

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI**

**OLUMLU ÇOCUKLUK YAŞANTILARININ ROMANTİK
İLİŞKİLERDE ÇATIŞMA ÇÖZME STİLLERİNE ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Eyüp DEMİR

Danışman
Prof. Dr. Melek DEMİR

SAMSUN
2021

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI**

**OLUMLU ÇOCUKLUK YAŞANTILARININ ROMANTİK
İLİŞKİLERDE ÇATIŞMA ÇÖZME STİLLERİNE ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Eyüp DEMİR

Danışman

Prof. Dr. Melek DEMİR

SAMSUN
2021

TEZ KABUL VE ONAYI

Eyüp DEMİR tarafından, Prof. Dr. Melek DEMİR danışmanlığında hazırlanan “Olumlu Çocukluk Yaşantılarının Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stillerine Etkisi ” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 29.6.2021 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	İmza	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Hatice KUMCAĞIZ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık		☒ Kabul ☐ Ret
	<hr/>		
Üye (Danışman)	Prof. Dr. Melek DEMİR Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık		☒ Kabul ☐ Ret
	<hr/>		
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Nuri DİCLE Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık		☒ Kabul ☐ Ret
	<hr/>		

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

ONAY
... / ... / ...
Prof. Dr. Ali BOLAT
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

İmza
... / ... / 20...
Eyüp DEMİR

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : OLUMLU ÇOCUKLUK YAŞANTILARININ ROMANTİK İLİŞKİLERDE ÇATIŞMA ÇÖZME STİLLERİNE ETKİSİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 01.06.2021 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 6

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

İmza
... / ... / 20...
Prof. Dr. Melek DEMİR

ÖZET

OLUMLU ÇOCUKLUK YAŞANTILARININ ROMANTİK İLİŞKİLERDE ÇATIŞMA ÇÖZME STİLLERİNE ETKİSİ

Eyüp DEMİR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Yüksek Lisans, Haziran/2021

Danışman: Prof. Dr. Melek DEMİR

Bu araştırma yetişkin bireylerin olumlu çocukluk yaşantıları ile romantik ilişkilerindeki çatışma çözme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda olumlu çocukluk yaşantıları ile olumlu çatışma çözme stili, olumlu çocukluk yaşantıları ile olumsuz çatışma çözme stili, olumlu çocukluk yaşantıları ile geri çekilme çatışma çözme stili, olumlu çocukluk yaşantıları ile boyun eğme çatışma çözme stili ve romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu araştırma 2020-2021 yılında kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla seçilen ve romantik ilişki sürdüren 361 kadın ve 165 yetişkin erkek olmak üzere 526 bireyin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bireylerin olumlu çocukluk yaşantı düzeylerini ölçmek amacıyla Doğan ve Aydın (2020) tarafından geliştirilen Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeği (OÇYÖ) ile Özen, Salman-Engin ve Sakallı-Uğurlu (2006) tarafından geliştirilen katılımcıların romantik ilişkilerinde kullandıkları çatışma çözme stillerini belirlemek amacıyla Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği görüldükten sonra Pearson Korelasyon analizi ve bağımsız gruplar için t testi analizi teknikleri kullanılmıştır. Verilerin istatistiki değerlendirilmesinde .01 ve .05 manidarlık düzeyi göz önünde bulundurulmuştur. Yapılan analizler sonucunda olumlu çocukluk yaşantıları ile olumlu çatışma çözme stili arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Olumlu çocukluk yaşantıları ile olumsuz çatışma çözme stili arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Olumlu çocukluk yaşantıları ile boyun eğme çatışma çözme stili arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Olumlu çocukluk yaşantıları ile geri çekilme çatışma çözme stili arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde ise yalnızca boyun eğme çatışma çözme stilinin erkek katılımcılar lehine farklılaştığı görülmüştür. Bu araştırmada elde edilen bulgular alanyazın doğrultusunda yorumlanmış ve öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Olumlu çocukluk yaşantıları, olumlu çatışma çözme stilleri, olumsuz çatışma çözme stilleri, boyun eğme, geri çekilme

ABSTRACT

THE EFFECT OF POSITIVE CHILDHOOD EXPERIENCES ON CONFLICT RESOLUTION STYLES IN ROMANTIC RELATIONSHIPS

Eyüp DEMİR

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Education Sciences

Guidance and Psychological Counseling Program

Master, June/2021

Supervisor: Prof. Dr. Melek DEMİR

This research was conducted to examine the relationship between positive childhood experiences of adults and conflict resolution styles in their romantic relationships. For this purpose, whether positive childhood experiences and positive conflict resolution style, positive childhood experiences and negative conflict resolution style, positive childhood experiences and retreat conflict resolution style, positive childhood experiences and subordination conflict resolution style and conflict resolution styles in romantic relationships differ according to gender had been examined. This research was carried out in 2020-2021 with the participation of 526 individuals, 361 adult women and 165 adult men, whom were selected through easily accessible sampling and who maintain a romantic relationship. In order to measure the positive childhood experience levels of individuals, Positive Childhood Experiences Scale which was developed by Doğan and Aydın (2020) and to determine the conflict resolution styles most used by the participants in their romantic relationships Conflict Resolution Styles Scale in Romantic Relationship which was developed by Özen and colleagues and also Personal Information Form prepared by the researcher were used. SPSS 26.0 package program was used in the analysis of the data. After it was seen that the data showed normal distribution, Pearson Correlation analysis and t-test analysis for independent groups techniques were used for examination. In the statistical evaluation of the data, significance levels of .01 and .05 were taken into account. As a result of the analysis, a positive and significant relationship was found between positive childhood experiences and positive conflict resolution style. A significant negative correlation was found between positive childhood experiences and negative conflict resolution style. A positive and significant relationship was found between positive childhood experiences and subordination conflict resolution style. There was no statistically significant relationship between positive childhood experiences and retreat conflict resolution style. When the conflict resolution styles in romantic relationships tested whether if it differ according to gender, it was seen that only the subordination conflict resolution style differed in favor of male participants. Eventually findings obtained in this study were interpreted in line with the literature and suggestions were made.

Keywords: Positive childhood experiences, positive conflict resolution style, negative conflict resolution style, subordination, retreat

*“Bana böylesine mutlu bir çocukluk yaşatan Annem ’e ve Babam ’a
Allah rahmet eylesin...”*

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tezimin sonuna geldiğim bu süreçte özellikle bu bölümü yazarken hayatıma dönüp baktığımda hiç de yalnız olmadığımı görmekten mutluluk duyuyorum. Öncelikle lisans eğitimimden bu yana bana rol model olan bilgisine ve ilgisine her zaman önem verdiğim, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum kıymetli danışmanım Prof. Dr. Melek DEMİR hocama sonsuz şükranlarımı sunarım.

Sadece tez dönemimde değil hayatımın her döneminde yanımda olan ve arkadaşlığını esirgemeyen sevgili dostum Gizem GİDER'e, eğitim hayatımın bana kattığı en güzel dost olan Araştırma Görevlisi Özgür Salih KAYA'ya, her zaman bana moral veren ve desteğini hep hissettiğim sevgili hocam Doç.Dr. Hüseyin MERTOL'a, yüksek lisans eğitimime başladığım ilk günden beri bana inanan değerli hocam Dr. Öğrt. Üyesi Rukiye ŞAHİN'e teşekkür eder hayatıma kattıkları için minnetlerimi sunarım.

Aile herşeydir. Dünyada tek ailem olan desteklerini her zaman hissettiğim abim Ahmet Enes DEMİR ve ablam Elif HÜLAGU'ya hayatımın her döneminde yanımda oldukları için teşekkürlerimi sunarım.

Eyüp DEMİR

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	İX
TABLolar DİZİNİ	X
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	4
1.3. Alt Problemler	4
1.4. Denenceler	4
1.5. Araştırmanın Önemi	4
1.6. Varsayımlar	6
1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar	6
1.8. Tanımlar	7
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1. İlgili Literatür	8
2.2. Olumlu Çocukluk Yaşantıları.....	8
2.2.1. Psikolojik Sağlık	9
2.2.2. Olumsuz Çocukluk Yaşantıları.....	11
2.2.3. Otobiyografik Hafıza	15
2.2.4. Arkadaş Sahibi Olmak	17
2.2.5. Aile Kabul- Reddetme Teorisi	19
2.2.6. Bağlanma Teorisi.....	20
2.2.7. Olumlu Çocukluk Yaşantıları İle İlgili Yapılan Çalışmalar	22
2.2.7.1. Olumlu Çocukluk Yaşantıları İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	22
2.2.7.2. Olumlu Çocukluk Yaşantıları İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	24
2.3. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri.....	24
2.3.1. Romantik İlişkiler	24
2.3.2. Romantik İlişkiler Duyguları Nasıl Etkiler?.....	26
2.3.3. Romantik İlişkilerde Doyum	26
2.3.3.1. Baskıcı Davranışlar ve Romantik İlişki Doyumu	27
2.3.3.2. Duygusal Farkındalık ve Romantik İlişki Doyumu	28
2.3.4. Çatışma	29
2.3.5. Çatışma Çözme	31
2.3.6. Çatışma Çözme ve İletişim	32
2.3.7. Çatışmalı ve Çatışmasız Çiftler	33

2.3.8. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme	35
2.3.9. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri	36
2.3.10. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar	39
2.3.10.1. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	39
2.3.10.2. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	42
3. YÖNTEM.....	44
3.1. Evren ve Örneklem.....	44
3.2. Veri Toplama Araçları.....	45
3.2.1. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği	45
3.2.2. Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeği	46
3.2.3. Kişisel Bilgi Formu.....	46
3.2.4. Verilerin Analizi	46
4. BULGULAR	47
4.1. Birinci Denenceye İlişkin Bulgular	47
4.2. İkinci Denenceye İlişkin Bulgular	47
4.3. Üçüncü Denenceye İlişkin Bulgular.....	48
4.4. Dördüncü Denenceye İlişkin Bulgular	49
4.5. Beşinci Denenceye İlişkin Bulgular	49
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	51
5.1. Sonuçlar	51
5.2. Tartışma ve Yorum.....	51
5.2.1. Birinci Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum	51
5.2.2. İkinci Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum.....	53
5.2.3. Üçüncü Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum.....	53
5.2.4. Dördüncü Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum	54
5.2.5. Beşinci Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum	55
5.3. Öneriler.....	56
KAYNAKÇA.....	57

KISALTMALAR

Ss: Standart Sapma

N: Kişi Sayısı

X: Ortalama

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1 Örneklem Grubunun Genel Dağılımı	44
Tablo 4.1 Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeğinden Alınan Puanlarla Olumlu Çatışma Çözme Stili Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....	47
Tablo 4.2 Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeğinden Alınan Puanlarla Olumsuz Çatışma Çözme Stili Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları	48
Tablo 4.3 Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeğinden Alınan Puanlarla Boyun Eğme Çatışma Çözme Stili Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları	48
Tablo 4.4 Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeğinden Alınan Puanlarla Geri Çekilme Çatışma Çözme Stili Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları	49
Tablo 4.5 Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stillerinin Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Analizi	50

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi ve alt problemler verilmiş, araştırmanın sınırlılıkları ve varsayımları belirtilmiş, araştırma ile ilgili temel kavramlar ve araştırmanın önemi vurgulanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Romantik ilişkiler bireylerin hayatında önemli bir yere sahiptir. Romantik ilişkiler genel olarak flört eden, birlikte yaşayan, sözlü/nişanlı olan veya evli bireyler arası partnerlik ilişkileri olarak tanımlanır (Mollen & Domingue, 2009). Romantik ilişkiler, aile sistemi içindeki dinamiklere rehberlik ederek ailenin merkezinin üzerine kurulduğu insan ilişkileridir. Çeşitli araştırmalarca yalnızlığın ve sosyal izolasyonun fiziksel sağlık ve yaşam süresi üzerindeki olumsuz etkisi kanıtlanmıştır (Cacioppo & Hawkley, 2009; Holt-Lunstad, Smith & Layton, 2010; Uchino, et al., 1996). Diğer yandan çeşitli araştırma verilerinde ise romantik birlikteliklerin hem erkeklerin hem kadınların fiziksel ve ruhsal sağlığında yadsınamaz bir olumlu etkiye sahip olduğu bulguları mevcuttur (Robles & Kiecolt-Glaser, 2003; Seligman, 2012). Tüm bunlarla birlikte romantik ilişkilerin ve ilişkileri etkileyen dinamiklerin, sağlıklı çift davranışlarının keşfedilmesi önemli olduğu düşünülen çeşitli yönleri vardır.

Bu alanda yapılan araştırmalar göstermektedir ki bütünleştirici ve uzlaşmacı çatışma stillerini kullanmak romantik ilişkilerde bireylerin aldığı doyumunu artırmaktadır (Cann, Norman, Welbourne & Calhoun, 2008; Pistole, 1989). Bu nedenle çatışma çözme stilleri romantik bir ilişkiyi sürdürebilmenin önemli unsurlarındandır. Romantik ilişkiler partnerlerin birlikteliklerini yaşadığı, toplumun en küçük parçası olan ailelerin oluşturulduğu, gelecek nesillerin şekillendirileceği süreçlerin başlangıcı olan önemli bir merkez niteliğindedir. Romantik ilişkiler, bireylerin hayatlarının büyük bir kısmını kararlı bağlılıklarda geçirdiği ve yapılan çalışmalarla bireylerin ruhsal sağlığını koruduğu ve mutluluk düzeylerini artırdığı kanıtlanmış birliktelik süreçleridir (Braithwaite, Delevi & Fincham, 2010; Demir, 2008). Yapılan araştırmalarda romantik ilişkilerde doyum arttıkça ilişkide kalma süresi artmakta (Hendrick, 1988), daha az romantik ilişki stresi algılanmakta ve romantik ilişkide daha fazla olumlu olaylar gerçekleşmektedir (Tolpin, Cohen, Gunthert & Farrehi, 2006). Sıklıkla, romantik ilişkilerde algılanan düşük ilişki doyumunu ayrılımlar, boşanmalar ve yetişkin, ebeveyn ve çocuklar için olumsuz sonuçlara neden olmaktadır (Amato, 2000). Romantik ilişkilerde çözülmemiş

çatışmalar, ilişki doyumundaki memnuniyetsizliklerin güçlü bir göstergesidir (Cramer & Duncan, 2000). Romantik ilişkilerde bulunan kronik çatışmalar aynı zamanda bireylerin yaşadıkları artan stres tepkilerinin, depresyonun, kaygı ve fizyolojik uyarılmaların habercisi olmaktadır (Burnam & Margolin, 1992). Romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinin de (depresif, kızgın ve yapıcı tarzlar) ilişkiden doyumun sağlanamaması ve depresif semptomlara aracılık ettiği tespit edilmiştir (Schudlich, Papp & Cummings, 2012). Bununla birlikte romantik ilişkilerde kullanılan çatışma çözme stillerini iyileştirme çabasının romantik ilişki doyumunu arttırdığını gösteren araştırmalara da rastlanmaktadır (Cramer & Duncan, 2000).

Bu nedenlerle romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinin incelenmesi toplumsal açıdan önemli görülmektedir. Yaşanılan dönemlerde romantik ilişki ve evlilik eğilimlerinin sürekli değiştiği gözlenmektedir. Evlilik ve boşanma oranlarının düştüğü gözlenirse de, boşanma oranı hala görece yüksektir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre 2020 yılı itibarıyla toplumumuzun evlilik hızı %10,1 azalmış, bunun yanında boşanma hızı da %13,8 azalmıştır. Bu boşanmaların ise %35,3'ü evliliğin ilk 5 yılında gerçekleşirken, %20,7'si de 6-10 yıl arasında gerçekleşmiştir (TÜİK, 2020). Evliliğin sona ermesinin yetişkinler, ebeveynler ve çocuklar için önemli olumsuz etkileri olduğu görülmektedir. Amato (2000)'a göre boşanmış bireylerin psikolojik iyi olma hali daha zayıf, olumsuz benlik algıları, psikolojik sorunları, sağlık sorunları, ölüm riski ve sosyal izolasyon seviyeleri daha yüksektir. Bunun yanında boşanmış ebeveynler ebeveynlik rollerinde daha fazla gerginlik, çocuklarıyla daha az zaman geçirme, çocuklara daha az destek ve daha fazla kural, daha katı disiplin ve daha az denetim gösterme eğiliminde olmaktadır. Boşanmanın çocuklar üzerindeki etkisi ise daha düşük akademik başarı, daha fazla davranış problemleri ve psikolojik uyum sorunları olarak görülmektedir (Amato, 2000).

Genel olarak, evlilik ve boşanma eğilimlerinin değişmesinde hangi sosyo-kültürel faktörlerin rol oynadığı belirsizdir, ancak romantik ilişkideki partnerler arasında uyumsuzluk çözümüyle ilgili faktörlerin incelenmesi, kişilerarası ilişkilerin tatminini artıracak ve böylece ilişkisel çözülme olasılığını azaltacağı düşünülmektedir.

Romantik ilişkilerdeki doyum düzeyinin ayrılık süreçlerini hızlandırıcı ya da yavaşlatıcı etkileri olduğu bilinmektedir. Ayrılıkların bireyler, aileler ve çocuklar üzerindeki etkisi bilindiğinden romantik ilişkilerdeki doyumu etkileyen unsurların

incelenmesinin gerekli olduğu düşünölmektedir. Yapılan araştırmalar romantik ilişkilerde kullanılan çatışma çözme stillerinin, romantik ilişkilerden alınan doyumunu etkilediğini göstermiştir (Cramer & Duncan, 2000). Bu nedenle romantik yaşamda benimsenen çatışma çözme stillerini etkileyen faktörleri de araştırmak gerekli görölmektedir.

Öncöl psikoloji yaklaşımları kişilerarası ilişkilerde başarılı olmak için “sağlıklı” bir benlik algısının önemini öne sürmüşlerdir. Yapılan araştırmalar romantik ilişkilerde benimsenen çatışma çözme stillerinin, kişilik (Chanin & Schneer, 1984; Jones & Melcher, 1982) ve bağlanma gibi ekolojik/yaşantısal (Cann, Norman, Welbourne & Calhoun, 2008; Creasey, 1999; Pistole, 1989; Skowron, et al., 2004) unsurlardan etkilendiğini göstermektedir.

Romantik ilişkilerde çözümlenemeyen çatışmalar genellikle iletişim eksikliği, düşmanca tepkisellik ve çatışmadan çekilme gibi olumsuz tutumlar ve davranışlarla ilişkilendirilir (Roberts, 2000). Romantik ilişkilerde çözülmemiş veya kaçınılmış çatışmaları belirlemek ve tanımlamak, çatışma içerisindeki çiftlere çatışmaları daha etkili bir şekilde nasıl ele alacakları konusunda fikir verebilir. İlişkilerde çatışmaların neden çözülmeyen kaldığını araştırmanın bir yolu, çatışmalar ortaya çıktığında bireysel davranış kalıplarını gözlemlemektir.

Bireylerin çocukluk yaşantılarına ait duyguları ve tecrübeleri literatürde birçok araştırmaya konu olmuştur. Bu duygu ve tecrübeler gelecekteki eş seçimini (Collins et al., 2002), iş seçimini (Nolan & Rouse, 2013) ve birçok farklı seçimi yapmasında etkili olabileceği düşünölmektedir. Bu yaşantı ve tecrübeler davranışları ve dünyayı algılama biçimlerini de etkileyebilmektedir. Olumlu çocukluk yaşantısına sahip birey yalnızca çocukluk döneminde hiç ya da çok az travma yaşamış birey değil, aynı zamanda olumlu duyguları da tatmış bireylerdir (Doğan & Aydın, 2020). Günümüzde bireylerin hayatlarındaki olumsuz yaşantılar ve bu yaşantıların etkileri pek çok araştırmanın konusu olurken, olumlu yaşantılar ve olumlu yaşantıların etkileri üzerinde yeterince durulmadığı düşünölmektedir (Doğan & Aydın, 2020).

Bu çalışmada da literatürün bakış açısı genişletilerek romantik ilişkilerde benimsenen çatışma çözme stillerinin olumlu çocukluk yaşantıları ile ilişkisi incelenmek istenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı çatışma çözme stilleri ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında nasıl bir ilişki vardır?

1.3. Alt Problemler

1. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu çatışma çözme stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumsuz çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı boyun eğme çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı geri çekilme çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme çatışma çözme stilleri cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermekte midir?

1.4. Denenceler

1. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu çatışma çözme stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.
2. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumsuz çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında anlamlı istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.
3. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı boyun eğme çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.
4. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı geri çekilme çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.
5. Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme çatışma çözme stilleri cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Psikoloji biliminde yaygın bir fikir olarak çocukluk dönemi tecrübelerinin bireylerin yaşamlarına uyum sağlamalarında ve özellikle kişilerarası ilişkilerinde etkili bir unsur olduğu düşünülmektedir. Bu fikrin önemli bir bölümü de bireylerin ebeveynleri ve çevresiyle edindiği çocukluk dönemi tecrübelerinin sadece kısa vadeli değil uzun vadeli etkilerinin de olabileceğidir. Yalnızca kişisel hayatlarında değil

aynı zamanda yaşlılarıyla, ailesiyle ve yetişkin dönemindeki romantik ilişkilerinde de bu etkilerden bahsedilmektedir (Bowlby, 1988; Collins & Sroufe, 1999; Hazan & Shaver, 1987). Bu durum üzerine yapılan uzun vadeli ve kısa vadeli araştırmalarda çocukluk dönemi yaşantı tecrübelerinin, yetişkin bağlanma, ilişki kurma ve fonksiyonel bir romantik ilişki yürütebilmesinde etkili olduğu görülmektedir (Caspi & Elder, 1988; Chen, Liu & Kaplan, 2008; Franz, McClelland & Weinberger, 1991). Zamanla çocuklar, edindikleri tecrübeler ve ihtiyaçlarının karşılanmasına göre kendileri ve başkalarıyla bir uyum modeli geliştirir ve bu modeli gelecekteki ilişkilerine de taşımaktadır (Bowlby, 1988). Bu tecrübelerde karşılanmamış ihtiyaçların ve olumsuz deneyimlerin muhtemel etkileri araştırmacılar ve alan uzmanlarının üzerinde durduğu ve onlar için özel bir önem taşıyan hale gelmiştir.

Çocukluk döneminde edinilen olumsuz tecrübeler, yetişkinlik döneminde anksiyete ve depresyon gibi birçok ruhsal rahatsızlıklara sebep olabilmektedir (Knoll & MacLennan, 2017). Çocukluk çağında olumsuz tecrübeler yaşayan yetişkinlerin edinilmiş bu modelleri gelecekteki romantik ilişkilerine ve kendi çocuklarına taşınması potansiyel bir risk faktörüdür (Huth-Bocks, Krause, Ahlfs-Dunn, Gallagher & Scott, 2013). Bireylerin çocukluk yaşantılarının yetişkinlik döneminde pek çok davranışlarını etkilediği farklı çalışmalarda görülebilmektedir. Romantik ilişkilerin her evresinde çatışmaların görülebilmesi ve yaşanması kaçınılmaz bir durumdur. Bu çatışmalarda bireyler farklı çatışma çözme stilleri benimseyebilmektedir. Alanyazında açıklanmış çatışma çözme stillerinin yanında kültürel ve kişisel tecrübeler dayalı olarak farklı yaklaşımlar da görülebilmektedir. Romantik ilişki içerisinde partnerler birbirlerinden farklı çatışma çözme stilleri de benimseyebilmektedir. Ancak benimsenen çatışma çözme stilleri ilişkilerin sağlığını ve devamlılığını etkileyebilmektedir.

Hayatın her alanında olduğu gibi romantik ilişkilerinde de bireylerin olumsuz yaşantılarının ve olumlu yaşantılarının etkilerinin farklı olacağı düşünülmektedir. Bireylerin olumsuz bir çocukluk yaşantısına sahip olmamaları, olumlu bir çocukluk yaşantısına sahip oldukları anlamına gelmediği için mevcut araştırmalarda bunun sonuçlarını tartışmak yetersiz kalacaktır. Değişen çağ pek çok alanda olduğu gibi evlilik ve romantik ilişkilerinde yapısını değiştirebilmektedir. Bireylerin yeni nesillerde evliliğe, romantik ilişkilere bakış açıları farklılaşabilmektedir. Yapılan araştırmalara bu bağlamda güncel yaklaşımlarla yeni bakış açıları sunma ihtiyacı doğmaktadır.

Bireylerin yaşadığı olumsuz çocukluk yaşantılarının ve çocukluk travmalarının ileriki yaşamlarına etkisi halen araştırılmaktadır. Ancak bu bilgiler olumlu çocukluk yaşantılarının etkileri hakkında bilgi vermeyecektir. Özellikle bireyin hayatında önemli bir yeri olan romantik ilişkilerinde ve romantik ilişkilerin süreğenliğini etkileyen çatışma çözme stillerinde olumlu çocukluk yaşantılarının etkisinin araştırılması alanyazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma ile elde edilen bulgularla, çiftlerin ilişkilerini sürdürebilmeleri için birbirlerini anlamalarını sağlayacağı, aile ve çift terapistlerinin danışanlarına yaklaşımlarına yeni bakış açısı sunacağı, ailelerin çocuklarının bütüncül gelişimi için önemli olan unsurlara dikkatini çekeceği ve alan araştırmacılarına yeni bakış açıları sunulacağı düşünülmektedir.

Bu amaçlarla bireylere, alan çalışanlarına ve araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülen bu çalışma hazırlanmıştır.

1.6. Varsayımlar

1. Çevrimiçi ortamdan uygulamaya katılan bireylerin ölçek formlarına ve kişisel bilgi formuna içtenlikle ve sosyal kabul hatasına düşmeden yanıtladıkları varsayılmıştır.

2. Araştırmada kullanılan ölçme araçları/envanterler araştırmanın amacına uygun hizmet etmektedir.

3. Örneklem, evreni yeterli miktarda temsil etmektedir.

1.7. Kapsam ve Sınırlılıklar

1. Bu araştırma 2020-2021 yılları içerisinde çevrim içi ortamlara katılabilecek yeterlilikte donanım aletleri bulunan yetişkin bireylerle sınırlıdır.

2. Araştırma sonuçları Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeği ile Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanmış Kişisel Bilgi Formundaki sorulara öz bildirimine dayalı verilen yanıtlar ile sınırlıdır.

3. Araştırma herhangi bir romantik ilişki içerisinde bulunan, 18 yaş üstü yetişkin bireyleri kapsamaktadır.

4. Araştırma en az ilkokul mezunu bireyler ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Tanımlar

Çatışma Çözme Stilleri: Romantik ilişkideki çiftlerin çatışmalarını çözme şeklidir. Bu araştırmada çatışma çözme stilleri şu dört stil üzerinden değerlendirilmiştir; olumsuz çatışma çözme stili, olumlu çatışma çözme stili, boyun eğme ve geri çekilme (Özen, Salman-Engin, Sakallı-Uğurlu, 2016).

Çatışma: Çatışma, romantik ilişkilerde partnerlerin birbirleri arasındaki farklılıklarından meydana gelen anlaşmazlıklar olarak tanımlanmaktadır (Mackey, Diemer & O'Brien, 2000).

Koruyucu Faktörler: Riskli durumlara maruz kalındığında olumlu sonuçların olasılığını artıran, olumsuz sonuçların olasılığını azaltan unsurlardır (Jessor, Turbin & Costa, 1998).

Olumlu Çocuklu Yaşantıları: Bireyin sonuçları yetişkinlik hayatlarına uzanan, sıcak ve güvenli ilişkiler gibi olumlu olayların ve duyguların yaşandığı çocukluk tecrübeleridir (Doğan ve Aydın, 2020).

Otobiyografik Hafıza: Bireylerin kendi bakış açısı ve benlik algısına göre yaşanan olayları kaydettiği zihinsel süreçlerdir (Brewer, 1986).

Romantik İlişki: Romantik ilişkiler samimiyet, tutku ve bağlılığı barındıran kişilerarası ilişkilerdir (Sternberg, 1988, 1997, 2006).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. İlgili Literatür

Bu bölümde, ilk olarak “olumlu çocukluk yaşantıları” ile ilgili kuramsal çerçeveye ve daha sonra araştırmanın diğer değişkeni olan “romantik ilişkilerde çatışma çözme” hakkında kuramsal çerçeveye yer verilmiştir.

2.2. Olumlu Çocukluk Yaşantıları

Genel olarak araştırmacıların kişilik bozukluklarına neden olan çocukluk yaşantıları üzerinde durduğu görülmektedir. Psikolojik sağlamlığa ve olumlu yaşantılara ve bunları etkisine odaklanan çok az çalışmaya rastlanmaktadır. Ancak olumlu yaşantılar, koruyucu faktörler ve psikolojik sağlamlık bireylerin yaşadığı olumsuz yaşam koşullarını iyileştirmek için önemli bir faktör olarak görülebilir (Seligman, 2002). Araştırmacılar, pozitif faktörlerin, negatif risk faktörlerine zıt kutup olmaktan daha fazlası olduğunu öne sürmektedir (Fredrickson, 2003; Davidson, et al., 2000). Olumlu deneyimlerin varlığı veya yokluğu arasında bir ilişki incelenmesiyle, bireylerin hayatlarındaki olumlu deneyimlerin zorlu yaşam koşullarını iyileştirebileceği ve zorlu yaşam koşullarından koruyabileceği öne sürülmektedir. Olumlu deneyimler ve zorlu yaşam koşulları arasındaki ilişkilerin altında yatan süreçleri anlamak, terapötik yaklaşımlara uyarlanabilir düşüncelerin ve davranışların nasıl teşvik edileceğine dair öneriler sunabilmektedir.

21. yüzyılın başlarında Seligman & Csikszentmihalyi (2000) pozitif psikoloji denen yeni bir paradigmayla ortaya çıkmışlardır. Bu paradigma olumlu yaşantılar ve davranışların bilimidir (Duckworth, Steen & Seligman, 2005). Pozitif psikoloji hastalık temelli baskın psikoloji anlayışına yeni bir bakış açısı önermektedir. Pozitif psikoloji paradigması, klinik problemlere ve davranış bozukluklarına odaklanılarak araştırmacıların sağlıklı çoğunluklardan öğrenebilecekleri bakış açılarını gözden kaçırdıklarını öne sürmektedir. Seligman & Csikszentmihalyi (2000) araştırma çabalarının olumlu deneyimlerde bulunan, psikopatoloji tedavilerinde önleyici yaklaşımlar sunan koruyucu faktörlere odaklanması gerektiğini ifade etmektedir. Bireylerin tecrübe ettiği kişilik bozuklukları genellikle tedavi edilmesi zor olarak değerlendirilir (Dhawan, et al., 2010; Lewis & Appleby, 1988; Paris, 2008) ve diğer rahatsızlıkların tedavilerine de engel olabilmektedir (Svrakic, et al., 2002). Bu

durumda uzun tedavi programlarındansa önleyici stratejileri geliştirmek daha tedbirli bir bakış açısı olacaktır (Knitzer, 2000; Rutter, 2000; Werner, 2000).

Olumlu çocukluk çağı tecrübeleri, yetişkinlik hayatında daha verimli sonuçlar elde etmekle anlamlı derecede ilişkili bulunmuştur (Chung, et al., 2008; Cook, et al., 2002), ek olarak olumsuz çocukluk çağı tecrübeleriyle kıyaslandığında etki düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir (Deater-Deckard, 2001; Kosterman, et al., 2011; Ngai, et al., 2008; Smokowski, et al., 2004). Yakın arkadaşlık (Deater-Deckard, 2001; Ueno, 2005), aile desteği ve sosyal destek (Aguilar-Vafaie, et al., 2011; Luthar & Zelazo, 2003; Reed, et al., 2012), kabullenici ebeveyn stili (Baumrind, 1989; Shaw, et al., 1996), cesaret verici okul iklimi (Kasen, et al., 1998) gibi çocukluk çağı tecrübelerinin psikososyal gelişim üzerinde olumlu bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Bu gibi olumlu tecrübelerin yaşanabilecek riskleri tersi yöne çevirebilecek koruyucu faktörler olduğu ifade edilmektedir (Luthar, Cichetti & Becker, 2000). Hem riskler hem de koruyucu faktörler psikolojik sağlamlık kavramının temel bileşenleridir.

2.2.1. Psikolojik Sağlamlık

Bugüne kadar psikolojik sağlamlık bağlamında, psikolojik sağlık ve genel iyi oluş alanlarında pek çok araştırma yürütülmüştür (Minnard, 2002). Psikolojik sağlamlık için kapsamlı ve geniş değerlendirmeler yürütülmüştür (Luthar, 2006). Psikolojik sağlamlık 1960'lı ve 1970'li yıllarda yürütülen şizofreni araştırmalarından doğmuştur ve ilk olarak Garnezy (1974), Anthony (1974) ve Rutter (1979) tarafından çalışılmıştır. Luthar (2006) psikolojik sağlamlığı zorlu yaşam olayları ve travmalara rağmen olumlu bir uyum sağlama olarak tanımlamıştır. Psikolojik sağlamlık risklerin varlığını ve olumlu uyum sağlamayı içermektedir. Bu nedenle psikolojik sağlamlık doğrudan ölçülenemez ancak bu iki değişkenin gözlemlenmesi ile anlamlandırılabilir. Bir çok araştırmacı risk faktörlerinin etkilerinin birikerek ilerlediğini ifade eder (Rutter, 1979; Sameroff, et al., 2003). Birden fazla olayın bileşiklerinin ölçülmesi gerektiği argümanı, olayların nasıl olduğunun daha gerçekçi bir yansıması olacağı düşünülmektedir (Luthar, et al., 2000; Masten, 2001).

Ayrıca olumlu uyum sağlama risklerin çokluğuna göre değişebilir. Örneğin pek çok kez istismara uğramış bir bireyin olumlu uyumunun ebeveynleri boşanmış bir bireyle aynı olması beklenmez. Risk faktörlerine benzer bir şekilde Luthar (2006)

olumlu uyum sağlamanın da bireyin gerçek yeterliliğini yansıtmak için çeşitli alanlardan değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Genel psikolojik sağlamlık için tutarlı sonular elde etmek adına çok değişkenli yöntemlerin kullanılması önerilir. Bir veride gözlemlenen olumlu uyum, bireyin hayatının bir alanında yetkin ama diğer alanlarında mücadele veriyor olması gibi yanlış genellemelere sebep olabilir. Ayrıca Luthar araştırmacıların değişkenler arasında ilişki yerine kırılabilirliğin ve korunmanın altında yatan süreçlere odaklandığına dikkat çekmektedir (Cowen, et al., 1996; Luthar & Chichetti, 2000). Luthar (2006) var olan çalışmalar üzerine yaptığı değerlendirmede psikolojik sağlamlığın çoğunlukla olumlu ve destekleyici ilişkiler barındıran çocukluk dönemi yaşantılarına bağlı olduğunu ifade etmektedir. Olumlu ilişkiler aile içerisinde var olmadığı durumlarda yakın çevre ve okul ortamı gibi alternatif kaynaklar psikolojik sağlamlığı geliştirebilmektedir. Kişiler arası pozitif ilişkiler öz yeterlilik, iç denetim odağı ve başa çıkma stratejileri gibi potansiyel dayanıklılığı artırabilmektedir.

Son yıllarda yapılan psikolojik sağlamlık ile ilgili çalışmalar ve değerlendirmeler incelendiğinde sosyal destek veya insanlar arası ilişkiler (Adams & Bukowski, 2007; Collishaw, et al., 2007; Evans, et al., 2013; Khatib, et al., 2013; Leary, 2009; 2011; Marroquin, 2011; Schultz, et al., 2009) ve ebeveynlik stili gibi ailesel durumlar (Collishaw, et al., 2007; Conway & Mc Donough, 2006; Graham-Berman, et al., 2009; Tenenbaum, et al., 2007), ruh sağlığı (Gladstone, et al., 2006; Martinez-Torteya, et al., 2009; Graham-Berman, et al., 2009) gibi dış koruyucu faktörlerin psikolojik sağlamlıkla ilişkili olduğu görülmektedir. İç koruyucu faktörler ise sosyal yeterlilik (Schultz, et al., 2009), bilişsel beceriler (Haefel & Vargas, 2011; Johnson, et al., 2010; Leary 2009; Legault, et al., 2006; Qouta, et al., 2007), zeka düzeyi (Jaffee, et al., 2007), öz saygı (Legault, et al., 2006), baş etme stratejileridir (Hengartner, et al., 2013; Sperry & Widom, 2013; Kaya ve Demir, 2017). Bu unsurların risk faktörleri ve olumlu adaptasyon arasındaki çeşitlilik ve farklılıklara rağmen riskli gruplarda psikolojik işleyiş açısından koruyucu rol oynadığı görülmüştür. Araştırmacılar çocuklar için risk kavramını istismar edilmiş ya da istismar şüphesi olan (Collishaw, et al., 2007; Evans, et al., 2013; Jaffee, et al., 2007), savaş mağduru (Qouta, et al., 2007), düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ailede yetişmiş (Li, et al., 2011), evlat edinilmiş (Ahrens, et al., 2011; Legault, et al., 2006; Leve, et al., 2012) veya aile içi şiddete maruz kalmış (Anderson & Bang, 2012; Howell, 2011) olarak tanımlamaktadır. Risk tanımlamaları arasındaki farklılık

bahsi geçen koruyucu faktörlerin zorlu yaşam olaylarıyla karşılaşan bireylere, zorlukların kaynağına veya niteliğine bakılmaksızın, olumlu bir etki sağladığı görülmektedir. Son araştırmalarda kişiler arası ilişkilerin psikolojik sağlamlığı teşvik etmede önemli bir rolü olduğunun görülmesi Luthar (2006)'ın vardığı sonuçlar için güçlü bir destek sağlamıştır. Sosyal ilişkiler psikolojik sağlamlık ve olumlu uyum ile yoğun bir ilişkide olup birçok çalışma ile de bu sonuç desteklenmiştir.

Kolaylaştırıcı olarak bu koruyucu faktörlerin etkililiğine dair kanıtların ardından zorlu yaşam olaylarına karşı psikolojik sağlamlığa katkı sağlayacak bilgi temelli birkaç yol daha vardır. İlk olarak bu çalışmaların birçoğu faktörler arasındaki anlamlı ilişkiler için yapılmaktadır. Bir ilişki kurmak temel bir başlangıç noktası olsa da koruyucu faktörlerin altında yatan süreçlerin de anlaşılması faydalı olacaktır. Örneğin pek çok araştırmada sosyal ilişkiler (Rawas, et al., 2020; Mohaupt, 2009; Tronick, 2006) ve yakın arkadaşlıklar (Donellan, et al., 2017; Sapouna & Wolke, 2013; Bonanno, 2005) psikolojik sağlamlık için anahtar rolü olduğu görülmektedir; ancak insanlar arası ilişkilerin hangi yönlerinin psikolojik sağlamlığı geliştirdiğinin anlaşılması da önemlidir. Risk unsurları, koruyucu faktörler ve psikolojik sonuçlarının doğasının anlaşılması kişiler arası ilişkilerde zorluklar yaşayan bireylerin tedavilerine katkı sağlayabilir. (Southwick & Charney, 2012; Russo, et al., 2012; Rutter, 2012).

2.2.2. Olumsuz Çocukluk Yaşantıları

Olumlu çocukluk yaşantılarını anlamak adına olumsuz çocukluk yaşantılarının neler olduğu ve etkilerinin incelenmesi gerekli olmaktadır. Her ne kadar yalnızca olumsuz çocukluk yaşantılarının olmaması olumlu bir çocukluk yaşantısı geçirildiği anlamına gelmese de bu tecrübelerin edinilmesi çocukluk yaşantılarını olumsuz olarak sınıflayacaktır. Olumsuz çocukluk yaşantıları bireylerin hayatının ilk 18 yılında yaşamış oldukları ihmal, istismar ve aile içi işlev bozuklukları olarak tanımlanmaktadır. Sözlü, fiziksel veya cinsel tacizin yanı sıra madde bağımlılığı, akıl hastası veya hapiste bulunan aile üyesi ve ebeveyn, boşanmış ya da ayrılmış ebeveyn ve aile içi şiddete tanıklık etmek gibi aile içi işlev bozukluklarını da içerir (Felitti et al., 1998). Yıllar içerisinde yapılan araştırmalar göstermektedir ki düşük sosyoekonomik sınıf, geniş aile büyüklüğü, aile içerisinde olan suçlu bireyler ve ihmal veya istismar içeren bir çevrede büyümek çocuklarda duygu ve davranış bozuklukları riskini artırmaktadır (Wedge & Prosser, 1973; Quinton, et al., 1977; Rutter & Quinton, 1984). Bunun yanında bu değişkenler ve bunlarla ilişki

değişkenlerin tek başlarına etkilerinin zayıf ve tutarsız olduğu gözlenmiştir (Rutter, Tizard & Whitmore, 1970). Aile içerisinde büyüyen çocuklarda en büyük risk bu olumsuz deneyimlerin açıkça ve düşmanca bir şekilde aile sıcaklığı olmadan yaşanması veya yaşatılmasıdır (Olweus, 1980; Rutter & Quinton, 1984; Rutter, 1971). Duygusal veya davranışsal uyumsuzlukların aileden ayrı kurumlarda yaşayan çocukların yarısında, olumsuz aile ortamlarında yaşayan çocukların da yaklaşık üçte birinde görüldüğü düşünülmektedir. Bu nedenle normal aile hayatının eksikliğinin çocuklar üzerinde duygusal ve davranışsal gelişim alanında etkileri olacağını ve bu etkilerin hayat boyu sürebileceğini söylemek mümkündür (Quinton & Rutter, 1984; Richman et al., 1982). Spinetta & Rigler (1972) tarafından yapılan araştırmalarda çocukluk döneminde şiddet görmüş ebeveynlerin daha soğuk, zalimce ve reddedici bir ebeveynlik benimsedikleri görülmektedir.

Bu bulgular birlikte ele alındığında olumsuz çocukluk yaşantısına sahip ebeveynlerin ve çocukların kişisel gelişimleri de olumsuz etkilenmektedir. Bununla birlikte birçok durumda olumsuz tecrübeler kişisel işleyişi sekteye uğratmakta ve psiko-sosyal dezavantaj yaratmaktadır. Bu gerçek entelektüel gelişimin sekteye uğramasına (Essen & Wedge, 1982; Wohlwill, 1980) ve antisosyal davranış problemlerine de (Quinton & Rutter, 1984; Rutter & Quinton, 1984) sebep olmaktadır.

Young & Widom (2014) bir dizi farklı yolla çocukluk dönemi olumsuz yaşantılarının duygu tanımayı etkileyebileceğini öne sürmektedir. Örneğin, çocuklukta kötü muamele görmenin akranları tarafından reddedilme ve daha az olumlu davranışlar sergileyip daha çok olumsuz davranışlar sergilemeyle ilişkili olduğu bulunmuştur (Anthonysamy & Zimmer-Gembeck, 2007). Çocukluk döneminde olumsuz tecrübeler edinmiş çocukların, bu tecrübeleri edinmemiş çocuklara göre kişilerarası etkileşimlerinde farklı yollar kullandıkları da gelişimsel olarak gözlenen bulgular arasındadır (Luke & Banerjee, 2013a). Sistematik bir yeniden gözden geçirme ile Luke & Banerjee (2013b) çocuklarda kötü muamele ile sosyal anlayış arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Sosyal anlayış kavramı sosyal dünyayı anlama ve tanımlamayı da içeren farklı becerilerin bir kombinasyonu olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmalarında alan yazında kötü muameleyle bağlantılı olarak zayıf sosyal anlayış eğilimi gözlenmiştir. Olumsuz çocukluk yaşantıları ile sosyal gelişimdeki eksikleri araştıran pek çok çalışmaya rastlanmaktadır.

Pollak (2008) olumsuz yaşantılarla dolu bir aile hayatında bulunan bireylerin belirli duygu durumlarına ön yargılı yaklaştıklarını ifade etmektedir. Bu hipotez; olumsuz çocukluk yaşantılarına sahip bireylerin, erken sosyal deneyimlerinde duygusal eşiklerinin değişmesi nedeniyle duyguları işlemede zorluk yaşadığını açıklamaktadır. Örneğin gençlerde bu tür uyaranlara erken yaşta maruz kalma nedeniyle sadece aşırı duygu tepkileri ortaya çıkabilir. Ek olarak çocukluk dönemindeki olumsuz tecrübeler bazı uyaranları daha çekici ve gelişen algısal sistemleri bu uyaranlara karşı daha duyarlı hale getirebilir. Çocukluk döneminde bireylerin daha kısıtlı bilgi işleme kapasiteleri olduğu için dikkatin olumsuz olarak değerlendirilmiş duygusal ipuçlarına yöneltilmesi muhtemeldir ve bu durum ebeveynlerinin ve çevresinin davranışlarını tahmin etmede yardımcı olur (Pollak, Cicchetti & Klorman, 1998). Yalnızca olumsuz tecrübeler yaşamış çocuklar aşırı olumsuz duygulara uyum sağlayabilir ve hassasiyet gösterebilir. Ancak olumsuz hayat tecrübelerine sahip çocuklar olgunlaştıkça edindikleri bu modeller sosyal hayatlarında zorluklara yol açmaya devam edebilir.

Olumsuz çocukluk yaşantıları ile ilgili alan yazın tarandığında, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabında (DSM-V) tanımlanmış pek çok kişilik bozukluğu olumsuz çocukluk yaşantıları ile ilişkili olduğu görülmektedir. Sosyal ilişkilerinde, kişiler arası ilişkilerinde ve kendi kişilik imajında dengesizlik olarak tanımlanan Sınırdaki Kişilik Bozukluğu (Borderline Personality Disorder)'nun da olumsuz çocukluk yaşantıları ile ilişkili olduğu pek çok araştırmada kanıtlanmıştır. Literatürde 6 adet olumsuz çocukluk yaşantısı olayının Sınırdaki Kişilik Bozukluğu ile bağımsız ve doğrudan bağlantılı olduğu saptanmıştır.

a) Aileden Ayrılma

Çocukluk döneminde aile yanından ayrılmanın bir yordayıcı olduğu araştırmalar bulunmaktadır (Liotti & Pasquini, 2000; Bandelow, et al., 2005; Laporte & Guttman, 1996; Roberts, et al., 2008; Yang, et al., 2007). Bunlardan ilki olan Liotti & Pasquini (2000) aileden ayrılmayı; ebeveynlerinin birinin ölümü, boşanma, ebeveynlerden birinin hastalanması, geçici aile yanı ve diğer sebeplerden en az üç ay ayrı kalma olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte aileden ayrı kalmanın Sınırdaki Kişilik Bozukluğunun bağımsız bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer araştırmalar da benzer bulgular ile bu sonucu desteklemektedir

b) Fiziksel İstismar

Çocukluk döneminde yaşanan fiziksel istismarın ilişkilerini araştıran çalışmalarda fiziksel istismarın tüm kişilik bozukluklarından oluşan 109 kişilik bir örnekleme yaygınlığı %13,8 iken, yalnızca Sınırdaki Kişilik Bozukluğu bulunan 358 kişilik bir örnekleme yaygınlığının %58,9'a kadar değiştiği gözlemlenmiştir (Afifi, et al., 2011; Johnson, et al., 1999).

c) Duygusal İstismar

Çocukluk döneminde yaşanan duygusal istismarın Sınırdaki Kişilik Bozuklukla anlamlı bir ilişkisinin olduğu çalışmalarda (Afifi, et al., 2011; Battle, et al., 2004; Gibb, et al., 2001; Gratz, et al., 2008; Lobbestael, et al., 2010; Machizawa-Summers, 2007), duygusal istismarın ve Sınırdaki Kişilik Bozukluğu için bağımsız anlamlı etkiler bulan çalışmaların örnek popülasyonları arasında bu ilişkinin dış geçerliliğini destekleyen önemli farklılıklar bulunduğu gözlemlenmiştir. Örneğin, Gratz et al. (2008) 76 madde bağımlılığı kliniği hastasını değerlendirirken, Afifi et al. (2011), 34.653 kişiden oluşan ulusal temsili bir topluluk örneklemini kullanmıştır. Ayrıca, diğer psikiyatrik bozukluklar ve çeşitli katılımcı demografik özellikleri hesaba katıldıktan sonra bile bulguları anlamlı kalmıştır.

d) Sözlü İstismar

Sınırdaki Kişilik Bozukluğu gelişmesi riskinde sözlü istismarın rolü, diğer olumsuz çocukluk yaşantıları türlerine göre daha az sıklıkla araştırılmıştır. Alan yazında, sözlü istismarın Sınırdaki Kişilik Bozukluğu geliştirmede etkili olduğunu ifade eden çalışmalara rastlanmıştır (Battle, et al., 2004; Johnson, et al., 2001; Zanarini, et al., 2000; Laporte & Guttman, 1996;). Ancak bu araştırmalarda da anlamlı bulguların anlamlı olmayan bulgulara oranı nedeniyle, sözlü istismarın Sınırdaki Kişilik Bozukluğu geliştirmede rolü olduğu söylenebilmektedir.

e) İhmal (Bakım Eksikliği)

Çoğu araştırmada duygusal ihmal ve fiziksel ihmal ayırımı yapılmadığından yada bir türünün ölçüldüğünde bu kavramlar birlikte ele alınmıştır. 4 klinik temelli araştırmada duygusal ihmalin anlamlı ölçüde

Sınırdaki Kişilik Bozukluğu Geliştirme ile ilgili olduğu bulunmuştur (Laporte & Guttman, 2007; Lobbstaël, et al., 2010; Machizawa-Summers, 2007; Zanarini, et al., 2000). Bunun yanında toplum temelli bir araştırmada da (Afifi, et al., 2011) iki faktör arasında anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Özetle yapılan çalışmalarda ihmal ile Sınırdaki Kişilik Bozukluğu Geliştirme arasında orta ve güçlü düzeyde anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

f) Uyumsuz Çocuk Bakımı

Uyumsuz çocuk bakımları aşırı korumacılık veya tutarsız ebeveyn bakımı gibi çocuğun öznel olarak deneyimlediği ebeveyn yaklaşımını içermektedir. Uyumsuz çocuk bakımı her ne kadar çocuğa zarar verme amacını içermese de çocukluk dönemi olumsuz yaşantılarından (Zanarini & Frankenburg, 1994). Çocuğa zarar verme amacının bulunmamasının yanında ebeveynin iyi niyetle uygunsuz veya yetersiz ebeveynlik davranışlarına sebep olmaktadır. Mevcut çalışmalarda uyumsuz ebeveyn bakımı deneyimleri ile Sınırdaki Kişilik Bozukluğu geliştirme arasında ilişki olduğuna dair bulgular vermektedir.

g) İlgili Diğer Faktörler

Alan yazın incelendiğinde Sınırdaki Kişilik Bozukluğu geliştirilmesinde etkili olduğu düşünülen ve araştırılan pek çok olumsuz çocukluk yaşantısı faktörü bulunmaktadır. Kaotik aile evi ortamı (intihar, açık cinsel ilişkiler vs.), koruyucu faktörlerin (okul başarısı, yetenekler vs.) eksikliği gibi olumsuz faktörler olumsuz çocukluk yaşantıları arasındadır (Helgeland & Torgersen, 2004)

Tüm bu alan yazın kanıtlarının ışığında olumsuz çocukluk yaşantılarının kişilik bozuklukları da dahil olmak üzere kişisel ve sosyal ilişkilerde bireylere hayat boyu sürebilecek olumsuz etkiler bırakabilecek etkidedir.

2.2.3. Otobiyografik Hafıza

Otobiyografik hafıza, kişinin kendi hayatına ve benlik algısına göre olayların ve konuların kaydedildiği hafızayı tanımlar. Otobiyografik hafıza, bireyin yaşamının çeşitli dönemlerinde; kendini tanımlama, duygularını anlamlandırma ve kişisel fenomenolojisi için gerekli ve önemlidir (Brewer, 1986; Conway & Pleydell-Pearce, 2000; Rubin, 1996). Bir sistem olarak otobiyografik hafıza bireyin hayatındaki belirli

anılardan (örneğin, bireyin 11. doğum gününü hatırlaması) ve bireyin yaşantısına ait bilgilerden (11. doğum günü olduğunu bilmek) oluşur. Otobiyografik anılar birçok yönden otobiyografik bilgilerden farklı olabilir. Bunun önemli bir nedeni anılar bir anımsama deneyimi ya da geçmişlik içerir (Conway, 1996). Ancak otobiyografik bilgi, bireyin hayatına ait gerçeklere dayanmaktadır (örneğin bireyin ilkokulunun adı, doğum tarihi). Bu tezde yapılan araştırmada olumlu çocukluk yaşantılarının değerlendirilmesi bir anımsama deneyimi ile elde edilen otobiyografik anılara odaklanılmıştır. Bu amaçla Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeğinde katılımcılardan on bir yaşından önceki yaşamları düşünerek yanıtlamaları istenmiştir.

Bu alanda çalışmalar yapan araştırmacılar arasında, otobiyografik anıların ayrı bellek birimlerinde depolanmak yerine yeniden yapılandırılarak otobiyografik bilgilerle kaydedildiği konusunda bir fikir birliği vardır (Bartlett, 1932; Conway & Pleydell-Pearce, 2000; Williams et al., 2007). Ayrıca genellikle bilginin hiyerarşik olarak yaşam dönemlerine, genel olaylara ve olaylara ait özel bilgilere göre olmak üzere üç ana seviyede düzenlendiği düşünülmektedir (Barsalou, 1988; Conway & Rubin, 1993; Linton, 1986; Schooler & Herman, 1992; Treadway, McCloskey, Goron, & Cohen, 1992; Williams, 2006). Yaşam dönemleri bir bireyin yaşamındaki uzun periyodik dönemler hakkında soyut kavramsal bilgileri içerir (Conway & Pleydell-Pearce, 2000). Örneğin bireyin “ben ortaokuldayken” diyerek hatırladığı bir olay. Genel olaylar seviyesinde bireyin hayatına ait bilgilerin daha somut, belirli, zamansal temalar etrafında kategorilere ayırdığı düşünülmektedir. Örneğin bireyin “Ben üniversite sınavına hazırlanırken” veya “Üniversitede yaz tatilindeyken” diyerek bahsettiği olaylar. Hiyerarşide üçüncü ve en önemli görülen olaylara ait özel bilgiler basamağı en detaylandırılmış bilgileri içerir. Bu bilgi görsel imgeleri, kokuları, sesleri ve bireyin hayatındaki diğer duyuşsal bilgileri içerdiği için otobiyografik hafızada önemli bir rolü vardır (Conway, Collins, Gathercole & Anderson, 1996; Conway, Meares & Standart, 2004; Conway & Pleydell-Pearce, 2000; Johnson, Foley, Suengas & Raye, 1988). Ancak tekrarlanmadıkça da olaylara ait özel bilgi ve genel olaylar seviyesinde kaydedilen anıların yapıları arasındaki bağlantılar kopabilir (Conway & Pleydell-Pearce, 2000).

Yakınsak teoriler otobiyografik bilgilere ulaşılmasına bireyin kendi kontrol mekanizmalarının aracılık ettiğini öne sürmektedir (Baddeley, 1986; Burgess & Shallice, 1996; Haque & Conway, 2001; Norman & Shallice, 1980; Conway & Pleydell-Pearce, 2000). Otobiyografik hafızadan anıların geri çağırılması için iki yol

varsayılmıştır (Brewin et al., 1996; Conway & Pleydell-Pearce, 2000; Dalglish & Power, 2004). Bu araştırmada da kullanılan ilk ve daha zahmetli yol araştırmacılar tarafından en çok kullanılan yoldur. Bu yol ile anlam temelli erişim belirli bir geri alma işaretiyle başlatılır (Conway & Pleydell-Pearce, 2000). Örneğin; bireye işe başladığı ilk güne ait anılarının sorulması. Bu yönlendirme bireye otobiyografik seviyeler aracılığıyla süreci kriterleri karşılayan bir anı geri çağırılana kadar tetikler. Belirli bir anı çağırıldığında bellek hiyerarşisindeki her seviyeden bu bilgiler çekilir. İkinci yol daha az zahmetlidir ve uyanıklar gibi çevresel faktörler tarafından hatırlanan olayla ilişkili bilginin doğrudan tetiklenmesi ile elde edilir (Conway & Pleydell-Pearce, 2000). Bu tetikleyiciler yaşantılarla ilgili belirli kokular, sesler ve görsel ipuçları olabilmektedir.

2.2.4. Arkadaş Sahibi Olmak

Akran grubu tarafından kabul edilmeye karşı reddedilmenin ortaya çıkışını, arkadaşlığın sürdürülmesini ve sonuçlarını anlamada önemli ilerleme kaydedilmiştir (Asher & Coie, 1990). Olumlu veya olumsuz olarak değerlendirilen çocuk yaşantılarının önemli bir boyutu sosyal ilişkiler bağlamında değerlendirmeye alınır. Olumlu çocukluk yaşantılarının önemli göstergelerinden birisi arkadaş ilişkileri kurabilmektir (Doğan ve Aydın, 2020 ve Manap, 2015). Çocukların akranları ve akran oyunları ile olan ilişkileri psikolojik uyumlarında kritik bir rol oynamaktadır (Parker & Asher, 1987). Arkadaşlık kurmak özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerinde olumlu sosyo-duygusal uyumu teşvik etmek gibi kritik işlevleri yerine getirir. Arkadaşlığın bir diğer işlevi çeşitli dönemlere eşlik etmektir. Yakın arkadaşlıklarda sıklıkla etkileşime girilerek eğlenceli oyunlara ve aktivitelere eşlik edilmekte, ergenlik dönemlerinde ise özellikle aynı cins arkadaşlar birbirlerine ebeveynlerinden daha büyük sosyal destek alanı sağlamaktadır (Buhrmester & Furman, 1987).

Arkadaşlar çocukluk döneminde, sıklıkla gerekli sosyal desteği sağlayan ve yardıma ihtiyaç olduğunda diğer tanıdıklarından daha fazla yardım beklenen yapı halinde olduğu görülmektedir (Furman & Bierman, 1984). Buna ek olarak çocukluk döneminde arkadaşlar güvenilir bir ittifak veya sadık olmak ve ulaşabilir olma duygusu sunar. Güvenilir bir arkadaş sahibi olmak çocukluk döneminde güvenlik duygularını artırabilir ve kaygı ve savunmasızlık duygularından koruyabilir (Furman & Robbins, 1985).

Konfor ve destek mekanizmaları sağlayarak arkadaşlar aynı zamanda önemli duygusal destek mekanizmalarıdır. Dahası bir akran tarafından arkadaş olarak kabul görmek onaylanma ve kendine verdiği değeri artıran bir unsurdur. Ayrıca yakın arkadaşlar önemli bir şefkat kaynağı da sağlamaktadır. Furman & Robbins (1985)'in araştırmalarında özellikle ergenlik döneminde çocuklar ve ergenler diğer dönemlere göre daha güçlü olumlu duygular yaşarlar. Son olarak arkadaşlar samimiyet sağlamada da önemli bir rol oynar, arkadaşlar yakınlaştıkça bu samimiyette yoğunlaşır.

Araştırmalar tutarlı bir şekilde erkek çocukların arkadaşlıklarına kıyasla, kız çocuklarının arkadaşlıklarında daha fazla duygusal etkileşim bulunduğunu göstermektedir. Kız çocukları arkadaşlıklarında daha fazla duygusal destek ve yakınlık (Rudolph, Ladd & Dinella, 2007) ve daha fazla konuşma ve açılma (Rose, 2002) bildirmiştir. Dahası kız çocukları arkadaşlıklarında daha yüksek düzeyde sevgi ve onay bildirmektedir (Parker & Asher, 1993). Genel olarak erkek çocuklara kıyasla kız çocuklarının kendilerini tanımlama kaynağı olarak arkadaşlıklarına daha güçlü bir şekilde güvendiği belirtilmektedir (Rose & Rudolph, 2006).

Bu cinsiyet farklılıkları ise ilkokul yıllarının sonlarında ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Erken çocukluk dönemlerinde kızlar ve erkekler arkadaşlıklarını benzer samimiyetlerde bulmakta, ancak ergenlik öncesi dönemde kızlar hemcins arkadaşlıklarını daha samimi olarak değerlendirmektedirler (Buhrmester & Furman, 1987). İlginç bir şekilde ilk ergenlik dönemlerinde oğlan ve kız çocukları karşı cins ile olan arkadaşlıklarını görece daha düşük düzeyde samimiyet içerdiğini, ergenliğin ilerleyen dönemlerinde ise her ikin cinste karşı cins ile olan arkadaşlıklarını daha yüksek samimiyet düzeyinde ifade etmektedir. Bunun yanında yine ergenliğin ilerleyen dönemlerinde kız çocukları karşı cins ile olan arkadaşlıklarını hemcinsi ile olan arkadaşlıkları kadar samimi bulurken, oğlan çocukları ise karşı cins ile olan arkadaşlıklarını hem cinsleri ile olan arkadaşlarından daha samimi bulduklarını belirtmişlerdir (Reisman, 1990).

Her ne kadar akran gruplarına kabul çocukların başarılı bir şekilde uyum sağlaması için önemli olsa da, çocukların tatmin edici ve destekleyici ikili arkadaşlıklar kurma ve sürdürme yetenekleri göz ardı edilmemesi ve dikkat verilmesi gereken önemli noktalardan birisidir. Hatta pek çok araştırmacı arkadaş gruplarına kabul edilmede problem yaşanmasının, doyum verici arkadaşlık ilişkileri kurmanın

önünde engel olmayacağı ve arkadaş grupları tarafından düşük kabul gören çocukların doyum verici bire bir arkadaşlıklara sahip oldukları tespit edilebilirse, iyilik hallerine ilişkin endişelerin hafifletilebileceğini belirtmektedir (Bukowski & Hoza, 1989; Furman & Robbins, 1985). Bu alandaki çalışmalar incelendiğinde çocukların bire bir arkadaşlık kurmasındaki uyum, çocukların akran gruplarına kabullerinden sistematik olarak daha az çalışılmış bir alan olduğu görülmektedir ve bu iki farklı uyum türü arasındaki ilişki ise daha az araştırmanın konusu olmuştur.

2.2.5. Aile Kabul- Reddetme Teorisi

Çoğu birey için yaşam doyumunu ve yaşamdaki memnuniyetsizlikler başkalarıyla olan kişisel ilişkileri ile alakalıdır (Duck, 1991). Çocuklar için ise ebeveynleri ya da birinci derecede bakımında sorumlu olan kişiler ile ilişkileri etkili olanıdır (Sullivan, 1953; Coleman, 1956; Baumrind, 1971; Parker, Tupling & Brown, 1979; Bowlby, 1988; Obegi & Berant, 2009). Nitekim, kültürler arası araştırmalar göstermektedir ki çocuklarda ve yetişkinlerde psiko-sosyal gelişimin önemli birer yordayıcısı olan ve aile kabul-reddetme teorisinde özetlenen sıcaklık, bakım, şefkat ve rahatlama duyguları aile çocuk ilişkisinde geliştirilmekte ya da geliştirilememektedir (Rohner & Britner, 2002). Aile kabul-reddetme teorisi sosyalleşme ve yaşam boyu gelişimin aile düzeyinde kabul edilmeye veya reddedilmeye ilişkilendirildiği kanıt temelli evrensel bir yaklaşım modelidir (Rohner, 2004; Rohner, Khaleque & Cournoyer, 2012). Rohner (1975; 2014) tarafından geliştirilen bu teori çocuğun psikolojik sağlığı üzerinde, ebeveynlik uygulamaları veya davranışlarının ve yukarıda tartışılan ebeveynlik araştırmalarının sınırlılığında, değerlendirilebilmesi için sağlam bir teorik temel sunar. Bu teoride çocuğun hayatında önemli kişiler ebeveynler, bakımını üstlenmiş kişiler ya da çocukla uzun süreli ve kalıcı duygusal etkileşimde bulunan kişiler olarak tanımlanmış ve ifade edilmiştir (Rohner, 1980; 2005).

Rohner reddedilen çocuklarda korkulu, güvensiz, dikkat çekmeye meyilli, düşmanca ve yalnız olma eğilimlerini test etmek için başlangıçta çocuklarda ebeveynlik uygulamalarını ele alarak çoğunlukla algılanan olayların etkileri ve sonuçlarına odaklanmıştır (Hughes, Blom, Rohner & Britner, 2005). Kültürler arası araştırmalarla 100'den fazla toplumdan elde edilen bulgularda aileleri tarafından reddedilmiş çocuklarda psikolojik uyumsuzluk, davranışsal yetersizlikler ve işlevsizlikler ilişkili bulunmuştur (Rohner, 1975; Rohner & Khaleque, 2015).

Rohner 2014 yılında bu araştırmaları ebeveynlik uygulamalarının ötesine genişleterek kişiler arası ilişkilerde önemli yeri bulunan romantik partnerler, kardeş ilişkileri, akran ilişkileri ve öğretmenleri de dahil etmiştir. Bu nedenle de teorisini Kişilerarası ve Ailesel Kabul-Reddetme Teorisi olarak yeniden isimlendirmiştir. Bu değişkenlerden bağımsız olarak teori, kişinin hayatında önemli diğer kişilerin kabul veya reddetmesinin kişisel iyi oluşa olan etkilerini araştırmaya devam etmektedir (Rohner, 2014)

Rohner'in Kişilerarası ve Ailesel Kabul-Reddetme Teorisi bireylerin çocukluk yaşantıları ve algıladıkları olumlu-olumsuz olayların ilişkilerine nasıl yansıdığını açıklamada önemli bir teorik bakış açısı sunmaktadır. Teorinin güncellenmesi ile günümüz ilişkilerini açıklamada daha etkili olacağı düşünülmektedir. Buna ek olarak Rohner'in teorisi Bağlanma Teorisi ile karşılaştırıldığında çocukların gelişiminde daha geniş bakış açısına sahiptir çünkü çocuklar yaşlandıkça ebeveyn davranışları daha belirgin hale gelmektedir (Hughes, et al., 2005).

Bireyler için olumlu bir çocukluk yaşantısı geçirmek pek çok kaynak ile mümkün olabileceği gibi çocukluk yaşantısının başlıca kaynakları aile ve arkadaşların etkisi yaşantıların olumlu veya olumsuz olarak değerlendirilebilmesi adına önemli bir faktör görülmektedir.

2.2.6. Bağlanma Teorisi

Bireylerin dünyayı anlamlandırma şekilleri erken çocukluk dönemlerimin ebeveynleri veya bakım verenleriyle başlar. Bireylerin hayata bakış açılarını anlamak için kuşaklararası ilişki stillerini incelemek gerekir (Satir, 1991). John Bowlby & Mary Ainsworth bağlanma teorisi hakkında araştırmalar yaparken, bağlanma stillerinin gelişiminin bebeklik döneminde ebeveynlerin veya bakım verenlerin davranış tarzları ve ihtiyaçlarına verdikleri tepkiler ile ilişkili olduğunu ifade etmiştir (Bretherton 1992). Bağlanma insanlar arasında ya da insanlarla iletişim kurmak için oluşan duygusal bir bağdır. Bir bireyin duygusal bir ilişki kurabilme ve yürütebilme kapasitesidir. Araştırmacılar bağlanma teorisini bireylerin yakınlık kurma becerisini belirlemek için kullanmıştır (Ho, Chen, Bond, Hui, Chan, & Freidman, 2012). Bağlanma teorisi bebeklerin annelerinden ayrıldıklarındaki davranışlarını ve tepkilerini açıklamaktadır. Bağlanma teorisinin açıkladığı ebeveynlerle olan ilişkinin, bireyin yetişkin hayatında sosyal etkileşimleri ve romantik ilişkilerine de büyük bir etkisi olduğu göz önüne alındığında oldukça önemlidir.

Bowlby (1988)'e göre üç tür bağlanma stili vardır; Güvenli Bağlanma, Korkulu Bağlanma, Kayıtsız Bağlanma. Bu bağlanma stilleri erken çocukluk dönemlerinde gelişir ve muhtemelen yetişkinlik döneminde de devam edecektir. Güvenli bir şekilde bağlanan yetişkinler öz-değer gösterebilir ve hayatlarında başkalarıyla sağlıklı bir şekilde bağ kurabilirler. Güvenli bağlanmaya sahip yetişkinlerin partnerleriyle açık ve sağlıklı bir ilişki sürdürebileceği düşünülmektedir. Diğer yandan korkulu bağlanmaya sahip yetişkinler öz güven eksikliği, duygu düzenleme konusunda zorluklar ve sürekli reddedilmiş hissedebilirler. Korkulu bağlanmaya sahip yetişkinler romantik ilişkilerinde sürekli onaylanma ihtiyacı, daha düşük öz değer anlayışı, kıskançlık ve saplantılı bir yakınlık ihtiyacı yaşayabilir. Kayıtsız bağlanan bireyler ise daha mesafeli ve kırılkanlıklarını sürekli göstererek yaşayabilirler. Kayıtsız bağlanmaya sahip bireyler duygusal yakınlık kurmada zorluklar yaşayabilir, daha az bağlılık gösterebilir ve romantik ilişkilerindeki partnerlerine daha az güven gösterebilirler (Ho, Chen, Bond, Hui, Chan, & Freidman, 2012). Satir (1991)'a göre ailelerimizde öğrendiğimiz geçmiş tecrübelerle ait yaşamsal beceriler, bizlere yetişkinlik hayatımızda aile dışı sistemlerde her zaman iyi hizmet etmez. Ancak öğrenme özgürlüğü, farkındalık kazanma ve değişim gösterme yetişkin sorumluluklarımız arasındadır. Glasser, insanların değiştirilemez davranışlarla doğmadıklarına inanmaktadır, bunun bir seçim olduğuna ve değişime ait motivasyonun davranışlarda değişikliklere yol açacağına inanmaktadır bu nedenle olaylardan elde edilen sonuçlar bu seçimlerle değiştirilebilir (Glasser & Glasser, 2000).

Bireylerin hayatlarında duygusal, fiziksel ve psikolojik destek sağlayacağı ilişkiler kurmak istemesi doğuştan gelen ihtiyaçlar arasındadır. Bu ihtiyaç çoğunlukla duygusal partnerler ve romantik ilişkiler aracılığıyla karşılanmaktadır. Bir başkasına bağlanmak için önceden programlanmış olsak da taşıdığımız yıkıcı davranışlarımız sevgi dolu ilişkilerin yok olmasına yol açabilir. Biyolojik ihtiyaçlarımız bireyleri birbirine bağlamakta, kuşaklar arası edindiğimiz kalıplar ise sevgi dolu ilişkilerimizin sonunu getirebilir ancak bireysel sorumluluklarımız ve irademizle değişimi kolaylaştırabilir ve kendimizi büyümeye teşvik edebiliriz. Sosyal bilimciler insanlar arasındaki ilişkilerin bağlanma stilleri ile açıklanabileceğiyle fazlasıyla ilgilenmektedir (Hazan & Shaver, 1987).

2.2.7. Olumlu Çocukluk Yaşantıları İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Aşağıda olumlu çocukluk yaşantılarıyla ilgili yurt dışında ve yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.7.1. Olumlu Çocukluk Yaşantıları İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Skodol et al., (2007) yaptıkları araştırmada DSM-IV kişilik bozuklukları tanılarına sahip 520 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapmışlardır. Görüşmelerde başarıları da dahil olmak üzere olumlu çocukluk yaşantıları, olumlu kişilerarası ilişkileri ve bakım verenleri ile ilişkileri ölçülmüştür. Çalışma sonunda çocukluk veya yetişkinlik döneminde olumlu yaşantılara ve olumlu kişiler arası iletişime sahip bireylerde kayıtsızlık ve şizotipal kişilik bozukluklarına bağlı semptomlarında hafiflemeler görülmüştür. Olumlu çocukluk yaşantılarının miktarı arttıkça kişilik bozukluklarında görülen iyileşme ihtimallerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Chung & Arkadaşları (2008) doğum öncesi bakım alan kadınlar ile yaptıkları araştırmada olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının depresif semptomlara etkisini incelemişlerdir. Doğum öncesi ilk bakım ziyaretinde ve doğumdan sonraki 1 aylık süreçte yüzyüze anket uygulama yoluyla 1476 kadın katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Çocukluk yaşantılarının değerlendirilmesi 16 yaş öncesi olaylar ile sınırlı tutulmuştur. Katılımcıların her biri hayatlarıyla ilgili en az bir olumlu ve olumsuz olaydan bahsetmiştir. Olumsuz çocukluk yaşantıları fazla olan katılımcılar daha fazla depresif semptomlar gösterirken, olumlu çocukluk yaşantıları daha fazla olan katılımcılar daha seyrek depresif semptomlar göstermiştir.

Merz & Jak (2013) tarafından yapılan araştırmada çocukluk yaşantılarının yakın ilişkilere ve yaşam boyu yalnızlığa olan etkisi incelenmiştir. Araştırmada kullanılan yapısal eşitleme modeli ile çocukluk yaşantılarının yetişkin ilişkilerini ve yalnızlığı tahmin edebildiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada aynı zamanda olumlu çocukluk yaşantılarının daha fazla romantik ilişki doyumu sağladığı, aile bağlarının daha kuvvetli olduğu bununla birlikte gelen geniş sosyal çevre ile daha az yalnızlık yaşandığı bulgusu elde edilmiştir. Diğer taraftan olumsuz çocukluk yaşantılarının ise çatışmalar ve şiddet gibi unsurlar nedeniyle yetişkin ilişkilerin kalitesini olumsuz etkilediği görülmüştür.

Booth, Standage & Fox (2015) tarafından yapılan araştırmada çevrimiçi katılım yoluyla ulaşılan 185 katılımcı arasında çocukluk deneyimleri ve yetişkinlik dönemi yaşam doyumunu arasındaki ilişkide duyuşal işleme hassasiyetinin aracı rolü araştırılmıştır. Çalışmada duyuşal işleme hassasiyetinin çocukluk deneyimleri ve yetişkinlik dönemi yaşam doyumuna arasında aracı rolü olduğu bulunmuştur. Gruplar arasında ise yalnızca olumsuz çocukluk yaşantıları yoğun olanların yüksek duyuşal işleme hassasiyeti ve düşük yaşam doyumunu gösterdiği görülmüştür. Olumlu çocukluk yaşantısı yoğun olan bireylerde ise fark gözlenmemiştir.

Bethell et al., (2019) tarafından yapılan araştırmada 18 yaş üzeri 6188 bireyden toplanan veriler ile olumlu çocukluk yaşantılarının yetişkinlerde ruhsal ve ilişkisel sağlığa etkileri araştırılmıştır. Araştırmada bireylere 7 sorudan oluşan olumlu çocukluk anılarına dair anket sorusu sorulmuş, ilişkisel sağlığa ilişkin sosyal ve duyuşal destek mekanizmaları ve ruh sağlığına ilişkin kontrol soruları öz bildirimine dayalı tek bir soru ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarında yüksek düzeyde olumlu çocukluk yaşantılarına sahip yetişkin bireylerin daha az ruhsal hastalıklara ve ilişki sorunlarına maruz kaldıkları görülmektedir.

Crandall et al., (2019) olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantılarının yetişkinlikte ruhsal ve fiziksel sağlığına olan etkisini incelemişlerdir. Bir çevrim içi soru-cevap forumu üzerinden katılan 19-57 yaş arası 246 katılımcı çevrimiçi öleş doldurmuşlardır. Araştırmada olumlu çocukluk yaşantılarının, yetişkinlerin iyi oluşlarını arttırdığına ve daha sağlıklı bireyler olmalarına yardımcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Olumsuz çocukluk yaşantıları aracı değişken olarak alındığında ise olumlu çocukluk yaşantılarının olumsuz yaşantıların hastalıklar üzerindeki etkisini nötirize ettiği görülmüştür.

Baglivio & Wolff (2021) tarafında 28048 çocuk suçlu arasında yapılan araştırmada olumlu çocukluk yaşantıları toplamı daha fazla olan çocuk suçluların rehabilitasyon sürecinden sonra tekrar suç işleme oranlarının, olumsuz çocukluk yaşantıları toplamı fazla olan çocuklara göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlar çocuk suçlular için uygulanan adalet sistemi ve adalet politikaları alanında tartışılmıştır.

Yukarıda verilen araştırma bulgularına göre olumlu çocukluk yaşantılarının bireylere koruyucu faktörler sağlayarak kişilik bozukluklarından koruduğu veya kişilik bozukluklarına bağlı semptomların etkilerini azalttığı, depresif semptomları

azalttığı, kişilerarası iletişimi geliştirdiği ve bireylerin rehabilitasyonlarında etkili bir faktör olduğu görülmektedir.

2.2.7.2. Olumlu Çocukluk Yaşantıları İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Doğan ve Yavuz (2020) çalışmalarında bireylerin psikolojik sağlık düzeyleri, olumlu çocukluk yaşantıları ve algılanan mutluluk düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonucunda olumlu çocukluk yaşantılarının bireylerin yetişkinlikte psikolojik sağlıklarını artıran bir unsur olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Doğan ve Aydın (2020) araştırmalarında olumlu çocukluk yaşantılarının yetişkin bireylerin mutluluk düzeylerine etkisini incelemiştir. Çalışma bulgularında olumlu çocukluk yaşantılarının mutluluk ve yaşam doyumu düzeylerini olumlu yönde etkilediği, olumlu çocukluk yaşantısı puanlarının arttıkça mutluluk düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gunay-Oge et al. (2020) tarafından yapılan araştırmada olumlu çocukluk yaşantılarının kişilik psikopatolojisi ile ilişkisi incelenmiştir. 341 katılımcı ile gerçekleştirilen araştırmada olumlu çocukluk yaşantılarının antisosyal, kaçınan, sınırda, bağımlı, depresif, obsesif-kompulsif, paranoid, pasif-agresif, şizoid, şizotipal ve kendini yıkan kişilik bozukluğu semptomları ile negatif bir ilişki içinde iken histronik, sadistik ve narsistik kişilik bozukluklarıyla bağımsız bir ilişki gözlenmiştir.

Yurtdışında yapılan araştırmalarda olduğu gibi Türkiye'deki bulgularda da olumlu çocukluk yaşantılarının bireyleri kişilik bozukluklarına bağlı semptomları azalttığı, yaşam doyumu ve mutluluk düzeylerini artırdığı ve psikolojik sağlamlığı geliştirdiği sonuçları gözlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda olumlu çocukluk yaşantılarının bireylerin yaşam kalitesine olan katkısı görülebilmektedir.

2.3. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri

2.3.1. Romantik İlişkiler

Romantik ilişkilerin kökenleri insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanlığa dair halk hikayeleri, edebiyat, mitoloji, sanat ve dini metinler gibi tüm yazılı kayıtlar bireylerin romantik ilişkileriyle süslenmiştir. Günümüzde romantik ilişkiler yeni bir fenomen olarak şekillense de (Honeycutt & Cantrill, 2001) bireylerin hayatlarında kapladıkları yer ve kültüre yansması bakımından yaygın uğraş alanıdır. Romantik ilişkilerde

yaşanan doyum, bireylerin yaşam kalitesini yordayan önemli bir unsurdur (Argyle, 1987). Evli çiftlerde düşük ilişki doyumu çoğunlukla ayrılma veya boşanma ile sonuçlanmaktadır (Gottman & Levenson, 1992); bu durum fiziksel ve psikolojik sağlığın bozulmasına sebep olmaktadır.

Bireyler içinde bulunduğu toplumun, çevrenin kuralları ve normlarıyla yaşar. Sosyal bir varlık olan insanın bu etkileşimlerden etkilenmesi kaçınılmazdır. Hayatının pek çok alanında olduğu gibi romantik ilişkilerinde de bireyler toplumsal normlarının çerçevesinde bulunurlar. Romantik ilişkiler genel olarak iki birey arasında, göreceli olarak uzun süreli, tek eşli birliktelikler olarak değerlendirilir. Romantik ilişkilerin toplumda da önemli bir yeri vardır ve kısa süreli birlikteliklere göre daha çok kabul gördüğü düşünülmektedir (Lovejoy, 1981). İnsanın yakınlık ve bağ kurma ihtiyacı romantik bir ilişkiye olan ilgi ve isteğin en önemli sebeplerinden biridir. Bu ihtiyacı karşılanmış bir romantik ilişkide bulunan bireylerin yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir (Facio & Resett, 2014). Türkiye İstatistik Kurumunun yaptığı araştırmalarda da evli bireylerin evli olmayan bireylere göre daha mutlu bir hayat sürdüğü görülmektedir. 2019 yılına ait veriler incelendiğinde mutlu olduğunu belirten bireylerden evli olanların oranı %55,6, evli olmayanların oranı ise %45,1 olarak görülmektedir (TÜİK, 2019). Bu veriler içerisinde evlilik dışında bir romantik ilişkide bulunan bireylere ait veriler bulunmamaktadır. İşlevsiz ilişkiler ise bireylerde öfke, anksiyete, depresyon gibi olumsuz duygular geliştirmektedir (Bloom, Asher, & White, 1978; Coyne & Downey, 1991; Gottman & Levenson, 1992). Öte yandan işlevsel bir şekilde ilerleyen romantik ilişkilerin ise pozitif bir etkiyle bireyleri yaşamdaki streslere karşı koruduğu ve güçlendirdiği görülmektedir (Waltz, Badura, Pfaff, & Schott, 1988). Dolu dolu geçen işlevsel romantik ilişkiler mutluluk ve yaşam doyumunun önemli bir yordayıcısı olarak görülmektedir (Myers & Diener, 1995). Diğer çalışmalar da göstermektedir ki aile hayatı ve anlamlı bir romantik ilişki yaşam kalitesini artıran önemli bir etkidir (Argyle, 1987; Campbell, Converse & Rodgers, 1976).

Özetle bu alanda yapılmış çalışmaların ışığında romantik ilişkilerin bireylerin hayatlarında önemli bir yeri olduğu söylenebilir. İşlevsel romantik ilişkiler bireylerin mutluluğu için hayati önem taşıırken, işlevsel olmayan ilişkiler ise mutsuzluğun önemli bir faktörü olabilir.

2.3.2. Romantik İlişkiler Duyguları Nasıl Etkiler?

Duygular romantik ilişkilerin merkez temalarındandır. Bireyler partnerlerinden aldığı veya partnerlerine verdiği olumlu veya olumsuz pek çok duygu yaşamaktadır (Guerrero & Andersen, 2000). Bireyler ilişkilere başladığında, geliştirdiğinde ya da sona erdirdiğinde aşırı hoş veya nahos duygular ortaya çıkabilmektedir (Bowlby, 1979). İlişkide tarafların birbirlerine verdiği karşılıklı bağlılık göz önüne alındığında, ilişkinin çeşitli güçlü duyguları kışkırtması veya ortaya çıkarması beklendik bir durumdur. İkili ilişkilerin dışında gelişmiş olan duygular bile (iş arkadaşları ile yaşanan bir anlaşmazlık gibi) sıklıkla ilişki içerisine taşınabilmekte ve partnerler arasında ilişkinin doğasında olan duygusal temasları etkileyebilmektedir (Berscheid & Ammazzalorso, 2004). Romantik ilişkilerde duygular ve bağlanma üzerine bir araştırmada, Feeney (1999) duyguların dışavurumu ve romantik ilişki doyumu arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu durumda bireyin duygusal tepkilerinde romantik ilişki durumu oldukça önemli bir etkidir. Duyguların ortaya çıkması için bir durum bireyle ilgili olmalı ve bir şekilde birey için önem arz etmelidir (Gross, 1999). Durumlar bireylerin kişisel hedefleriyle ilişkiliyse önem kazanmaktadır (Parkinson, 1996). Örneğin bir birey romantik ilişkisindeki partnerinden bir iyilik beklediğinde partnerinin tepkileri onun için önem kazanır ve çeşitli duygulara sebep olur.

Yukarıda da belirtildiği gibi bir romantik ilişkinin tanımlayıcı özelliklerinden biri partnerlerin birbirlerinin duygularını önemsemesi ve ihtiyaçları hakkında sorumluluk alıyor olmasıdır. Sevinç, üzüntü, öfke ve sevgi gibi duyguların dışa vurulması romantik ilişkideki partnerlerin birbirlerini arzulamasını ve partnerlerin birbirlerinin ihtiyaçlarını karşılamaını sağlar (Clark, et al., 2001). Romantik ilişkiler bu sayede duyguların sağlıklı bir şekilde dışa vurulmasını sağlamış olur. Bireylerin duygusal gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde ilerlemesi için birbiriyle bağlantılı olduğu kanıtlanmış etkili duygusal etkileşim ve olumlu ilişki çıktıları gerekli görülmektedir (Ickes, et al., 2005).

2.3.3. Romantik İlişkilerde Doyum

Alanyazın değerlendirildiğinde doyum istikrarlı, sağlıklı, fonksiyonel ve endişesizlik gibi terimlerle aynı anlama gelmektedir. Rusbult (1983)'a göre romantik ilişkilerde doyum genel olarak birinin partneri hakkında pozitif duygulara sahip olmasını ifade etmektedir. Romantik ilişkilerde doyum söz konusu olduğunda

partnerlerin birbirlerinin ihtiyaçlarına nasıl yaklaştıklarına, diğer ilişkilere kıyasla ilişkinin ne kadar iyi ilerlediğine, partnerlerin ilişkilerinden ne derece pişman olduklarına (örneğin; bireylerin ne sıklıkla keşke bu ilişkiye girmeseydim dediklerine) bakılmaktadır (Hendrick, 1988).

Romantik ilişkilerde doyum ilişkilerin başarılı ve istikrarlı bir şekilde ilerlemesinde de önemli bir rolü vardır (Meeks, Hendrick, & Hendrick, 1998). Bu alanda yapılan çalışmalar göstermektedir ki bireylerin empati, kendini açma ve ilişkisel yeterlilik gibi öz ve partner ilişkileri değişkenleri ve başka biri ile kişinin dinamik özellikleri kişilik yapısının karışımı, geçmiş tecrübeler, ilişki etkileşimleri gibi romantizm yönelimlerinin bireylerin ilişki doyumunun önemli birer yordayıcısıdır.

2.3.3.1. Baskıcı Davranışlar ve Romantik İlişki Doyumu

Alanyazın incelendiğinde çeşitli metodolojiler ve farklı baskıcı davranış ölçütlerini kullanan çalışmalar baskıcı davranışların romantik ilişkilerden alınan doyumunu olumsuz etkilediğine dair kanıtlar sunmaktadır. Partnerlerin romantik ilişkilerindeki davranışlarını gözlemsel ölçme ile değerlendiren çalışmalar partnerlerin arasındaki güç dengesini ve romantik ilişki kalitesini incelemiştir. Partnerler arasındaki güç dengesi belirlenmiş davranışlara (konuşma süresi, sözünü kesme, emir verici ifadeler) gösterilen saygı ve problem çözümüne karar verme (atışma çözme stili ve karar verme gibi) gibi unsurlara göre değerlendirilmiş olup partnerler arasındaki güç ise başkasının davranışını etkileme veya kontrol edebilme yeteneği olarak tanımlanmıştır (Gray-Little & Burks, 1983). Bu çalışmalarda elde edilen bulgularda, ilişki doyumları en yüksek grubun eşitlikçi çiftlerin olduğu, partnerlerden birinin daha baskıcı davranışları olduğu grupların ise daha düşük düzeyde ilişki doyumunu elde ettiği sonucuna ulaşılmıştır (Filsinger & Thoma, 1988; Gray-Little, 1982; Gray-Little, et al., 1996; Whisman & Jacobson, 1990). Bu alışmalar genel olarak hangi güç dengesizliklerinin ilişki doyumunu etkilediğini incelemese de baskıcı davranışların ilişki doyumuna etkisi üzerine bilgi vermektedir. Bunun yanında gözlemsel çalışmaların tipik olarak problem çözme, çatışma çözme veya karar verme görevlerine dayalı olması da sonuçları sınırlayıcı bir unsurdur. Son olarak konuşma süresi ve partnerin sözünü kesme gibi güç davranışları ise genellikle teorik bir temele dayanmamaktadır.

Bu çalışmalar ile birlikte alanyazında yarı yapılandırılmış görüşme metodolojisini kullanan çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmalarda da baskıcı partner davranışları düşük romantik ilişki doyumuyla ilişkilendirilmiştir (Ehrensaft, et al., 1999; Lawrence, et al., 2011). Ehrensaft & arkadaşları (1999) bireyin davranışlarını yönlendirme ve eylemlerini kısıtlama olarak tanımlanan partner kontrolcülüğünün etkisini; mutlu, problemlili ancak saldırganlık içermeyen ve problemlili ve saldırganlık içeren olarak grupladığı çiftler arasında incelemiştir. Katılımcılardan karar verme, kişilerarası ilişkiler, aktiviteler ve kendine değer verme alanlarında partnerlerinin düzeylerine değer vermeleri istenmiştir. Mutlu olarak kategorize edilen çiftler diğer iki gruba göre kontrol ölçümünde en düşük puanı almışlardır. Ancak bu çalışmaların da sınırlılıkları mevcuttur. Yarı yapılandırılmış çalışmalarda kontrol ve güç gibi baskıcı davranışların ölçülmesi algı (partnerin davranışı, hafıza süreçleri ve sosyal cazibesi) ile ilgili ön yargıların etkisinde olabilmektedir.

Nitekim birbirinden farklı yöntemleri ve sınırlılıkları olan çalışmaların ortak sonucu olarak partnerlerin güç gösterme ve kontrolcülük gibi baskıcı davranışlar göstermesi ilişki doyumunu olumsuz etkilemektedir. Baskıcı davranışlar göstermek romantik ilişkilerde ilişki doyumsuzluğuna sebep olmaktadır.

2.3.3.2. Duygusal Farkındalık ve Romantik İlişki Doyumu

Romantik ilişkilerle ilgili pek çok güncel teori ilişki doyumunu romantik ilişkinin işlevselliği açısından kritik bir önemde görmektedir. Greenberg & Johnson (1988)'un çiftler için geliştirdiği Duygu Odaklı Terapisi çiftlerin bastırılmış olduğu ve altta yatan duyguları ortaya çıkarmaya ve tanımlamaya, yeni deneyimlerin duygular açıdan getirdiği etkileşimleri yeniden tanımlamayı hedeflemektedir. Başka bir deyişle bu yaklaşım çiftlerin duygusal farkındalıklarını geliştirmeye yardım ederek yeni geliştirdiği zenginleştirilmiş duygusal farkındalıklarını kullanmaktadır. Bu yaklaşımın geliştirilme sürecinde duyguların tecrübe edilmesi ve yansıtılması romantik ilişkiden elde edilen doyumu artırdığı gözlemlenmiştir (Johnson & Greenberg, 1988).

Jacobson & Christensen (1996) da çalışmalarında duygusal farkındalık ve romantik ilişki doyumunun ilişkili olduğunu öne sürmektedir. Romantik ilişki doyumu düşük olan çiftlerde öfke, eleştiricilik, tikslenme gibi yaklaşımları gösterme eğilimlerin ilişki doyumu yüksek çiftlere daha fazla olduğu görülmektedir (Gottman

& Levenson, 1988). Jacobson & Christensen (1996) bu duyguları katı duygular olarak sınıflamaktadır. Katı duygular romantik ilişkilerde bireylerin partnerine göre daha baskıcı olmasını sağlamaktadır. Yine Jacobson & Christensen (1996) her katı duygunun incinme, kırılma, üzüntü veya hayal kırıklığı gibi narin bir duygu veya düşünce ile ilişkili olduğunu öne sürmektedir. Bu duygular ilişkilerde bireyi partnerine karşı kırılğan göstermektedir. Bu yaklaşım modeline göre romantik ilişkideki çiftler narin duygu ve düşüncelerinin farkında olup bunları birbirlerine yansıtabilirse ilişkide ki empati ve kabul görme düzeyleri yükselecek, daha etkili bir iletişim ve ilişkide daha fazla samimiyet tecrübe edeceklerdir. Bu yaklaşım ise çiftler için romantik ilişkiden elde edilen doyumunu artıracaktır (Cordova, et al., 1998; Jacobson, et al., 2000).

2.3.4. Çatışma

Çatışma kavramı doyumsuzluk, istikrarsızlık, sağlıksız ve işlevsizlik ile eş değer anlamlar taşımaktadır. Çatışmanın bazı tanımlamaları oldukça basit ve geniş kapsamlıdır. Örneğin Lulofs & Cahn (2000) çatışmayı tek bir olaya verilen iki veya daha fazla tepki, bireyler arasındaki farklılık, gruplar arasındaki karşılıklı düşmanlık veya çözülmesi gereken bir problem olarak tanımlar. Tanımların birçoğu bireylerin olaylara bakış açısını vurgular ve çatışmalar tarafların çıkarlarının veya hedeflerinin birbirleriyle uyumsuz olmasıyla oluşur. Çatışma durumlarında bireyler çıkarlarının diğerleri tarafından tehdit altında olduğunu düşünür. Çatışma bir bireyin eylemlerine başka bir bireyin eylemleriyle müdahale etmesi olarak da tanımlanabilmektedir (Peterson, 1983).

Tekrarlayan sorunlar üzerine kavga etmek, bir tartışma henüz bitmeden onun nasıl biteceğini bilmek, sorunu çözmeden tartışmayı bitirmek ve iki tarafında kendini yeterince ifade edemedi tartışmayı sonlandırmak çatışmaların belirtileri olarak sayılabilmektedir. Birçok çift terapisi yaklaşımının en büyük ortak yönü partnerleri sorunlarıyla baş edebilmeleri adına farklılıklarını anlamaları için cesaretlendirmeyi içermektedir (Cramer, 2000). Klinik açıdan çiftleri yoğun tartışmaya iten konu başlıklarını keşfetmek oldukça önemlidir. Romantik ilişkiyi neyin tehlikeye attığını, tartışmanın içeriklerinin neyi sembolize ettiğini ve hangi süreçlerin romantik ilişkiyi başarıya götürdüğünü keşfetmek ilişkinin devamı açısından önemli bulunmaktadır (Stanley, Markman & Whitton, 2002).

Çatışmanın doğası özellikle süreğenlik veya çözülebilirlik üzerinden ele alınmaktadır. Süreğen sorunlara yeterince uyum sağlayamamak ilişkinin sonlandırılmasında bir yordayıcıdır (Gottman, 1999). Gottman (1999) ve Gottman & Silver (1999) araştırmalarında evlilikte tüm çatışmaların bu iki kategoriye girdiğini savunmaktadır. Uzun yıllar evli kalan çiftlerde süreğen problemler partnerlerin öz tanımlarında temel olan kişilikleri ve ihtiyaçlarındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Süreğen problemler çiftlerin o veya bu şekilde sonsuza kadar yaşayabilecekleri problemlerdir. Çözülebilir problemler, süreğen problemlere kıyasla daha acısız ve daha az yoğun hissedilmektedir; çünkü odak nokta sadece belirli bir ikilem veya durumla ilgilidir, anlaşmazlığı körükleyen temel bir çatışma bulunmamaktadır. Sonuç olarak da çözülebilir problemler nihayete ulaşabilir.

Süreğen problemlerin ise gerçek bir çözümü olmaz. Gottman (1999)' a göre sorunların %69 'u bu kategoriye girer. Bu nedenle bu problemleri çözmek için uğraşmak yerine daha önemli olan çiftlerin süreğen problemlerle ilgili bir diyalog kurup kuramamasıdır. Bu diyalog süreğen problemlere yönelik kalıcı bir uyumdur. Çatışmalarla dolu bir ilişkide süreğen problemler er ya da geç ilişkinin sonunu getirecektir. Problemlerle etkili bir şekilde baş etmek yerine çiftler sorunları mühürlemeyi tercih edebilmektedir. İlişkideki partnerlerden birinin dışlanmış hissetmesi, konunun sürekli konuşulup ancak bir yere varamaması, tartışılan konunun sonunda partnerlerden ikisinin de kendini daha incinmiş ve hayal kırıklığına uğramış hissetmesi bu mühürlemenin belirtilerindendir (Gottman & Silver, 1999).

Yukarıda belirtildiği gibi ilişkilerdeki süreğen problemler er ya da geç ilişkinin sonunu getirebilmektedir. Sorunlarla etkili bir şekilde baş etmek yerine çiftlerin sorunlarını mühürlemeyi tercih etmesi "Mahşerin Dört Atlısının" (Gottman & Silver, 1999) ortaya çıkmasını sağlamaktadır. "Mahşerin Dört Atlısı" (Gottman, 1999) ilişkilerin sonunu getiren bir olumsuzluk durumudur. Dört Atlı sırasıyla; eleştiricilik, savunmacılık, aşağılama ve engellemecilik aşamalarıyla ortaya çıkar. Eleştiricilik, bireyin partneriyle ilgili, genellikle partnerin karakterinde eksik görülen, bir durumda büyük bir şeyin yanlış olduğunu ima ettiği her durumu ifade eder. Eleştiricilik doğal bir şekilde savunmacılığı ortaya çıkarır. Savunmacılık, beklendik bir saldırıdan kendini korumak için yapılan problemlerin sorumluluğunu reddetmek gibi eylemlerdir. Bu eylemler romantik ilişkilerdeki çatışmaları alevlendirir, çünkü partnerin suçlu hissetmesini sağlar. Aşağılama, kendini partnerinden daha büyük bir

planın bir parçası olarak görerek bunu sözel veya sözel olmayan yollarla ortaya koymaktır. Kinaye, alay etme, isim takma, göz devirme, küçümseme, taklit etme ve iğrenme eğilimiyle saldırgan mizah kullanmak aşağılamanın sözel ve sözel olmayan belirtilidir. Son olarak engellemecilik çatışmadaki dinleyici tarafın etkileşimden çekilerek yok saymasıdır. Genel olarak erkeklerin daha çok engellemeci, kadınların ise eleştirici yaklaşımlarını kullandıkları gözlemlenmiştir. Bu dört atlı genel olarak romantik ilişkilerde çatışmalar ortaya çıktıktan ve sevgi ve mizah kaybolduktan sonra ortaya çıkar. Bireyler kendi pozisyonlarına daha fazla yerleşir, yavaş yavaş fiziksel ve psikolojik olarak daha bunalmış hisseder. Zamanla bu his kendini boşluğa bırakır (Gottman, 1999).

Ancak süreğen problemleriyle ilgili diyalog kurmayı öğrenen çiftler çatışmalardan kaçınmanın mümkün olmayacağını ve sorunların kesin çözümlerinin olmayacağını anlayabilirler. Farklılıklarına rağmen çiftler anlaşmazlıkları ile baş etmenin yolunu bildiklerinden ilişki doyumu sağlanabilir ve bunalmış hissetmezler.

2.3.5. Çatışma Çözme

Romantik ilişkilerinde bireylerin günlük sorunlarına ve anlaşmazlıklarına getirdikleri çözümler süreğen problemler kadar alan yazında yer bulmaktadır. Romantik ilişkilerdeki her birey için çatışma çözme yöntemleri tanımlanabilmektedir. Kurdek (1994) çiftlerin etkisiz çatışmalarının yaygın ve tek yönlü bir yol olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yöntemin belirtileri tekrarlayan olaylarla ilgili çatışmak, tartışma henüz sonlanmadan nasıl biteceğini bilmek, sorunu çözmeden çatışmayı bırakmak ve bireyler yeterince kendini ifade edemeden tartışmayı bitirmek olarak ortaya çıkar. Bu etkisiz çatışma kalıpları oldukça önemlidir; çünkü hem ilişkideki kararlılığa hem de ilişkiyi sürdürmeye olumsuz etki eden bir değişken olarak görülmektedir (Kurdek, 1994).

Çiftler romantik ilişkilerinde birbirinden farklı çatışma çözme stratejileri benimseyebilmektedir. Kimi tüm sonuçlarına rağmen çatışmadan kaçınabilir, kimisi fazla çatışmayı seçebilir ve kimileri de ortak bir yol bulmak için sorunları sesini bile yükseltmeden konuşabilir. Hiçbirinin stratejisi, partnerler için işlevselliği olduğu müddetçe, birbirinden daha iyi değildir (Gottman & Silver, 1999)

2.3.6. Çatışma Çözme ve İletişim

İletişim, hem iletişim becerilerinin hem de iletişim davranışlarının yansıtıldığı yakın ilişkilerin merkezidir. İletişim becerileri etkileşim sırasında iletişimsel hedefleri gerçekleştirmek olarak tanımlanmaktadır. İletişim davranışları, hedef grup tarafından algılanan konuşmacının sözlü eylemleridir (Burleson & Denton, 1997).

Gottman (1993), partnerler arasında çatışmalar için girilen iletişimlerde üç aşama bulunduğunu ifade etmektedir; gündem oluşturma, tartışma ve müzakere. Bu üç aşama çiftlerin çatışma stillerine göre farklı şekillerde yansıtılabilmektedir. Çatışmalarda genellikle ilişki doyumunu düşürmesiyle ilişkilendirilen talep etme ve çekilme davranışlarının, partnerlerin iletişimini olumsuz etkilediği görülmektedir. İletişim seviyesini düşürmesine rağmen neden çiftlerin talep etme ve çekilme yollarını tercih ettiğini araştıran Caughlin & Vangelisti (2000), erkeklerde bulunun kabullenememezlik ve nevroitiklik kişilik özelliklerinin bu modelin kullanımının göstergesi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Çiftlerin diğer üyelerinin de farklı kişilik özelliklerinin farklı çatışma modellerini kullanmaya yönelteceği de öngörülmektedir. Aynı zamanda bireylerin çatışmacı iletişim yaklaşımları da, ilişki içinde talep etme ve geri çekilme modelinin varlığında rol oynamaktadır. Hem gözlemsel hem geriye dönük ölçümlerde, ilişki içerisindeki partnerlerden birinde çatışmacı bir iletişim yaklaşımı bulunmasının talep etme ve çekilme davranışının oluşmasıyla pozitif yönde ilişkisi bulunmuştur (Caughlin & Vangelisti, 2000).

Bu bulgular romantik ilişkilerde çatışma çözümünde, her iki tarafında kişilik özellikleri ve iletişim yaklaşımlarının tartışmaların ele alınış yöntemlerini etkileyeceği sonucunu göstermektedir. Bu nedenle romantik ilişkideki partnerlerin her ikisinin de ayrı ayrı ve birlikte olarak ölçümlemek çiftin iletişim örüntüsünü ele almak için gerekli olacaktır.

Romantik ilişkilerde ve çatışmalarda iletişim, kişinin cinsiyetine göre de farklı yorumlanmaktadır (Burleson, 2003). Bireylerin hem sözel olan hem de sözel olmayan iletişimleri nasıl yorumladığı cinsiyetine göre farklılıklar gösterebilmektedir (Ickes, 1993). Çatışmaya yönelik iletişim romantik ilişkide çiftin aldığı doyumu birlikte etkilerken, iletişimin tarzı cinsiyetlerine göre bireyleri farklı şekillerde etkiler. Burleson (2003) tarafından yapılan araştırmada cinsiyete bağlı olarak değer verilen iletişim türleri incelenmiştir. İfade ve duygu odaklı beceriler hem kadınlar hem erkekler tarafında değerli görülmüştür.

Bazı cinsiyet farklılıkları olmasına rağmen egonun önemi, çatışma yönetimi ve rahatlatıcı beceriler, bunların hiçbiri her iki cinsiyet için de iletişimin nasıl yorumlandığını önemli ölçüde etkilememiştir (Burleson, 2003). Clark (2011) tarafından yapılan bir araştırmada ise iyi bir iletişim becerilerine verilen önem ve kişinin iletişim becerisine olan güveni gibi unsurlarında içinde olduğu pek çok iletişim değişkeninin çiftlerin kadın ve erkek üyeleri arasında cinsiyet bazlı anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmektedir.

Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde görülmektedir ki bireylerin çatışma çözmeye bakış açılarında ve çatışma çözme stillerinde iletişimin de yadsınamaz bir rolü vardır.

2.3.7. Çatışmalı ve Çatışmasız Çiftler

Çatışmalı çiftler genellikle en düşük düzeyde işlev gösterir; genel olarak doyum elde edememiş, uyum sağlayamamış, istikrarsız ve mutsuzlardır. Örneğin Genshaft (1980) çatışmalı çiftlerin çatışmasız çiftlere göre daha savunmacı olduğunu ifade etmektedir. Birchler, Weiss & Vincent (1975) tarafından ulaşılan verilerde ise çatışmalı çiftlerin günlük etkileşimlerde ve problem durumlarında pozitif davranışsal etkileşimlere daha az, negatif davranışsal etkileşimlere çatışmasız çiftlere göre daha fazla girdiğini göstermektedir. Çatışmalı çiftler daha az memnuniyet ve daha fazla rahatsızlık hissederken, daha fazla çatışmaya girme ve daha az eğlenceli aktivitelere katılmayı tercih etmektedir. Gottman, Markman & Notaius (1977) gözlemlerinde sürekli çatışma içindeki çiftlerin çapraz şikâyetlere (bir şikâyetini iletirken karşısındakinin söylediklerini dinlemeden diğer şikâyetlerini sıralamak) meyilli olduklarını ve olumsuz etkileşimlere girerek çatışma çözmeleri göz ardı etmeye yöneldiklerini ifade etmektedir. Margolin & Wampold (1981) ise çatışma içerisindeki çiftlerde, çatışma çözme stillerinde erkek ve kadın partnerlere göre farklı kalıplar olsa da (kadınlar sözel olmayan olumlu yaklaşımlar ve olumsuz sözel yaklaşımları erkeklere göre daha fazla kullanmaktadır), problem çözmeye odaklanmama ve sözel veya sözel olmayan olumsuz davranışlara yönelmenin çatışmalı çiftlerde, çatışmasız çiftlere göre daha fazla olduğunu raporlamıştır. Ek olarak kadınlar daha fazla duygusal ifadeler sergilediği görülse de erkekler daha çok gerçekçi açıklamalara (bahane) veya çekilmeye (kaçma) bel bağlamaktadır.

Romantik ilişkideki bireylerin çatışmalarına yönelik gözlemsel araştırmalar, çatışmanın doğası ve yoğunluğu ve ilişkiden elde edilen doyum arasında bir ilişki

olduğunu desteklemektedir (Christensen & Walczynski, 1997). Bu çalışmalarda katılımcı çiftlere bir anlaşmazlık konusunda tartışma ortamı verilmiş ve partnerlerin davranışları gözlemciler tarafından raporlanmıştır. Sonuçlar değerlendirildiğinde çatışmalı çiftlerin, çatışmasız çiftlerinkine göre iletişimlerinin kalitesi ve yoğunluğunun farklı olduğu gözlemlenmiştir. Sonuçlar içinde en tutarlı bulgular arasında çatışmalı çiftlerin partnerler arasında eleştiriciliğinin ve anlaşmazlıklarının diğerlerinden daha sıklıkla yaşanması ve olumsuz davranışlarla karşılık vermenin çatışmasız çiftlere göre daha sıklıkla yaşanması bulunmaktadır (Birchler, et al., 1975; Gottman, et al., 1977; Margolin & Wampold, 1981). Kurdek (1994)'e göre bu gözlemsel araştırmaların en kısıtlı yönü araştırmalarda çok küçük gruplar kullanılması ve genellikle örneklemin evreni yeterince temsil edememesidir. Hatta gözlemsel çalışmalardaki bazı ilişkilerdeki doyum zamanla azaltan çatışma çözme stilleri ile ilgili tutarsız sonuçlar ön yargılı örneklemlerden elde edilmiştir (Gottman, 1993).

Gottman (1999) ve Gottman & Silver (1999)'ın araştırmaları göstermektedir ki daha az istikrarlı ilişkilerde çatışmalardan kaynaklı tartışmalar ilişkilerin son damlasını taşıyabilmektedir. Bu gerçekleştiğinde partnerler haklı kızgınlık veya masum mağdurluk yaşayarak, fiziksel veya psikolojik olarak bunalımda hissedebilir. Çatışma sırasında fizyolojik belirtiler (hızlı kalp ritmi, tansiyon vb.) yükselir ve limbik sistem kaç ya da savaş dürtüsünü harekete geçirir. İlişkideki gerilim bu noktaya geldiğinde sonuçlar oldukça olumsuz hale bürünebilmektedir. Kısa vadede çiftler, partnerlerinin söylediklerine dikkatini vermekte zorlanacaklarından, olayları zihinlerinde işlemekte zorlanacaklardır. En iyi ilişkilerde bile fiziksel belirtilerin yükseldiği sırada dinlemek zorlaşacaktır. Bu nedenle kaç veya savaş tepkisi daha ulaşılır olacak ve yaratıcı problem çözme becerileri kullanılamayacaktır.

Gottman (1994), partnerlerin fizyolojik olarak uyarılmış hissettiklerinde kendilerini yatıştırılmaları gerektiğini ifade etmektedir. Etkileşimde bulunmaktan geri çekilme (en azından 20 dakikalık olumsuz uyarılmanın sürdürülmediği bir ortamda planlı bir mola vererek, planlanan bir zamanda tartışmaya geri dönme) veya ayrı ayrı ya da birlikte rahatlatıcı bir şeyle yapma yapılabileceklerdendir.

Christensen & Walczynski (1997) tarafından romantik ilişkilerdeki çatışmalar odaklı araştırmalarda incelenen günlükler ve öz bildirim raporları göstermektedir ki çatışmalı çiftler, çatışmasız çiftlere göre daha sık gerilimler yaşamaktadır. Schaap,

Buunk & Kerkstra (1988)'nin çalışmaları göstermektedir ki, belirli konularda (iletişim, cinsellik ve kişilik özelliklerindeki farklılıklar) yoğun çatışmalar yaşayan çiftlerin problemleri çözümsüz kalmaktadır. Çalışmalarda yoğun çatışmalı çiftler birbirleriyle çok az konuştukları için ve konuştukları zaman da birbirleriyle olan konuşma tarzlarından (dinlememek, partnerinin konuşmasını sürekli bölmek ev partnerine ilgi göstermemek gibi) sorunlar yaşadıklarını ifade etmektedir.

Etkili atışma çözümü bireylerin romantik ilişkilerindeki memnuniyet düzeyleri için hayati önem taşımaktadır (Billings, 1979). Romantik ilişkisi çatışmalı ve çatışmasız süren çiftlerin iletişim amaçlı etkileşimleri kıyaslandığında ilişkisi çatışmalı süren çiftlerin bilişsel ve problem çözme becerilerinin anlamlı düzeyde daha çok olumsuz tutum ve daha az olumlu tutum içerdiği gözlenmektedir. Margolin (1988) ilişkisi çatışmalı ve çatışmasız süren çiftlerin çatışmalara bakış açılarını şu şekilde özetler: “İlişkileri çatışmalı çiftlerin çatışma tarzları daha fazla sıklık, daha uzun süre cezalandırıcı davranışları ve daha az verimli sonuçlar elde etmeyi içerir.”

2.3.8. Romantik İlişkilerde atışma çözme

Çatışmayı yapıcı bir şekilde yönetmek, mutlu bir ilişki için anahtar bir bileşendir. Aslında atışma çözme romantik ilişkilerde iletişim kadar önemli bir role sahiptir. Birçok ilişkide gerilimler oluşabilir, iletişim ortadan kalkabilir, çözülmemiş duygular gizlenir ve küçük çatışmalar bu olumsuz ve kaçınmacı dinamiklerle beslenebilir. Romantik ilişkideki partnerler sorunlara işaret ettikçe ilişki, birbirlerini dinlemeyi reddeden çiftlerin savaş alanı haline gelebilir. Öfke ve kızgınlıkları ortadan kaldırmanın en etkili yolu partnerlerin iddiacılıktan vazgeçerek iletişimi ve saygıyı öğrenmektir. Partnerlerin birlikte çatışmaları çözmeyi öğrenmesi sevgi dolu bir ilişkiyi besleyecektir. Çatışmalar her zaman ilişkiyi zedeleyen unsurlar olmak zorunda değildir, ilişkiyi zedeleyebilen unsur çatışmanın çözüm şeklidir (Hanzal & Segrin, 2009). Romantik ilişkide çiftler genellikle sorunlarla karşılaşıldığında geçmiş problemlere geri dönme ve birbirini suçlama hatalarına düşmektedir. Bireyler her birinin ilişki sorunları üzerinde çalışma sorumluluğu olduğunu reddedebilmektedir. Genellikle romantik ilişkilerde partnerlerin ayrılma sebepleri arasında sıklıkla ekonomik sorunlara işaret edilir (Glasser,2000). Bununla birlikte sorun, ekonomik sorunlarla olan mücadelelerin kendisinden değil, daha ziyade sorunlarını çözme için düzgün bir şekilde iletişim kuramamaktan kaynaklanmaktadır. Öfke patlamaları, basitçe sohbeti durdurmak veya sorun hakkında konuşmaktan kaçınmak romantik bir

ilişkide yıkıcı çözümlerdendir (Hanzal & Segin, 2006). Çiftlerin ilişkiye devam edememelerinin ana sebeplerinden birisi bağlılığın azalması ve sürekli kavga etmektir (Trust, 2013). İlişkilerin sonunu getiren hayat şartlarını suçlamak davranışlar hakkında seçim yapma becerisini de zayıflatır. Bireylerin hayat şartlarına karşı tepkilerinde ve davranışlarında bir seçim hakkı vardır. Bireyler dış faktörlerden kaçınmayı ve hesap verebilir olmayı seçebilirler (Glasser & Glasser, 2000). Daha ötesi suçlama güç savaşını sürdürür.

William Glasser & Carleen Glasser (2000) aşağıdaki davranışların ilişkiyi yaraladığını öne sürmektedir.

- a) Eleştiricilik
- b) Suçlama
- c) Şikayet Etme
- d) Sürekli Kusur Bulmak
- e) Tehdit Etmek
- f) Cezalandırmak
- g) Kontrol Amaçlı Rüşvet ve Ödüllendirmek

Glasser & Glasser (2000) aşağıdaki davranışların ise ilişkiye olumlu etkiler kattığını ifade etmektedir.

- a) Dinlemek
- b) Desteklemek
- c) Cesaretlendirmek
- d) Saygı Duymak
- e) Güvenmek
- f) Kabul Edici Olmak
- g) Anlaşmazlıkları Daima Müzakere Etmek

2.3.9. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri

Romantik ilişkilerde çiftler her dönem tartışmalar yaşayabilmektedir (Kurdek, 1994). Çatışma çözme stilleri romantik ilişkiler bağlamında, anlaşmazlıkları gidermek için kullanılan bireyler arası davranış biçimleridir (Marchand, 2004). Anlaşmazlıkları çözmek başarılı bir ilişkinin ayrılmaz bir parçasıdır ve partnerlerin neden olduğu içleme, yaşam alanlarının ihlalleri çiftlerin tartışmasını beslemesi ve başarılı çatışma çözümünü engellemesi muhtemeldir (Fincham, Beach & Davila,

2004). Çiftlerin çatışmaları çözme yolları partnerleri ile olan yoğun ilişkilerinin kalitesini ve uzunluğunu etkileyen bir unsurdur.

Gottman (1993) tarafından yapılan gözlemlerde ilişkilerindeki sorunları müzakere eden ve sonuçlandıran çiftlerin bu çatışmaları dört yolla çözme eğiliminde olduğu ifade edilmektedir; onaylamak, görmezden gelmek, geçiştirmek ve düşmanlık. Her çatışma çözme stiline kendi içinde partnerlere faydası ve taşıdığı riskleri vardır. Onaylayıcı çatışma stiline sahip partnerlerin ilişkileri sakin, samimi, tutkuya değer verilen ve yaşantıların paylaşıldığı ilişkiler olarak karakterize edilir. Bu ilişkilerde potansiyel risk ise romantizmin ortadan kaybolup, ilişkinin yakın arkadaşlık boyutuna geçmesidir. Görmezden gelme yaklaşımında olan ilişkilerde partnerler tartışmaların ve yüzleşmelerin acısına daha fazla dayanıklıdır ancak riskli durumları ise yalnızlık ve duygusal kopukluktur. Geçitirmeci stile sahip ilişkiler romantizmin ve tutkunun merkezidir. Ancak bu durumun riski ise bitmeyebilecek çekişmelerdir. Düşmanca çatışma stili tartışmalar ve yüzleşmelerle işaretlenmiştir, birçok olumsuz etkileşim kalıplarını içinde barındırır.

Hollman & Jarvis (2003) ilişki doyumunun, süreğenliğinin ve iletişimin romantik ilişkilerde çatışma çözme stilleri ile nasıl bir ilişkisi olduğunu incelemiştir. Çiftlerin ilişkide çatışma çözme stillerini düşmanca, görmezden gelici, geçitirici ve onaylayıcı olarak sınıflayarak düşükten yükseğe sıralamıştır. Onaylayıcı çatışma çözme stiline sahip çiftlerin ilişki doyumu, süreğenliği ve pozitif iletişim düzeyleri en yüksek seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kurdek (1994) ise Gottman'ın bu dört çatışma çözme stiline dayanarak bir ölçek geliştirmiştir. Ölçek Gottman'ın gözlemlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir çünkü bu gözlemler küçük örneklem gruplarına ait olup yeterince genellenememektedir. Ölçekte olumlu problem çözme, uzlaşma ve müzakere etme davranışlarıyla işaretlenmiştir. Çatışmaya girmek, kişiliklere olan saldırıları ve kontrolü kaybetmeyi içermektedir. Çekilme durumunda, çiftlerin sorunlar hakkında konuşmayı reddeder ve partnerlerini görmezden gelir. Belirlenen son stil olan boyun eğme ise kendi düşüncelerini yok sayarak itaat etme ve pozisyonunu korumamayı içerir. Bu çatışma çözme stillerinden olumlu problem çözme, çekilme ve boyun eğme muhtemelen daha az tartışma içerdiğinden ilişki doyumuyla en fazla alakalı stiller olduğu düşünülmektedir (Busby & Holman, 2009). Eğer amaç çözüm bulmak yerine tartışmayı kazanmak üzerine odaklanırsa çiftler

daha fazla düşmanca çatışma çözme stillerine yönelmektedir. Bu yönelimde zamanla ilişki doyumunu düşürmektedir.

Rusbult & Zembrodt (1982) ise çalışmalarında dört çatışma çözme stili tanımlamaktadır. Çıkış (Exit); resmi olarak ayrılmak, ortak bir konuttan taşınmak, sadece arkadaş kalmaya karar vermek ya da resmi olarak boşanmayı ifade eder. Sesleniş (Voice); sorunları konuşmayı, uzlaşma aramayı, bir terapistten ya da destek unsurundan yardım istemeyi, problemlere çözüm önermeyi, bireylerin partnerlerine onları rahatsız eden şeyi sormalarını, kendini ya da partnerini değiştirmeye çalışmayı kapsamaktadır. Sadakat (Loyalty) ise durumların iyiye doğru değişeceğini umarak beklemeyi, olaylara biraz zaman vermeyi, düzelmeyi dilemeyi ifade etmektedir. İhmal etmek (Neglect), partnerini görmezden gelmeyi veya birlikte daha az zaman geçirmeyi, sorunları konuşmayı reddetmeyi, partnerine duygusal veya fiziksel olarak kötü davranmayı esas sorunla alakasız olarak partneri sürekli eleştirmeyi, ilişkinin dağılmasına göz yummayı tanımlamaktadır. Bu dört çatışma çözme yaklaşımı teorik olarak iki boyuta ayrılmaktadır. İlk boyut yapıcı (sesleniş ve sadakat) ve yıkıcı (çıkış ve ihmal etmek) olarak şekillenir. İkinci boyut ise aktiflik ve pasiflik olarak sınıflandırılır. Çıkış ve sesleniş aktif davranışlar, sadakat ve ihmal etmek pasif tepkilerdir.

Rahim (1983) çatışma çözme stillerini iki ana eksende ele almıştır; kendiyle ilgili ve partneriyle ilgili. Bu iki eksen de beş çatışma çözme stili incelemiştir; birleştirme (integrating), kaçınma (avoiding), baskı kurma (dominating), zorunda bırakma (obliging), uzlaşma (compromising). Bu çatışma çözme stillerinden birleştirme ve uzlaşma partnerlerin birlikte odaklanacakları çatışma çözme stilleri iken; kaçınma, baskı kurma ve zorunda bırakma partnerlerin bireysel olarak odaklandıkları çatışma çözme stilleridir. Raporlara göre ise güvenli bağlanan partnerler birlikte odaklanılacak çatışma çözme stillerini daha çok tercih etme eğilimindedir.

Kalkan (2008) ise ergenlik dönemindeki bireylerle yaptığı araştırmada geliştirdiği ölçekle ergenlerin romantik ilişkilerinde sorun çözme davranışlarını incelemiştir. Ergenlik dönemindeki bireylerin romantik ilişkideki partnerleriyle yaşadığı sorunlara yaklaşım tarzını fiziksel istismar (partnerine fiziksel açıdan beden bütünlüğüne zarar verecek şekilde davranma), duygusal istismar (partnerinin ruh halini olumsuz etkileme, toplum içindeki yerini aşağılama, izole etme ve küçük

düşürme), soruna yönelme (partneriyle konuşarak kendini ve sorunları ifade edebilme, sorunlara yönelik çözümler üretebilme) boyutlarıyla ifade etmiştir.

Özen, Salman-Engin, Sakallı-Uğurlu (2016), kendinden önceki çalışmaları göz önünde bulundurarak çatışma çözme stillerini incelemiş romantik ilişkideki partnerlerin kullandıkları çatışma çözme stillerini dört boyutta ele almıştır. Olumlu çatışma çözme stili, olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğme ve geri çekilme olarak adlandırılan bu boyutlarda partnerlerin olası bir çatışma durumunda kullandıkları çözüm stratejileri ifade edilmektedir.

2.3.10. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Aşağıda romantik ilişkilerde çatışma çözme stilleri ile ilgili yurt dışında ve yurt içinde yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.3.10.1. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Pistole (1989) yetişkin bağlanma stilinin çatışma çözme davranışları ve romantik ilişki doyumu arasındaki yordayıcı rolünü incelemiştir. Araştırma sonucunda kaçınmacı ve anksiyeteli bağlanmanın hem çatışma çözme davranışlarını hem romantik ilişki doyumunu yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Reese-Weber & Bartle Haring (1998) araştırmalarında aile alt sisteminde çatışma çözme stillerinin romantik ilişkilerdeki çiftleri nasıl etkilediğini incelemiştir. 217 kişilik yetişkin grubunda yapılan araştırmada aile alt sistemi ilişkilerinde kullanılan çatışma çözme stillerinin anne-ergen çocuk ve baba-ergen çocuk çatışma çözme stilleri ile doğrudan ilişkili, romantik ilişkideki partnerler ve kardeşler ile ilişkilerdeki çatışma çözme stilleri ile dolaylı yoldan ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında anne-ergen çocuk ve baba-ergen çocuk çatışma çözme stillerinin kardeşler arası ilişkilerde ve romantik partnerler ile olan ilişkilerde doğrudan etkili olduğu görülmüştür. Son olarak kardeşler arası ilişkilerdeki çatışma çözme stillerinden yalnız olumsuz özellikte olanlarının romantik ilişkilerdeki çatışma çözme stilleri üzerinde etkisi olduğu bulguları elde edilmiştir.

Shi (1999) araştırmasında romantik ilişkilerdeki çatışma çözme stillerinin yetişkin dönem ve erken dönem bağlanma deneyimleri ile ilişkisini incelemiştir. 448 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada anksiyeteli ve

kaçınmacı bağlanma stillerinin çatışma çözme davranışının yordayıcısı olduğu görülmüştür. Bu iki bağlanma stilinden düşük puan alan katılımcılar daha yüksek olumlu davranışlar gösterme ve daha yüksek ilişki doyumu elde etme eğilimi göstermişlerdir. Bu çalışmada cinsiyet faktörü bir fark yaratmamıştır.

Cramer (2000) romantik ilişkilerde ilişki doyumu ve çatışma çözme stilleri ilişkisini incelemiştir. 95 kişilik genç-yetişkin çalışma grubu ile elde edilen sonuçlarda olumsuz çatışma çözme stillerinin düşük romantik ilişki doyumuyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında ilişkilerdeki çatışmaların ve olumsuz çatışma çözme stillerinin romantik ilişkilerin süresiyle de ilişkili olduğu bulunmuştur.

Koerner & Fitzpatrick (2002) ailelerin iletişim kalıplarının, çocuklarının yetişkinlik dönemi ilişkilerindeki çatışma çözme davranışları ile ilişkisini incelemişlerdir. 260 katılımcı ile öz bildirim dayalı yapılan araştırmada rızaya dayalı, çoğulcu, koruyucu ve bırakınız yapınlar aile tarzları olumlu ve olumsuz çatışma çözme stilleri ile ilişkilendirilmiştir. Bu sonuçlar köken ailelerin iletişim kalıplarının, çocukların yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerindeki davranışları etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Van Doorn et al. (2007) çatışma çözme stillerinin boylamsal aktarımını evli çiftlerin çatışma çözme stilleri ve ergen çocuklarının ebeveyn ilişkilerinde çatışma çözme stillerini kıyaslayarak incelemiştir. Evlilik ilişkilerinde çatışma katılımı ve pozitif problem çözme, sırasıyla, çatışma katılımı ve pozitif problem çözme ile önemli ölçüde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında geri çekilme yaklaşımına dair manidar bir sonuç elde edilememiştir.

Cann et al. (2008) araştırmalarında bağlanma stillerinin ilişki doyumu ile ilişkisini varsayan bir modelde partnerlerin mizah anlayışlarının ve çatışma çözme stillerinin aracı rolünü incelemişlerdir. Çatışma stilleri ve mizah stilleri bağlanma stilinin ilişki doyumu ile ilişkilendirilmesinin aracı rolü kanıtlanmıştır. Bunun yanında kendini engelleyen bir mizah tarzı, nazik bir çatışma tarzıyla, kendini geliştiren mizah stili, bütünleştirici bir çatışma stili ve saldırgan mizah tarzı baskıcı bir çatışma tarzıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Stolarski et al. (2011) romantik ilişkilerde çatışma çözme stilleri ve duygusal zekâ arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. 164 çift ile yapılan araştırmada duygusal

zekası yüksek bireylerin üstün çatışma çözme becerilerine sahip olacağı ve aktif ve yapıcı stiller kullanacağı, pasif ve yıkıcı olarak tanımlanan stillerden kaçınacağı düşünülmüştür. Ancak bulgular değerlendirildiğinde bu hipotez kadınlar için doğrulanırken erkekler için doğrulanamamıştır.

Ha et al. (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ergenlerin romantik ilişkilerde çatışma çözme stilleri arabuluculuğunda depresif semptomlar ve romantik ilişki ömrü incelenmiştir. 80 çift ile yapılan araştırma sonucunda çatışma çözme stilleri değişkenler arasında bir arabuluculuk rolü göstermemiştir. Daha fazla depresif belirtileri olan kız ve erkeklerin negatif çözüm stillerini kullandıklarını ve olumlu problem çözme stratejilerini kullanma eğiliminin daha düşük olduğunu gösteren aktör etkileri bulunmuştur.

Scheeren et al. (2014) bağlanma stilleri ve evlilik kalitesi arasında çatışma çözme stillerinin arabulucu rolünü incelemiştir. 214 çiftin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada olumlu problem çözme, çatışmaya katılım, geri çekilme ve uyum gösterme gibi çatışma çözme stilleri bağlanma ve evlilik kalitesi arasında arabulucu rol almışlardır.

Bonache et al. (2017) güvensiz bağlanma stilleri, yıkıcı çatışma çözme stratejileri, partnerde kendi kendine bildirilen ve algılanan arasındaki ilişkiler ve bir partner tarafından psikolojik ve fiziksel mağduriyet arasındaki ilişkiler 1298 ergen bireyin katılımıyla incelenmiştir. Çalışmada yalnızca erkeklerde güvensiz bağlanma stillerinin mağduriyet ve çatışma çözümünde geri çekilme davranışıyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Delatorre & Wagner (2019) çalışmalarında bireylerin çatışma çözme stillerine belirleyip her bir stilin ilişki kalitesine etkisini incelemiştir. Bu kapsamda 4 farklı çatışma çözme stili profilize edilmiştir; geri çekilme, doğrulayıcı, düşmanca ve geçiştirme. İlişki doyumu düzeyini en çok artıran yaklaşımın doğrulayıcı çatışma çözme stili olduğu sonucuna ulaşılmış ve bunu sırasıyla çekilme ve geçiştirme stilleri takip etmiştir. Düşmanca yaklaşım ise düşük ilişki doyumu ile ilişkilendirilmiştir.

Tandler et al. (2020) romantik ilişkilerde öz şefkat ve doyum arasındaki ilişkide kişisel çatışma çözme stillerinin aracılık rolünü incelemiştir. 163 kişilik bir çalışma grubuyla elde edilen verilerde öz şefkat düzeyleri yüksek katılımcılar daha fazla işlevsel çatışma çözme stilleri ve daha az işlevsiz çatışma çözme stilleri

kullandıkları görülmüştür. Çatışma çözme stillerinin ise öz-şefkat ve ilişki doyumu arasında tam olarak aracılık ettiği sonucu elde edilmiştir.

Gesell et al. (2020) bilinçli farkındalık ve romantik ilişki çıktıları arasında çatışma çözme stilleri ve yakınlığın arabulucu rolünü incelemişlerdir. 209 bireyin katılımıyla yapılan araştırmada olumlu çatışma çözme stilleri, bilinçli farkındalık ve ilişki kalitesi arasında aracı rol oynadığı bulunmuştur. Bunun yanında yapıcı çatışma çözme stillerinin ilişki doyumunu artırdığı, yıkıcı çatışma çözme stillerinin ise ilişki doyumunu azalttığı sonuçları elde edilmiştir.

Yukarıda verilen araştırma bulgularına göre farklı araştırmacılarca farklı isimlerle belirtilmiş benzer içerikleri olan pek çok çatışma çözme stili olduğu görülmektedir. Romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinin ilişkinin süresini, ilişki doyumunu ve kalitesini, partnerlerin birbirilerine karşı davranışlarını etkilediği görülmektedir. Bunun yanında romantik ilişkilerde bireylerce benimsenen çatışma çözme stilleri köken ailelerin iletişim yapısı ve erken dönem bağlanma stilleri ile ilişkili olduğu görülmektedir.

2.3.10.2. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stilleri İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Bahadır ve Dönmez (2006) romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygu durumunu düzenlemeyi incelemiştir. Dört farklı grupta toplanan bağlanma stillerinin (güvenli, saplantılı, kayıtsız, korkulu) bireylerin çatışma çözme stratejilerinden zorlama, kaçınma, uzlaşma ve işbirliği üzerinde etkisi olduğu görülmüştür. Çalışmada çatışma çözme stratejilerinin bağlanma stillerine göre farklılaştığına dair bulgular elde edilmiştir.

Duran ve Hamamcı (2010) tarafından üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerde iletişim becerileri ve çatışma iletişim tarzları evlilik öncesi ilişki eğitim programının etkisiyle incelenmiştir. Araştırma kapsamında uygulanan Evlilik Öncesi İlişki Geliştirme Programının üniversite öğrencilerinin çatışmaya yönelik olumlu iletişim tarzları göstermede etkili olmadığı görülmüştür.

Tosun (2014) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde evli bireylerin sahip oldukları değerleri, yılmazlık düzeyleri ve kullandıkları çatışma çözme stilleri incelenmiştir. Bu araştırmada elde edilen sonuçlarda evli bireylerin sahip oldukları

değerlerin çatışma çözme stillerini etkilediği ve aynı zamanda yılmazlık düzeylerinin de çatışma çözme stillerini etkilediği görülmektedir.

Özen ve Arkadaşları (2016) romantik ilişkilerde çatışma çözme stilleri ölçeği geliştirmişlerdir. Olumsuz çatışma çözme stili, olumlu çatışma çözme stili, boyun eğme ve geri çekilme olarak dört alt boyutta tanımlanan ölçek yetişkin romantik ilişkilerinde kullanılan çatışma çözme stillerini tanımlamaya uygun olarak hazırlanmıştır.

Kaya (2018) romantik ilişkilerde problem çözme becerilerini empati ve mental iyi oluş kavramları açısından incelemiştir. Empati ile problem çözmeye duygusal ve fiziksel alt boyutunda negatif yönde, soruna yönelme alt boyutunda pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Bunun yanında mental iyi oluş alt boyutunda duygusal ve fiziksel alt boyutunda negatif yönde, soruna yönelme alt boyutunda pozitif yönde ilişki bulunmuştur.

Kaya (2020) romantik ilişkilerde sorun çözme becerilerini yaşam doyumu ve diğerkamalık değişkenleri ile incelemiştir. Araştırmada sorun çözme becerilerinin yaşam doyumu ve diğerkamalık ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yurtdışında yapılan araştırmalarda olduğu gibi Türkiye'deki bulgularda da romantik ilişkilerde bireylerin benimsediği çatışma çözme stillerinin bağlanma stilleri ile ilişkili olduğu görülmektedir. Bunun yanında bireylerin davranışları ve empati, bilinçli farkındalık, diğerkamalık gibi kişilik özellikleri ile ilişkili olduğu da edinilen bulgularda gözlenmektedir.

3. YÖNTEM

Bu araştırma, yetişkin bireylerin romantik ilişkilerde çatışma çözme stilleri ve olumlu çocukluk yaşantıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen betimsel ve ilişkisel bir çalışmadır. Bu bölümde sırasıyla evren ve örneklem, veri toplama araçları, işlem yolu ve verilerin analizine ilişkin bilgi verilmiştir.

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 18 yaş üzerinde sevgili/flört, nişanlı/sözlü ve evli olarak romantik ilişki sürdüren yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Bu bireyler arasında kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilen 526 birey araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem giren bireylerin dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 3.1: Örneklem Grubunun Genel Dağılımı

		N	%
Cinsiyet	Kadın	361	68,6
	Erkek	165	31,4
İlişki Durumu	Sevgili/Flört	229	43,6
	Nişanlı/Sözlü	32	6,1
	Evli	264	50,2
İlişki Süresi	6 aydan az	89	16,9
	6 ay - 12 ay	50	9,5
	1 yıldan fazla	387	73,6

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmanın örneklemini araştırmaya gönüllü olarak katılan 361 yetişkin kadın, 165 yetişkin erkek olmak üzere toplam 526 yetişkin birey oluşturmaktadır. Örneklem %68,6’sı yetişkin kadın, %31,4’ü yetişkin erkektir. Araştırmaya katılan bireylerden devam eden romantik ilişkisini sevgili/flört olarak tanımlayan 229 kişi olup örneklemin %43,6’sını oluştururken, nişanlı/sözlü olarak tanımlayan 32 kişi ise örneklemin %6,1’ini, evli olarak tanımlayan 264 kişi örneklemin %50,2’sini oluşturmaktadır. Devam eden romantik ilişki süresi 6 aydan az olan bireyler 89 kişi olup tüm örneklemin %16,9’unu oluşturmakta, devam eden romantik ilişki süresi 6 ay-12 ay arası olanlar 50 kişi olup tüm örneklemin %9,5’ini oluşturmakta ve devam eden romantik ilişki süresi 12 ay’dan fazla olan bireyler 387 kişi olup tüm örneklemin %73,6’sını oluşturmaktadır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma için gerekli veriler “Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği”, “Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır.

3.2.1. Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği

Özen, Salman-Engin ve Sakallı- Uğurlu (2006) tarafından katılımcıların çatışma çözme stillerini belirleyebilmek amacıyla Türk kültürüne uygun bir ölçek geliştirilmiştir. Ölçek geliştirme sürecinde kültüre özgü bir ölçek geliştirilebilmesi amacıyla 2 farklı çalışma yapılmıştır. Birinci çalışmada romantik ilişkide bulunan 200 katılımcıya ön çalışmada görüşülen bireylerden elde edilen temalardan ve alanyazında bulunan çalışmalardan elde edilen 87 maddelik madde havuzu uygulanmıştır. Maddeler 6 dereceli (1= hiç katılmıyorum, 6= çok katılıyorum) bir değerlendirme ile sorulmuştur. Ölçeğin değerlendirmesi faktör bazında yapılmış toplam puan alınmamıştır. Faktörlerden elde edilen puanların yüksekliği o stili çok kullanma, düşüklüğü ise o stili az kullanma anlamına gelmektedir. Birinci çalışmada elde edilen bulgularla 25 ölçek maddesi ile devam edilmiş ve bu 25 madde 4 faktörlü bir yapıda toplanmıştır. Ölçekte toplam puan kullanılmamakta olup her faktör yapısı için ayrı toplam puan elde edilmektedir. Ölçeğin alt boyutlarına ait iç tutarlılık hesaplamada kullanılan Cronbach Alfa katsayıları olumlu çatışma çözme stilleri alt boyutu için .77, boyun eğme çatışma çözme stili için .80, olumsuz çatışma çözme stili için .81 ve geri çekilme çatışma çözme stili için .75 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ölçüt geçerliğini ölçmek için ilk çalışmada aynı değişkenleri ölçen benzer ölçek (Çatışma Çözüm Stilleri Envanteri, Kurdek, 1994) kullanılmıştır ve geçerliği kabul edilebilir bulunmuştur. Ölçüt geçerliği için ikinci çalışmada da ilgili alanyazında ilişkili olduğu düşünülen evlilik uyumunu ölçen Çift Uyum Ölçeği (Fışiloğlu ve Demir, 2000) birlikte değerlendirilmiştir. Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği faktörlerine bakıldığında, evlilik uyumunun ‘olumlu çatışma çözüm stili’ ile olumlu yönde ($r = .28$, $p < .000$), ‘olumsuz çatışma stili’ ile ise olumsuz yönde ($r = -.43$, $p < .000$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen anlamlı sonuçlarla birlikte ölçeğin geçerli bir ölçüm aracı olduğu düşünülmektedir. Ölçek ile toplam varyansın %52.34’ü açıklanmıştır.

3.2.2. Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeği

Doğan ve Aydın (2020) tarafından katılımcıların olumlu çocukluk yaşantılarını değerlendirme amacıyla geliştirilmiştir. Toplamda 22 maddeden oluşan ölçek tek boyutlu olup beşli likert (1= Hiç katılmıyorum, 5= Tamamen katılıyorum) değerlendirmesine sahiptir. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten elde edilecek en düşük puan 22, en yüksek puan ise 110 olabilmektedir. Ölçek yönergesinde bireylerin 11 yaşından öncesini düşünerek maddeleri değerlendirmeleri istenmektedir. Ölçek toplam puanından alınan yüksek puanlar olumlu bir çocukluk yaşantısına sahip olduğunu göstermektedir. Ölçek güvenilirliği iki farklı yöntem ile incelenmiştir. Güvenirlik çalışmasında kullanılan ölçeğe ait Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .96, bileşik güvenilirlik katsayısı ise .97 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizi, ölçeğin toplam varyansın %55'ini açıkladığını göstermektedir. Ölçeğe ait doğrulayıcı faktör analizinde ise faktör yükleri .45 ile .91 arasında değiştiği görülmüş ve bu çalışmadaki Cronbach alfa değeri ise .97 olarak hesaplanmıştır.

3.2.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerini tespit etmek amacı ile araştırmacı tarafından “Kişisel Bilgi Formu” hazırlanmıştır. Bu form ile bireylerin yaşları, cinsiyetleri, romantik ilişki durumları ve romantik ilişkilerinin süreleri tespit edilmiştir.

3.2.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri analiz edilmeden önce verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla incelenen çarpıklık ve basıklık değerleri olumlu çocukluk yaşantıları (-.577 ve -.281), olumlu çatışma çözme stili (-.114 ve .204), geri çekilme çatışma çözme stili (.061 ve -.158), boyun eğme çatışma çözme stili (.120 ve -.154), olumsuz çatışma çözme stili (1.018 ve 1.260) ölçeklerinden alınan puanların normal dağılım gösterdiğini ortaya koymuştur. Buna göre araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla Pearson korelasyon analizi ve bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde denenceleri test etmek amacı ile yapılan istatistiksel analizlere ilişkin bilgiler ve bu analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Birinci Denenceye İlişkin Bulgular

Denence 1: Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu çatışma çözme stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yetişkin bireylerin olumlu çocukluk yaşantıları ve olumlu çatışma çözme stili arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1: Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeğinden Alınan Puanlarla Olumlu Çatışma Çözme Stili Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

	Olumlu Çatışma Çözme Stili Toplam Puan
Olumlu Çocukluk Yaşantıları Toplam Puan	.283 .000*

*p<.001

Araştırmanın birinci denencesini test etmek için Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve olumlu çocukluk yaşantıları ve olumlu çatışma çözme stili arasında pozitif yönde anlamlı ve düşük bir ilişki bulunmuştur ($r = .283$, $p < .001$). Olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükseldikçe olumlu çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükselirken, olumlu çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükseldikçe olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükselmektedir. Bu bulgulara göre araştırmanın birinci denencesi doğrulanmıştır.

4.2. İkinci Denenceye İlişkin Bulgular

Denence 2: Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu çatışma çözme stili ile olumsuz çocukluk yaşantıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yetişkin bireylerin olumlu çocukluk yaşantıları ve olumsuz çatışma çözme stili arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2: Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeğinden Alınan Puanlarla Olumsuz Çatışma Çözme Stili Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları

	Olumsuz Çatışma Çözme Stili Toplam Puan
Olumlu Çocukluk Yaşantıları Toplam Puan	-.189 .000*

*p<.001

Araştırmanın ikinci denencesini test etmek için Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve olumlu çocukluk yaşantıları ve olumsuz çatışma çözme stili arasında negatif yönde anlamlı ve düşük bir ilişki bulunmuştur ($r = -.189$, $p < .001$). Olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükseldikçe olumsuz çatışma çözme stili kullanımı düzeyi düşerken, olumsuz çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükseldikçe olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi düşmektedir. Bu bulgulara göre araştırmanın ikinci denencesi doğrulanmıştır.

4.3. Üçüncü Denenceye İlişkin Bulgular

Denence 3: Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı boyun eğme çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Yetişkin bireylerin olumlu çocukluk yaşantıları ve boyun eğme çatışma çözme stili arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.3’de verilmiştir.

Tablo 2.3: Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeğinden Alınan Puanlarla Boyun Eğme Çatışma Çözme Stili Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları

	Boyun Eğme Çatışma Çözme Stili Toplam Puan
Olumlu Çocukluk Yaşantıları Toplam Puan	.106 .015*

*p<.05

Araştırmanın üçüncü denencesini test etmek için Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve olumlu çocukluk yaşantıları ve boyun eğme çatışma çözme çözme stili arasında pozitif yönde anlamlı ve düşük bir ilişki bulunmuştur ($r = .106$, $p < .05$). Olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükseldikçe boyun eğme çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükselirken, boyun eğme çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükseldikçe olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükselmektedir. Bu bulgulara göre araştırmanın üçüncü denencesi doğrulanmıştır.

4.4. Dördüncü Denenceye İlişkin Bulgular

Denence 4: Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı geri çekilme çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Yetişkin bireylerin olumlu çocukluk yaşantıları ve geri çekilme çatışma çözme stili arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon analizi sonuçları Tablo 4.4’de verilmiştir.

Tablo 4.4 : Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeğinden Alınan Puanlarla Geri Çekilme Çatışma Çözme Stili Puanları Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Sonuçları

	Geri Çekilme Çatışma Çözme Stili Toplam Puan
Olumlu Çocukluk Yaşantıları Toplam Puan	.063 .151**

** $p > .05$

Araştırmanın dördüncü denencesini test etmek için Pearson Korelasyon analizi yapılmış ve olumlu çocukluk yaşantıları ve geri çekilme çatışma çözme çözme stili arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r = .063$, $p > .05$). Bu bulgulara göre araştırmanın dördüncü denencesi doğrulanmamıştır.

4.5. Beşinci Denenceye İlişkin Bulgular

Denence 5: Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme çatışma çözme stilleri cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Yetişkin bireylerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme çatışma çözme stilleri cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı fark gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan yapılan t testi analizi sonuçları Tablo 4.5’de verilmiştir.

Tablo 4.5: Romantik İlişkilerde Çatışma Çözme Stillerinin Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin t Testi Analizi

	Cinsiyet	N	X	S	s	t	p
Olumlu Çatışma Çözme	Kadın	361	25.68	4.65	524	1.23	.218
	Erkek	165	25.12	5.23			
Olumsuz Çatışma Çözme	Kadın	361	16.46	6.24		-.41	.680
	Erkek	165	16.71	6.60			
Geri Çekilme Çatışma Çözme	Kadın	361	21.92	6.19		1.90	.058
	Erkek	165	20.84	5.73			
Boyun Eğme Çatışma Çözme	Kadın	361	19.79	5.89		-4.55	.000*
	Erkek	165	22.27	5.67			

*p<.001

Tablo 4.5’e göre romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinden boyun eğme çatışma çözme stili cinsiyete göre anlamlı fark göstermektedir ($t=-4.55$, $p<.01$). Buna göre erkeklerin romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinden boyun eğmeyi kadınlardan anlamlı ölçüde fazla kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında çatışma çözme stillerinden olumlu çatışma çözme, olumsuz çatışma çözme ve geri çekilme çatışma çözme stilleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde bireylerin romantik ilişkilerde kullandıkları olumlu çatışma çözme stili, olumsuz çatışma çözme stili, boyun eğme çatışma çözme stili ve geri çekilme çatışma çözme stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasındaki ilişki ve bireylerin romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ile ilgili bulgular tartışılıp yorumlanmış, araştırma sonucu ve öneriler verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

1. Yetişkin bireylerin olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükseldikçe olumlu çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükselmektedir, bireylerde olumlu çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükseldikçe olumlu çocukluk yaşantıları düzeyleri yükselmektedir.

2. Yetişkin bireylerin olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükseldikçe olumsuz çatışma çözme stili kullanımı düzeyi azalmaktadır, bireylerde olumsuz çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükseldikçe olumlu çocukluk yaşantıları düzeyleri azalmaktadır.

3. Yetişkin bireylerin olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükseldikçe boyun eğme çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükselmektedir, bireylerde boyun eğme çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükseldikçe olumlu çocukluk yaşantıları düzeyleri yükselmektedir.

4. Yetişkin bireylerin olumlu çocukluk yaşantıları ile geri çekilme çatışma çözme stili arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

5. Yetişkin bireylerin çatışma çözme stillerinde cinsiyete göre farklılaşma incelendiğinde; erkeklerin kadınlara göre daha fazla boyun eğme çatışma çözme stilini kullandığı görülmektedir.

5.2. Tartışma ve Yorum

5.2.1. Birinci Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum

Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu çatışma çözme stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmada olumlu çocukluk yaşantıları ve olumlu çatışma çözme stili arasında pozitif yönde anlamlı ve düşük bir ilişki bulunmuştur. Olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükseldikçe olumlu çatışma çözme stili kullanımı düzeyi

yükselirken, olumlu çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükseldikçe olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükselmektedir.

Yapılan alanyazın taramasında doğrudan böyle bir araştırmaya rastlanmamıştır. Alanyazında yapılan araştırmalarda olumlu çocukluk yaşantılarının bireylerin yetişkin yaşantılarında mutluluk düzeylerini etkileyen bir unsur olduğu görülmektedir. Mutlu bireylerin stresle baş etme becerileri anlamlı bir şekilde gelişmiştir (Kaya ve Demir, 2017). Stresle baş etme becerisi gelişmiş bireylerin romantik ilişkilerinde daha yapıcı çatışma çözme stilleri benimsedikleri yapılan araştırmalarca kanıtlanmıştır (Laursen, 1993; Doğan ve Aydın, 2020). Noller (1995), bireylerin kişilerarası ilişkilerinde nasıl etkileşim kurduklarının büyük ölçüde kök ailede nasıl etkileşimler kurduklarına bağlı olduğunu öne sürmektedir. Özellikle çatışma alanında kök ailelerinin çatışma çözme stillerine benzer stilleri kullandıkları görülmektedir. Aile içerisinde ebeveynlerle yaşanan çocukluk deneyimleri genç yetişkinlerin yakın ilişkiler hakkındaki düşüncelerini ve duygularını etkilemektedir (Grossmann, et al., 2005). Olumlu çocukluk tecrübelerinin yakın ilişkilerde duygu ve düşünceleri olumlu bir yönde etkiliyor olması olumlu çocukluk yaşantılarına sahip bireylerin romantik ilişkilerde de çatışma durumlarında çatışmalara daha yapıcı yaklaşımlar getirmesini anlaşılır kılmaktadır.

Misotten et al. (2016) tarafından yapılan araştırmada çocuklukta olumlu aile tutumlarının yetişkinlik romantik ilişkilerinde yapıcı çatışma çözme stillerinin benimsenmesinde etkili olduğu görülmüştür.

Bağlanma stilleri ve çatışma çözme davranışları ile ilgili yapılan araştırmalarda güvenli bağlanma stiline sahip bireyler kendilerine ve ilişkideki partnerlerinin değerlerine güvendiklerinden romantik ilişkide kendilerini tehdit altında hissetmez. Çatışma çözümü sırasında, anlaşmazlıktan kaçınma olasılığı daha düşüktür. Aksine, partneriyle açıkça iletişim kurması ve gerektiğinde duygusal destek alması beklenebilir. Bunun doğal bir sonucu olarak, çatışmayı daha yapıcı yaklaşımlarla olumlu bir şekilde çözmek için daha iyi bir şansa sahip olması beklenmektedir (Kobak & Duemmler, 1994).

Her ne kadar bireylerin hayatlarının yeni durumlarına ve gelişmelerine yapıcı uyum sağlayabilmesi yetişkin davranış sorumluluğu olsa da erken yaşantılar bireylerin yetişkinlik uyumunu ve davranışlarını etkilemektedir. Erken yaşantılara ait olumsuzlukların bireylerin yetişkin hayatına olan yansımaları tartışıldığı gibi erken yaşantılara ait olumlu anların da yansımaları göz ardı edilmemelidir.

5.2.2. İkinci Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum

Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumsuz çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında anlamlı istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmada olumlu çocukluk yaşantıları ve olumsuz çatışma çözme stili arasında negatif yönde anlamlı ve düşük bir ilişki bulunmuştur. Olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükseldikçe olumsuz çatışma çözme stili kullanımı düzeyi azalırken, olumsuz çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükseldikçe olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi azalmaktadır.

Yapılan alanyazın taramasında doğrudan böyle bir araştırmaya rastlanmamıştır. Ebeveyn şiddetine maruz kalma, şiddet içeren toplumda bulunma gibi olumsuz çocukluk yaşantıları genç ergenlerde flört şiddetine sebep olmaktadır (Finkelhor, et al., 2007).

Yapılan araştırmalarda sosyal destek, yakın arkadaş çevresi ve okul aidiyeti gibi koruyucu faktörlerden yararlanamayan genç ergenlerde flört şiddeti gösterme ve yıkıcı çatışma çözüm stratejileri kullanma oranı artmaktadır (Davis, et al., 2019).

Olumsuz çocukluk yaşantılarını tecrübe etmek araştırmalarda sıklıkla fiziksel saldırganlık, fiziksel istismar ve saldırganlıkla yeniden mağdur etme ile ilişkilendirilmektedir. Çocukluk dönemindeki olumsuz deneyimler dikkate alındığında bu bireylerin romantik ilişkilerinde partnerine şiddet gösterme ve yıkıcı yaklaşımlar gösterme eğiliminde oldukları görülmektedir (Nikulina, et al., 2021).

Meng et al. (2019) tarafından yapılan araştırmada ise çocukluk dönemi olumsuz yaşantılarının çatışma çözme yaklaşımlarında olumsuz duygusal uyarıcıları harekete geçirdiği kanıtlanmıştır. Duygular ekseninde çatışma çözümü ve olumsuz çocukluk yaşantıları değerlendirilmesiyle yeni bakış açıları sunulmuş ve yıkıcı çatışma çözme davranışları anlaşılmasına çalışılmıştır. Romantik ilişkilerde olumsuz çocukluk yaşantıları ve tecrübelerinin etkisi özellikle çatışma ortamı gibi bireylerin kırılgan ve savunmasız kaldığı durumlarda daha fazla kendisini göstermektedir.

5.2.3. Üçüncü Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum

Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı boyun eğme çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmada olumlu çocukluk yaşantıları ve boyun eğme çatışma çözme stili arasında pozitif yönde anlamlı ve düşük bir ilişki bulunmuştur. Olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükseldikçe boyun eğme çatışma çözme stili kullanımı düzeyi

yükselirken, boyun eğme çatışma çözme stili kullanımı düzeyi yükseldikçe olumlu çocukluk yaşantıları düzeyi yükselmektedir.

Yapılan alanyazın taramasında doğrudan böyle bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yapılan araştırmalarda olumsuz ebeveyn tutumları, antisosyal davranışlar ve ergenlik çağında olumsuz arkadaş çevresi gibi etkenler romantik ilişkilerde baskıcı davranışlara sebep olduğu görülmektedir (Ha, et al., 2012). Dahası, erken ergenlik dönemindeki yıkıcı ebeveynlik tutumlarının, bireylerin 15 yıl sonraki romantik partner baskısını da öngörmektedir. Elde edilen bulgular erken dönemde ebeveynler ve arkadaşlarla edinilen sağlıklı deneyimler yoluyla sağlıklı yetişkin yakın ilişkileri geliştirmeyi vadetmektedir (Ha, et al., 2019). Bu bulgular olumlu çocukluk yaşantılarının romantik ilişkilerde çatışma çözmeye baskıcı yaklaşımdan çok boyun eğici yaklaşım gösterilebileceğini desteklemektedir.

Bununla birlikte boyun eğme çatışma çözme stiline her ne kadar romantik ilişki doyumuna etkisi olmasa da romantik ilişkilerde bağılıktan kaçınmanın etkisini bastırıcı bir unsur olduğuna yönelik bulgular öne sürülmüştür (Sierau & Herzberg, 2012). Bu araştırmanın bulgularının aksine alanyazında boyun eğme gibi pasif çatışma çözme stillerinin olumlu çocukluk yaşantıları ve mutlu kişilik özellikleri ile belirgin bir ilişkisi bulunmamaktadır.

5.2.4. Dördüncü Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum

Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı geri çekilme çatışma stili ile olumlu çocukluk yaşantıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmada olumlu çocukluk yaşantıları ve geri çekilme çatışma çözme stili arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Yapılan araştırmalar kaçınmacı bağlanma stillerine sahip bireylerin romantik ilişkilerdeki çatışmalarda daha çok geri çekilme eğiliminde olduklarını göstermektedir (Shi, 2003). Ergen bireyler arasında yapılan bir araştırmada ise geri çekilme davranışı kaçınmacı bağlanma stili ilişkili bulunmuş ve kaçınmacı bağlanma stiline sahip bireylerin daha çok partner şiddeti gösterme eğiliminde oldukları görülmüştür (Bonache, et al., 2017)

Yine yetişkinlerde bağlanma stilleri ve çatışma çözme stillerini inceleyen bir başka araştırmada özgüvensiz çiftlerin daha çok geri çekilme iletişim kalıbını kullandıkları gözlemlenmiştir (Domingue & Mollen, 2009). Ancak bu araştırmada olumlu çocukluk yaşantıları ile geri çekilme çatışma çözme stili arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir.

5.2.5. Beşinci Denence İle İlgili Tartışma ve Yorum

Yetişkinlerin romantik ilişkilerde kullandığı olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme çatışma çözme stilleri cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Araştırmada romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinden boyun eğme çatışma çözme stili cinsiyete göre anlamlı fark gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre erkeklerin romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerinden boyun eğmeyi kadınlardan anlamlı ölçüde fazla kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında çatışma çözme stillerinden olumlu çatışma çözme, olumsuz çatışma çözme ve geri çekilme çatışma çözme stilleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çatışma çözme stillerinden yalnızca boyun eğmenin erkekler lehine farklılık gösterdiği görülmektedir. Boyun eğme çatışma çözme stiline gerekçesi ancak partnerin çatışma çözme stiline göre açıklanabilir. Örneğin; partner yapıcı çatışma çözme stilleri kullanıyorsa birey etkili çözüme ulaşmak için bu boyun eğme davranışı gösterebilir yada partner yıkıcı çatışma çözme yaklaşımına sahipse birey çatışmadan kaçınmak için boyun eğme davranışı gösterebilir (Rusbult ve Buunk, 1993). Bu farklılıklar ilerleyen zamanlarda farklı çalışmalarla açıklanabilir.

Çatışma çözme stilleri ve çatışmalara yaklaşım yönünden erkek ve kadınların incelendiği çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Araştırmalarda birbirinden farklı sonuçları olan çalışmalara rastlamak mümkündür. Çatışmalarda zorlama veya çözüm odaklı problem çözme yaklaşımları erkeklerde kadınlara göre daha fazla olduğu görülmüştür (Mills & Chusmir, 1988). Kadınlarda ilişkilerin daha büyük öneme sahip olduğu ve daha fazla saldırgan davranışlara göz yumulduğu (Ting-Toomey, 1986) görülmüş ve daha çok uzlaşmacı, yumuşatıcı ve geri çekilme çatışma çözme stiline rastlanılmıştır. Bununla birlikte çatışma çözme öz-bildirim araçlarının başlamasından sonraki ilk yirmi yılda, çatışma araştırmaları öncelikle erkeklerden oluşan örneklerle gerçekleştirildiği unutulmamalıdır (Renwick, 1977). Renwick (1977) feminist bir bakış açısıyla kadınların saldırgan tarzları erkeklerden daha az seçmemeleri gerektiğini savunurken, araştırmalarının sonuçları erkeklerin zorlama stilini kadınlardan daha yüksek kullanma eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Yapılan pek çok araştırma ise romantik ilişkilerde çatışma çözme stilleri arasında istatistiksel açıdan belirgin bir cinsiyet farklılığı sonucuna ulaşamamıştır

(Brennan & Shaver, 1995; Carnelley & Janoff-Bulman, 1992; Hazan & Shaver, 1987). Bu araştırmada da her ne kadar dört çatışma çözme stilinden sadece bir tanesinde (boyun eğme) fark bulunsa da olumlu çocukluk yaşantılarının çatışma çözme stillerinin benimsenmesinde daha etkili bir yere sahip olduğu görülmektedir.

5.3. neriler

1. Bu araştırma çevrim içi veri toplama araçlarıyla yetişkin bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubu genişletilerek farklı bölgesel ve kültürel etkenlerde incelenebilir.
2. Bu araştırmada olumlu çocukluk yaşantılarının yalnızca romantik ilişkilerde çatışma çözme stillerine etkisi incelenmiştir. Alan araştırmacıları olumlu çocukluk yaşantılarının romantik ilişkilerin ilişkilerde yeni karşılaşılan durumlardaki tepkiler, partnerlerin birbirlerine sosyal ve duygusal desteği ve romantik ilişkilerin sürdürülebilirliği gibi farklı boyutlarına etkisini de inceleyebilir.
3. Araştırma sonucundan elde edilen bulgular doğrultusunda aile ve evlilik danışmanlığı alanlarında terapistler çiftlerin çatışma tarzlarını çocukluk yaşantılarıyla birlikte değerlendirebilir.
4. Ruh sağlığı alan çalışanları ailelere çocukluk yaşantılarının gelecekteki romantik ilişkilerine etki edebileceği konusunda bilgilendirmeler verebilir.

KAYNAKÇA

- Adams, R. E., & Bukowski, W. M. (2007). Relationships with mothers and peers moderate the association between childhood sexual abuse and anxiety disorders. *Child Abuse & Neglect*, 31(6), 645-656.
- Afifi, T. O., Mather, A., Boman, J., Fleisher, W., Enns, M. W., MacMillan, H., & Sareen, J. (2011). Childhood adversity and personality disorders: results from a nationally representative population-based study. *Journal of Psychiatric Research*, 45(6), 814-822.
- Aguilar-Vafaie, M. E., Roshani, M., Hassanabadi, H., Masoudian, Z., & Afruz, G. A. (2011). Risk and protective factors for residential foster care adolescents. *Children and Youth Services Review*, 33(1), 1-15.
- Ahrens, K. R., DuBois, D. L., Garrison, M., Spencer, R., Richardson, L. P., & Lozano, P. (2011). Qualitative exploration of relationships with important non-parental adults in the lives of youth in foster care. *Children and Youth Services Review*, 33(6), 1012-1023.
- Amato, P. R. (2000). The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1269-1287.
- Anderson, K. M., & Bang, E. Å. (2012). Assessing PTSD and resilience for females who during childhood were exposed to domestic violence. *Child & Family Social Work*, 17(1), 55-65.
- Anthony, E. J., & Koupernik, C. (1974). *The child in his family: Children at psychiatric risk*. John Wiley & Sons.
- Anthonyamy, A., & Zimmer-Gembeck, M. J. (2007). Peer status and behaviors of maltreated children and their classmates in the early years of school. *Child Abuse & Neglect*, 31(9), 971-991.
- Argyle, M. (1987). *The psychology of happiness*. London: Routledge.
- Asher, S. R., & Coie, J. D. (1990). *Peer rejection in childhood*. Cambridge University Press.
- Baddeley, A. D. (1986). *Working memory*. New York: Oxford University Press
- Baglivio, M. T., & Wolff, K. T. (2021). Positive childhood experiences (PCE): Cumulative resiliency in the face of adverse childhood experiences. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 19(2), 139-162.
- Bahadır, Ş. Y., & Dönmez, A. T. D. *Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stratejileri Ve Olumsuz Duygudurumunu Düzenleme Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı, Ankara.
- Bandelow, B., Krause, J., Wedekind, D., Broocks, A., Hajak, G., & Rüther, E. (2005). Early traumatic life events, parental attitudes, family history, and birth risk factors in patients with borderline personality disorder and healthy controls. *Psychiatry Research*, 134(2), 169-179.
- Barsalou, L. W. (1988). *The content and organization of autobiographical memories*. In U. Neisser & E. Winograd (Eds.), *Remembering reconsidered: Ecological and 180 traditional approaches to the study of memory* (pp. 193-243). New York: Cambridge University Press.

- Battle, C. L., Shea, M. T., Johnson, D. M., Yen, S., Zlotnick, C., Zannarini, M. C., Grilo, C. M. (2004). Childhood maltreatment associated with adult personality disorders: findings from the Collaborative Longitudinal Personality Disorders Study. *Journal of Personality Disorders*, 18(2), 193-211.
- Baumrind, D. (1971). Harmonious parents and their preschool children. *Developmental Psychology*, 4, 99-102.
- Baumrind, D. (1989). *Rearing competent children*. In W. Damon (Ed.), *The Jossey-Bass social and behavioral science series. Child Development Today and Tomorrow* (pp. 349-378). San Francisco, CA, US: Jossey-Bass.
- Bethell, C., Jones, J., Gombojav, N., Linkenbach, J., & Sege, R. (2019). Positive childhood experiences and adult mental and relational health in a statewide sample: associations across adverse childhood experiences levels. *JAMA Pediatrics*, 173(11), e193007-e193007.
- Billings, A. (1979). Conflict resolution in distressed and nondistressed married couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(2), 368-376.
- Birchler, G. R., Weiss, R. L., & Vincent, J. P. (1975). Multimethod analysis of social reinforcement exchange between maritally distressed and nondistressed spouse and stranger dyads. *Journal of Personality and Social Psychology*, 31, 349-360.
- Bloom, B. L., Asher, S. J., & White, S. W. (1978). Marital disruption as a stressor: a review and analysis. *Psychological Bulletin*, 85(4), 867.
- Bonache, H., Gonzalez-Mendez, R., & Krahé, B. (2017). Romantic attachment, conflict resolution styles, and teen dating violence victimization. *Journal of Youth and Adolescence*, 46(9), 1905-1917.
- Bonanno, G. A. (2005). Clarifying and extending the construct of adult resilience. *American Psychologist*, 60(3), 265-267.
- Booth, C., Standage, H., & Fox, E. (2015). Sensory-processing sensitivity moderates the association between childhood experiences and adult life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 87, 24-29.
- Bowlby, J. (1979). *The making and breaking of affectional bonds*. London: Routledge.
- Bowlby, J. (1988). Developmental psychiatry comes of age. *American Journal of Psychiatry*, 145, 53-62.
- Braithwaite, S. R., Delevi, R., & Fincham, F. D. (2010). Romantic relationships and the physical and mental health of college students. *Personal Relationships*, 17(1), 1-12.
- Brennan, K. A., & Shaver, P. R. (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(3), 267-283.
- Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 28(5), 759.
- Brewer, W.F. (1986). *What is autobiographical memory*. In Rubin, D. (Eds). *Autobiographical Memory* (25-49). Cambridge: Cambridge University Press.
- Brewin, C. R., Dalgleish, T., & Joseph, S. (1996). A dual representation theory of posttraumatic stress disorder. *Psychological Review*, 103(4), 670.
- Bukowski WM, Hoza B. (1989) *Popularity and friendship: Issues in theory, measurement, and outcome*. in: *Peer relationships in child development* (s. 15-45) Oxford, England: John Wiley & Sons

- Buhrmester, D., & Furman, W. (1987). The development of companionship and intimacy. *Child Development*, 1101-1113.
- Burgess, P. W. (1996). Confabulation and the control of recollection. *Memory*, 4(4), 359-412.
- Burleson, B. R. (2003). The experience and effects of emotional support: What the study of cultural and gender differences can tell us about close relationships, emotion, and interpersonal communication. *Personal Relationships*, 10(1), 1-23.
- Burleson, B. R., & Denton, W. H. (1997). The relationship between communication skill and marital satisfaction: Some moderating effects. *Journal of Marriage and the Family*, 884-902.
- Burman, B., & Margolin, G. (1992). Analysis of the association between marital relationships and health problems: an interactional perspective. *Psychological Bulletin*, 112(1), 39.
- Busby, D. M., & Holman, T. B. (2009). Perceived match or mismatch on the Gottman conflict styles: Associations with relationship outcome variables. *Family Process*, 48(4), 531-545.
- Cacioppo, J. T., & Hawkley, L. C. (2009). Perceived social isolation and cognition. *Trends in Cognitive Sciences*, 13(10), 447-454.
- Campbell, A., Converse, P. E., & Rodgers, W. L. (1976). *The quality of American life*. New York: Russell Sage Foundation, 37.
- Cann, A., Norman, M. A., Welbourne, J. L., & Calhoun, L. G. (2008). Attachment styles, conflict styles and humour styles: Interrelationships and associations with relationship satisfaction. *European Journal of Personality: Published for the European Association of Personality Psychology*, 22(2), 131-146.
- Carnelley, K. B., & Janoff-Bulman, R. (1992). Optimism about love relationships: General vs specific lessons from one's personal experiences. *Journal of Social and Personal Relationships*, 9(1), 5-20.
- Caspi, A., & Elder, G. H. (1988). Emergent family patterns: The intergenerational construction of problem behavior and relationships. In R. A. Hinde & J. Stevenson-Hinde (Eds.), *Relationships within families: Mutual influences* (pp. 218-240). Oxford: Clarendon Press.
- Caughlin, J. P., & Vangelisti, A. L. (2000). An individual difference explanation of why married couples engage in the demand/withdraw pattern of conflict. *Journal of Social and Personal Relationships*, 17(4-5), 523-551.
- Chanin, M. N., & Schneer, J. A. (1984). A study of the relationship between Jungian personality dimensions and conflict-handling behavior. *Human Relations*, 37(10), 863-879.
- Chen, Z. Y., Liu, R. X., & Kaplan, H. B. (2008). Mediating mechanisms for the intergenerational transmission of constructive parenting: A prospective longitudinal study. *Journal of Family Issues*, 29(12), 1574-1599.
- Christensen, A., & Walczynski, P. T. (1997). *Conflict and satisfaction in couples*. In R. J. Sternberg & M. Hojjat (Eds.), *Satisfaction in close relationships* (pp. 249-274). New York: The Guilford Press.
- Chung, E. K., Mathew, L., Elo, I. T., Coyne, J. C., & Culhane, J. F. (2008). Depressive symptoms in disadvantaged women receiving prenatal care: the influence of adverse and positive childhood experiences. *Ambulatory Pediatrics*, 8(2), 109-116.

- Clark, M. S., Fitness, J., & Brissette, I. (2001). *Understanding people's perceptions of relationships is crucial to understanding their emotional lives*. Blackwell Handbook of Social Psychology: Interpersonal Processes, 2, 253-278.
- Coleman, J. C. (1956). *Abnormal psychology and modern life (2nd Eds.)*. New York: Foresaman.
- Collins, N. L., Cooper, M. L., Albino, A., & Allard, L. (2002). Psychosocial vulnerability from adolescence to adulthood: A prospective study of attachment style differences in relationship functioning and partner choice. *Journal of Personality*, 70(6), 965-1008.
- Collins, W. A., & Sroufe, L. A. (1999). Capacity for intimate relationships: A developmental construction. *The Development of Romantic Relationships in Adolescence*, 125-147.
- Collishaw, S., Pickles, A., Messer, J., Rutter, M., Shearer, C., & Maughan, B. (2007). Resilience to adult psychopathology following childhood maltreatment: Evidence from a community sample. *Child Abuse & Neglect*, 31(3), 211-229.
- Conway, M. A. (1996). *Autobiographical knowledge and autobiographical memories*. in *Remembering Our Past: Studies in autobiographical memory* (s. 67-93). Cambridge UK: Cambridge University Press.
- Conway, M. A., & Pleydell-Pearce, C. W. (2000). The construction of autobiographical memories in the self-memory system. *Psychological Review*, 107(2), 261.
- Conway, M. A., & Rubin, D. C. (1993). *The structure of autobiographical memory*. in *Theories of memory* (s. 103-137). Hove, Sussex, England: Erlbaum.
- Conway, M. A., Collins, A. F., Gathercole, S. E., & Anderson, S. J. (1996). Recollections of true and false autobiographical memories. *Journal of Experimental Psychology: General*, 125, 69-95.
- Conway, M., Meares, K., & Standart, S. (2004). Images and goals. *Memory*, 12(4), 525-531.
- Cook, T. D., Herman, M. R., Phillips, M., & Settersten, Jr, R. A. (2002). Some ways in which neighborhoods, nuclear families, friendship groups, and schools jointly affect changes in early adolescent development. *Child Development*, 73(4), 1283-1309.
- Cordova, J. V., Jacobson, N. S., & Christensen, A. (1998). Acceptance versus change interventions in behavioral couple therapy: Impact on couples in session communication. *Journal of Marital and Family Therapy*, 24(4), 437-455.
- Cowen, E. L., Hightower, A. D., Pedro-Carroll, J. L., Work, W. C., Wyman, P. A., & Haffey, W. G. (1996). *School-based prevention for children at risk: The Primary Mental Health Project*. American Psychological Association.
- Coyne, J. C., & Downey, G. (1991). Social factors and psychopathology: Stress, social support, and coping processes. *Annual Review of Psychology*, 42(1), 401-425.
- Cramer, D. (2000). Relationship satisfaction and conflict style in romantic relationships. *The Journal of Psychology*, 134(3), 337-341.
- Crandall, A., Miller, J. R., Cheung, A., Novilla, L. K., Glade, R., Novilla, M. L. B., ... & Hanson, C. L. (2019). ACEs and counter-ACEs: How positive and negative childhood experiences influence adult health. *Child Abuse & Neglect*, 96, 104089.
- Creasey, G., Kershaw, K., & Boston, A. (1999). Conflict management with friends and romantic partners: The role of attachment and negative mood regulation expectancies. *Journal of Youth and Adolescence*, 28(5), 523-543.
- Dalgleish, T., & Power, M. J. (2004). Emotion-specific and emotion-non-specific components of posttraumatic stress disorder (PTSD): Implications for a taxonomy of related psychopathology. *Behaviour Research and Therapy*, 42(9), 1069-1088.

- Davidson, R. J. (2000). Affective style, psychopathology, and resilience: brain mechanisms and plasticity. *American Psychologist*, 55(11), 1196.
- Davis, J. P., Ports, K. A., Basile, K. C., Espelage, D. L., & David-Ferdon, C. F. (2019). Understanding the buffering effects of protective factors on the relationship between adverse childhood experiences and teen dating violence perpetration. *Journal of Youth and Adolescence*, 48(12), 2343-2359.
- Deater-Deckard, K. (2001). Annotation: Recent research examining the role of peer relationships in the development of psychopathology. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 42(5), 565-579.
- Delatorre, M. Z., & Wagner, A. (2019). How do couples disagree? An analysis of conflict resolution profiles and the quality of romantic relationships. *Revista Colombiana de Psicología*, 28(2), 91-108.
- Demir, M. (2008). Sweetheart, you really make me happy: romantic relationship quality and personality as predictors of happiness among emerging adults. *Journal of Happiness Studies*, 9(2), 257-277
- Dhawan, N., Kunik, M. E., Oldham, J., & Coverdale, J. (2010). Prevalence and treatment of narcissistic personality disorder in the community: a systematic review. *Comprehensive Psychiatry*, 51(4), 333-339.
- Doğan, T., & Aydın, F. T. (2020). The Development of the Positive Childhood Experiences Scale. *Hayef: Journal of Education*, 17(1), 1-19. <https://doi.org/10.5152/hayef.2020.1925>
- Domingue, R., & Mollen, D. (2009). Attachment and conflict communication in adult romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(5), 678-696.
- Donnellan, W. J., Bennett, K. M., & Soulsby, L. K. (2017). Family close but friends closer: Exploring social support and resilience in older spousal dementia carers. *Aging & Mental Health*, 21(11), 1222-1228
- Duck, S. (1991). *Understanding relationships*. New York: Guilford.
- Ehrensaft, M. K., Langhinrichsen-Rohling, J., Heyman, R. E., O'Leary, K. D., & Lawrence, E. (1999). Feeling controlled in marriage: A phenomenon specific to physically aggressive couples?. *Journal of Family Psychology*, 13(1), 20.
- Essen, J., & Wedge, P. (1982). *Continuities in childhood disadvantage*. London: Heinemann Educational.
- Evans, Steel, & DiLillo. (2013). Child maltreatment severity and adult trauma symptoms: Does perceived social. *Child Abuse & Neglect*, 37(11), 934-943.
- Facio, A., & Resett, S. (2014). Work, romantic relationships, and life satisfaction in Argentinean emerging adults. *Emerging Adulthood*, 2(1), 27-35.
- Feeney, J. A. (1999). Adult attachment, emotional control, and marital satisfaction. *Personal Relationships*, 6(2), 169-185.
- Filsinger, E. E., & Thoma, S. J. (1988). Behavioral antecedents of relationship stability and adjustment: A five-year longitudinal study. *Journal of Marriage and the Family*, 785-795.
- Fincham, F. D., Beach, S. R., & Davila, J. (2004). Forgiveness and conflict resolution in marriage. *Journal of Family Psychology*, 18(1), 72.
- Finkelhor, D., Ormrod, R. K., & Turner, H. A. (2007). Polyvictimization and trauma in a national longitudinal cohort. *Development and Psychopathology*, 19(1), 149-166.

- Franz, C. E., McClelland, D. C., & Weinberger, J. (1991). Childhood antecedents of conventional social accomplishment in midlife adults: A 36-year prospective study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(4), 586.
- Fredrickson, B. L. (2003). The value of positive emotions. *American Scientist*, 91(4), 330-335.
- Furman, W., & Robbins, P. (1985). *What's the point? Issues in the selection of treatment objectives. In Children's peer relations: Issues in assessment and intervention* (pp. 41-54). Springer, New York, NY.
- Garmezy, N. (1974). *The study of competence in children at risk for severe psychopathology. in: The child in his family: Children at psychiatric risk* (s. 459-460). John Wiley & Sons.
- Genshaft, J. L. (1980). Perceptual and defensive style variables in marital discord. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 8(1), 81-84.
- Gesell, N., Niklas, F., Schmiedeler, S., & Segerer, R. (2020). Mindfulness and romantic relationship outcomes: The mediating role of conflict resolution styles and closeness. *Mindfulness*, 11(10), 2314-2324.
- Gibb, B. E., Wheeler, R., Alloy, L. B., & Abramson, L. Y. (2001). Emotional, physical, and sexual maltreatment in childhood versus adolescence and personality dysfunction in young adulthood. *Journal of Personality Disorders*, 15(6), 505-511.
- Gladstone, B. M., Boydell, K. M., & McKeever, P. (2006). Recasting research into children's experiences of parental mental illness: Beyond risk and resilience. *Social Science & Medicine*, 62(10), 2540-2550.
- Glasser, W. & Glasser, C. (2000). *Getting together and staying together*. New York, NY. HarperCollins Publisher Inc.
- Gottman, J. M. (1993). The roles of conflict engagement, escalation, and avoidance in marital interaction: a longitudinal view of five types of couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61(1), 6.
- Gottman, J. M. (1994). *What predicts divorce: The relationship between marital process and marital outcomes*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Gottman, J. M. (1999). *The marriage clinic: A scientifically based marital therapy*. New York: W. W. Norton & Company, Inc
- Gottman, J.M., & Levenson, R.W. (1988). *The social psychophysiology of marriage. In P. Noller & M. A. Fitzpatrick (Eds.), Perspectives on Marital Interaction*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Gottman, J. M., & Silver, N. (1999). *The seven principles for making marriage work: A practical guide from the country's foremost relationship expert*. New York: Three Rivers Press.
- Gottman, J., Markman, H., & Notarius, C. (1977). The topography of marital conflict: A sequential analysis of verbal and nonverbal behavior. *Journal of Marriage and the Family*, 461-477.
- Gottman, J. M., & Levenson, R. W. (1992). Marital processes predictive of later dissolution: behavior, physiology, and health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(2), 221.
- Graham-Bermann, S. A., Gruber, G., Howell, K. H., & Girz, L. (2009). Ecological factors discriminating among profiles of resilient coping and psychopathology in children exposed to domestic violence. *Child Abuse & Neglect*, 33, 648-660.

- Gratz, K. L., Tull, M. T., Baruch, D. E., Bornovalova, M. A., & Lejuez, C. W. (2008). Factors associated with co-occurring borderline personality disorder among inner-city substance users: The roles of childhood maltreatment, negative affect intensity/reactivity, and emotion dysregulation. *Comprehensive Psychiatry*, 49(6), 603-615.
- Gray-Little, B. (1982). Marital quality and power processes among black couples. *Journal of Marriage and the Family*, 633-646.
- Gray-Little, B., & Burks, N. (1983). Power and satisfaction in marriage: A review and critique. *Psychological Bulletin*, 93(3), 513.
- Grossmann, K. E., Grossmann, K., & Waters, E. (Eds.) (2005). *Attachment from infancy to adulthood. The major longitudinal studies*. New York/London: Guilford.
- Guerrero, L. K., & Anderson, P. A. (2000). Emotion in close relationships. In C. Hendrick & S. S. Hendrick (Eds.), *Close relationships: A sourcebook* (pp. 171–183). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Gunay-Oge, R., Pehlivan, F. Z., & Isikli, S. (2020). The effect of positive childhood experiences on adult personality psychopathology. *Personality and Individual Differences*, 158, 109862.
- Ha, T., Otten, R., McGill, S., & Dishion, T. J. (2019). The family and peer origins of coercion within adult romantic relationships: A longitudinal multimethod study across relationships contexts. *Developmental Psychology*, 55(1), 207.
- Ha, T., Overbeek, G., Cillessen, A. H., & Engels, R. C. (2012). A longitudinal study of the associations among adolescent conflict resolution styles, depressive symptoms, and romantic relationship longevity. *Journal of Adolescence*, 35(5), 1247-1254.
- Haefffel, G. J., & Vargas, I. (2011). Resilience to depressive symptoms: The buffering effects of enhancing cognitive style and positive life events. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 42(1), 13-18.
- Hanzal, A., & Segrin, C. (2009). The role of conflict resolution styles in mediating the relationship between enduring vulnerabilities and marital quality. *Journal of Family Communication*, 9(3), 150-169.
- Haque, S., & Conway, M. A. (2001). Sampling the process of autobiographical memory construction. *European Journal of Cognitive Psychology*, 13(4), 529-547.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511.
- Helgeland, M. I., & Torgersen, S. (2004). Developmental antecedents of borderline personality disorder. *Comprehensive Psychiatry*, 45(2), 138-147.
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 93-98.
- Hengartner, M. P., Müller, M., Rodgers, S., Rössler, W., & Ajdacic-Gross, V. (2013). Can protective factors moderate the detrimental effects of child maltreatment on personality functioning?. *Journal of Psychiatric Research*, 47(9), 1180-1186.
- Ho, M. Y., Chen, S. X., Bond, M. H., Hui, C. M., Chan, C., & Friedman, M. (2012). Linking adult attachment styles to relationship satisfaction in Hong Kong and the United States: The mediating role of personal and structural commitment. *Journal of Happiness Studies*, 13(3), 565-578.
- Holman, T. B., & Jarvis, M. O. (2003). Hostile, volatile, avoiding, and validating couple-conflict types: An investigation of Gottman's couple conflict types. *Personal Relationships*, 10(2), 267-282.

- Holt-Lunstad, J., Smith, T. B., & Layton, J. B. (2010). Social relationships and mortality risk: a meta-analytic review. *Plos Medicine*, 7(7), e1000316.
- Honeycutt, J., M., & Cantrill, J., G. (2001). *Cognition, communication, and romantic relationships*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Howell, K. H. (2011). Resilience and psychopathology in children exposed to family violence. *Aggression and Violent Behavior*, 16(6), 562-569.
- Hughes, M. M., Blom, M., Rohner, R. P., & Britner, P. A. (2005). Bridging parental acceptance-rejection theory and attachment theory in the preschool strange situation. *Ethos*, 33(3), 378-401.
- Ickes, W. (1993). Traditional gender roles: Do they make, and then break, our relationships?. *Journal of Social Issues*, 49, 71-71.
- Ickes, W., Simpson, J. A., & Orin~a, M. (2005). *Empathic accuracy and inaccuracy in close relationships*. In B. Malle & S. Hodges (Eds.), *Other minds: How humans bridge the divide between self and others*, (pp. 310–322). Guilford Press.
- Jacobson, N. S., & Christensen, A. (1996). *Integrative Couple Therapy: Promoting acceptance and change*. New York, NY: WW Norton & Co.
- Jacobson, N. S., Christensen, A., Prince, S. E., Cordova, J., & Eldridge, K. (2000). Integrative behavioral couple therapy: an acceptance-based, promising new treatment for couple discord. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68(2), 351.
- Jaffee, S. R., Caspi, A., Moffitt, T. E., Polo-Tomas, M., & Taylor, A. (2007). Individual, family, and neighborhood factors distinguish resilient from non- resilient maltreated children: A cumulative stressors model. *Child Abuse & Neglect*, 31(3), 231-253.
- Jessor, R., Turbin, M. S., & Costa, F. M. (1998). Risk and protection in successful outcomes among disadvantaged adolescents. *Applied Developmental Science*, 2(4), 194-208.
- Johnson, J. G., Cohen, P., Brown, J., Smailes, E. M., & Bernstein, D. P. (1999). Childhood maltreatment increases risk for personality disorders during early adulthood. *Archives of General Psychiatry*, 56(7), 600-606.
- Johnson, J. G., Cohen, P., Smailes, E. M., Skodol, A. E., Brown, J., & Oldham, J. M. (2001). Childhood verbal abuse and risk for personality disorders during adolescence and early adulthood. *Comprehensive Psychiatry*, 42(1), 16-23.
- Johnson, J., Gooding, P. A., Wood, A. M., & Tarrier, N. (2010). Resilience as positive coping appraisals: Testing the schematic appraisals model of suicide (SAMS). *Behaviour Research and Therapy*, 48(3), 179-186.
- Johnson, M. K., Foley, M. A., Suengas, A. G., & Raye, C. L. (1988). Phenomenal characteristics of memories for perceived and imagined autobiographical events. *Journal of Experimental Psychology: General*, 117(4), 371.
- Johnson, S. M., & Greenberg, L. S. (1988). Relating process to outcome in marital therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*, 14(2), 175-183.
- Jones, R. E., & Melcher, B. H. (1982). Personality and the preference for modes of conflict resolution. *Human Relations*, 35(8), 649-658.
- Kasen, S., Cohen, P., & Brook, J. S. (1998). Adolescent School Experiences and Dropout, Adolescent Pregnancy, and Young Adult Deviant Behavior. *Journal of Adolescent Research*, 13(1), 49-72.
- Kaya, Ö. S., & Demir, E. (2017). Kendini toparlama gücü ve stresle başa çıkma stratejilerinin mutluluk düzeyini yordama gücü. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 18-33.

- Kaya, Ö. S. (2018). Romantik ilişkilerde sorun çözme becerileri ile empati ve mental iyilik ilişkileri, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. <https://doi.org/10.5961/jhes.2018.00x>.
- Kaya, Ö. S. (2020). Romantik ilişkilerde sorun çözme becerileriyle ilişkili faktörler: yaşam doyumu ve diğerkâmlığın yordayıcı etkisi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 3(1), 33-56.
- Khatib, Y., Bhui, K., & Stansfeld, S. A. (2013). Does social support protect against depression & psychological distress? Findings from the Relachs study of East London adolescents. *Journal of Adolescence*, 36(2), 393-402.
- Knitzer, J. (2000) Promoting resilience: Helping young children and parents affected by substance abuse, domestic violence, and depression in the context of welfare reform. *Columbia University, Mailman School of Public Health. (in press):National Center of Children in Poverty*.
- Kobak, R. R., & Duemmler, S. (1994). *Attachment and conversation: Towards a discourse analysis of adolescent and adult security*. In Bartholomew & D. Perlman (Eds.), *Attachment processes in Adulthood* (pp. 121-149). London: Jessica Kingsley.
- Kosterman, R., Mason, W. A., Haggerty, K. P., Hawkins, J. D., Spoth, R., & Redmond, C. (2011). Positive childhood experiences and positive adult functioning: prosocial continuity and the role of adolescent substance use. *The Journal of Adolescent Health : Official Publication of the Society for Adolescent Medicine*, 49(2), 180–186.
- Kurdek, L. A. (1994). Conflict resolution styles in gay, lesbian, heterosexual nonparent, and heterosexual parent couples. *Journal of Marriage and the Family*, 705-722.
- Laporte, L., & Guttman, H. (1996). Traumatic childhood experiences as risk factors for borderline and other personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 10(3), 247-259.
- Laporte, L., & Guttman, H. (2007). Recollections of parental bonding among women with borderline personality disorder as compared with women with anorexia nervosa and a control group. *Australian Journal of Psychology*, 59(3), 132-139.
- Laursen, B. (1993). The perceived impact of conflict on adolescent relationships. *Merrill-Palmer Quarterly*, 39, 535–550.
- Lawrence, E., Barry, R. A., Brock, R. L., Bunde, M., Langer, A., Ro, E., ... & Dzankovic, S. (2011). The Relationship Quality Interview: Evidence of reliability, convergent and divergent validity, and incremental utility. *Psychological Assessment*, 23(1), 44.
- Leary, P. J. (2009). Men who were sexually abused in childhood: Coping strategies and comparisons in psychological functioning. *Child Abuse & Neglect*, 33(7), 471- 479.
- Lee Duckworth, A., Steen, T. A. & Seligman, M. E. (2005). Positive psychology in clinical practice. *Annual Review Clinical Psychology*, 1, 629-651.
- Legault, L., Anawati, M., & Flynn, R. (2006). Factors favoring psychological resilience among fostered young people. *Children and Youth Services Review*, 28(9), 1024-1038.
- Leve, L. D., Harold, G. T., Chamberlain, P., Landsverk, J. A., Fisher, P. A., & Vostanis, P. (2012). Practitioner Review: Children in foster care- vulnerabilities and evidence-based interventions that promote resilience processes. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 53(12), 1197-1211.
- Lewis, & Appleby. (1988). Personality disorder: the patients psychiatrists dislike. *The British Journal of Psychiatry*, 153, 44-49.
- Li, F., Godinet, M. T., & Arnsberger, P. (2011). Protective factors among families with children at risk of maltreatment: Follow up to early school years. *Children and Youth Services Review*, 33(1), 139-148.

- Liotti, G., Pasquini, P., Cirrincione, R., & Italian Group for the Study of Dissociation. (2000). Predictive factors for borderline personality disorder: Patients' early traumatic experiences and losses suffered by the attachment figure. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 102(4), 282-289.
- Lobbestael, J., Arntz, A., & Bernstein, D. P. (2010). Disentangling the relationship between different types of childhood maltreatment and personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 24(3), 285-295.
- Luke, N., & Banerjee, R. (2013b). Differentiated associations between childhood maltreatment experiences and social understanding: A meta-analysis and systematic review. *Developmental Review*, 33(1), 1-28.
- Luke, N., & Banerjee, R. (2013a). Situating maltreatment in the social context: Challenges for research. *Developmental Review*, 33(3), 279-284.
- Lulofs, R. S., & Cahn, D. D. (2000). *Conflict: from theory to action, 2e ed.* Needham Heights MA: Allyn and Bacon.
- Luthar, S. S. (2006). *Resilience in development: a synthesis of research across five decades.* D. Cicchetti, & D. J. Cohen (Ed.). New York: Wiley
- Luthar, S. S., & Cicchetti, D. (2000). The construct of resilience: Implications for interventions and social policies. *Development and Psychopathology*, 12(04), 857-885.
- Luthar, S. S., & Zelazo, L. B. (2003). Research on resilience: An integrative review. *Resilience and vulnerability: Adaptation in the Context of Childhood Adversities*, 2, 510-549.
- Luthar, S. S., Cicchetti, D., & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*, 71(3), 543-562.
- Machizawa-Summers, S. (2007). Childhood trauma and parental bonding among Japanese female patients with borderline personality disorder. *International Journal of Psychology*, 42(4), 265-273.
- Mackey, R. A., Diemer, M. A. ve O'Brien, B. A. (2000). Conflict-management styles of spouses in lasting marriages. *Psychotherapy*, 37(2), 134-148.
- Manap, A. (2015). Çocukluk Yaşantıları Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(41), 822-826
- Marchand, J. F. (2004). Husbands' and wives' marital quality: The role of adult attachment orientations, depressive symptoms, and conflict resolution behaviors. *Attachment & Human Development*, 6(1), 99-112.
- Margolin, G. (1988). *Marital conflict is not marital conflict is not marital conflict.* In R. dev. Peters & R. McMahon (Eds.), *Marriage and families: Behavioral treatment and processes* (pp. 193-216). New York: Brunner/Maze
- Margolin, G., & Wampold, B. (1981). Sequential analysis of conflict and accord in distressed and nondistressed marital patterns. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 49, 554-567.
- Marroquin, B. (2011). Interpersonal emotion regulation as a mechanism of social support in depression. *Clinical Psychology Review*, 31(8), 1276-1290.
- Martinez-Torteya, C., Anne Bogat, G., Von Eye, A., & Levendosky, A. A. (2009). Resilience among children exposed to domestic violence: The role of risk and protective factors. *Child Development*, 80(2), 562-577.
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227.

- Meeks, B. S., Hendrick, S. S., & Hendrick, C. (1998). Communication, love, and Relationship satisfaction (Electronic version). *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(6), 755-773.
- Meng, X., Gao, S., Liu, W., Zhang, L., Suo, T., & Li, H. (2019). The childhood maltreatment modulates the impact of negative emotional stimuli on conflict resolution. *Frontiers in Psychology*, 10, 845.
- Merz, E. M., & Jak, S. (2013). The long reach of childhood. Childhood experiences influence close relationships and loneliness across life. *Advances in Life Course Research*, 18(3), 212-222.
- Mills, J., & Chusmir, L. H. (1988). *Managerial conflict resolution styles: Work and home differences*. In: Goldsmith, E. (Ed.), *Work and family: Theory, research, and applications* (special issue). *Journal of Social Behavior and Personality*, 3(4), 303-316.
- Minnard, C. V. (2002). A strong building: Foundation of protective factors in schools. *Children & Schools*, 24(4), 233-246.
- Missotten, L. C., Luyckx, K., Van Leeuwen, K., Klimstra, T., & Branje, S. (2016). Adolescents' conflict resolution styles toward mothers: The role of parenting and personality. *Journal of Child and Family Studies*, 25(8), 2480-2497.
- Mohaupt, S. (2009). Resilience and social exclusion. *Social Policy and Society*, 8.1: 63-71.
- Domingue, R., & Mollen, D. (2009). Attachment and conflict communication in adult romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(5), 678-696.
- Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy?. *Psychological Science*, 6(1), 10-19.
- Ngai, S. S. Y., Ngai, N. P., Cheung, C. K., & To, S. M. (2008). The effects of service participation, friendship networks, and family support on developmental outcomes: A study of young people from low-income families in Hong Kong. *Adolescence*, 43(170), 399-416.
- Nikulina, V., Gelin, M., & Zwillling, A. (2021). Is there a cumulative association between adverse childhood experiences and intimate partner violence in emerging adulthood? *Journal of Interpersonal Violence*, 36(3-4), 1205-1232.
- Nolan, A., & Rouse, E. (2013). Where to from Here? Career Choices of Pre-Service Teachers Undertaking a Dual Early Childhood/Primary Qualification. *Australian Journal of Teacher Education*, 38(1).
- Noller, P. (1995). Parent-adolescent relationships. *Explaining Family Interactions*, 77-111.
- Norman, D. A., & Shallice, T. (1980). *Attention to action: Willed and automatic control of behavior* (Technical Report No. 99). San Diego, CA: University of California.
- Obegi, J. H., & Berant, E. (2009). *Attachment theory and research in clinical work with adults*. New York: Guilford Press.
- Paris, J. (2008). Recent advances in research on personality disorders. *Current Psychiatry Reviews*, 4(1), 10-13.
- Parker, G., & Asher, S. R. (1987). Peer relations and later personal adjustment: Are low-accepted children at risk?. *Psychological Bulletin*, 102(3), 357-389.
- Parker, J. G., & Asher, S. R. (1993). Friendship and friendship quality in middle childhood: Links with peer group acceptance and feelings of loneliness and social dissatisfaction. *Developmental Psychology*, 29(4), 611-621.
- Parker, G., Tupling, H. & Brown, L. B. (1979). A parental bonding instrument. *British Journal of Medical Psychology*, 52, 1-10.

- Parkinson, B. (1996). Emotions are social. *British Journal of Psychology*, 87(4), 663-683.
- Pistole, C. (1989). Attachment in adult romantic relationships: Style of conflict resolution and relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 6, 505-510.
- Pollak, S. D. (2008). Mechanisms Linking Early Experience and the Emergence of Emotions: Illustrations From the Study of Maltreated Children. *Current Directions in Psychological Science*, 17(6), 370–375.
- Pollak, S., Cicchetti, D., & Klorman, R. (1998). Stress, memory, and emotion: Developmental considerations from the study of child maltreatment. *Development and Psychopathology*, 10(4), 811-828.
- Qouta, S., Punamski, R.-L., Montgomery, E., & Sarraj, E. E. (2007). Predictors of psychological distress and positive resources among Palestinian adolescents: Trauma, child, and mothering characteristics. *Child Abuse & Neglect*, 31(7), 699- 717.
- Quinton, D., Rutter, M., & Rowlands, O. (1977). An evaluation of an interview assessment of marriage. *Psychological Medicine*, 6(4), 577-586.
- Rahim, M. A. (1983). A measure of styles of handling interpersonal conflict. *Academy of Management Journal*, 26(2), 368-376.
- Rawas, R.; Amaral, I.M.; Hofer, A. Social interaction reward: A resilience approach to overcome vulnerability to drugs of abuse. *European Neuropsychopharmacology* 2020, 37, 12–28..
- Reed, L. I., Fitzmaurice, G., & Zanarini, M. C. (2012). The course of dysphoric affective and cognitive states in borderline personality disorder: A 10-year follow-up study. *Psychiatry Research*, 196(1), 96-100.
- Reese-Weber, M., & Bartle-Haring, S. (1998). Conflict resolution styles in family subsystems and adolescent romantic relationships. *Journal of Youth and Adolescence*, 27(6), 735-752.
- Renwick, P. A. (1977). The effects of sex differences on the perception and management of superior subordinate conflict: An exploratory study. *Organizational Behavior and Human Performance*, 19, 403–415.
- Richman M, Stevenson J, & Graham PJ (1982). *Preschool to school: A behavioral study*. London: Academic Press.
- Roberts, A., Yang, M., Zhang, T., & Coid, J. (2008). Personality disorder, temperament, and childhood adversity: findings from a cohort of prisoners in England and Wales. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology*, 19(4), 460-483.
- Roberts, L. (2000). Fire and ice in marital communication: Hostile and distancing behaviors as predictors of marital distress. *Journal of Marriage and the Family*, 62, 693-707.
- Robles, T. F., & Kielcolt-Glaser, J. K. (2003). The physiology of marriage: Pathways to health. *Physiology and Behavior*, 79, 409-416.
- Rohner, P. R. (1980). Perceived parental acceptance-rejection and children's reported personality and behavioural dispositions: An intracultural test. *Behaviour Science Research*, 15, 81-88.
- Rohner, R. P. (2004). The parental acceptance-rejection syndrome: Universal correlates of perceived rejection. *American Psychologist*, 59, 827-840.
- Rohner, R. P. (2014). Parental acceptance-rejection theory gets a new name. *The 6th International Congress on Interpersonal Acceptance and Rejection*, Madrid, Spain.

- Rohner, R. P., Khaleque, A., & Cournoyer, D. E. (2012). Introduction to parental acceptance-rejection theory, methods, evidence, and implications. *Journal of Family Theory & Review*, 2(1), 73-87.
- Rohner, R. P. (1975). Parental acceptance-rejection and personality development: A universalist approach to behavioral science. *Cross-Cultural Perspectives on Learning*, 251-269.
- Rohner, R. P., & Khaleque, A. (2015). Introduction to interpersonal acceptance-rejection theory, methods, evidence, and implications. *The University of Connecticut*. Retrieved March 22, 2021, from <https://csiar.uconn.edu/wp-content/uploads/sites/494/2014/02/Interpersonal-ACCEPTANCE-09-01-15.pdf>
- Rose, A. J. (2002). Co-rumination in the friendships of girls and boys. *Child Development*, 73(6), 1830-1843.
- Rose, A. J., & Rudolph, K. D. (2006). A review of sex differences in peer relationship processes: potential trade-offs for the emotional and behavioral development of girls and boys. *Psychological Bulletin*, 132(1), 98-131.
- Rubin, D. C. (Ed.). (1996). *Remembering our past: Studies in autobiographical memory*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rudolph, K. D., Ladd, G., & Dinella, L. (2007). Gender differences in the interpersonal consequences of early-onset depressive symptoms. *Merrill-Palmer Quarterly* (1982-), 461-488.
- Reisman, J. M. (1990). Intimacy in same-sex friendships. *Sex Roles*, 23(1), 65-82.
- Rusbult, C. E. (1983). A longitudinal test of the investment model: The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(1), 101-117.
- Rusbult, C. E., & Buunk, B. P. (1993). Commitment processes in close relationships: An interdependence analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10, 175-204.
- Rusbult, C. E., Zembrodt, I. M., & Gunn, L. K. (1982). Exit, voice, loyalty, and neglect: Responses to dissatisfaction in romantic involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43(6), 1230-1242.
- Russo, S. J., Murrugh, J. W., Han, M. H., Charney, D. S., & Nestler, E. J. (2012). Neurobiology of resilience. *Nature Neuroscience*, 15(11), 1475-1484.
- Rutter, M. (1971). Parent- child separation: psychological effects on the children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 12(4), 233-260.
- Rutter, M. (1979). Protective factors in children's responses to stress and disadvantage. *Annals of the Academy of Medicine*, Singapore, 8(3), 324-338.
- Rutter, M. (2000). *Resilience reconsidered: Conceptual considerations, empirical findings, and policy implications*. In J. P. Shonkoff & S. J. Meisels (Eds.), *Handbook of early childhood intervention* (pp. 651-682). New York, NY: Cambridge University Press.
- Rutter, M. (2012). Resilience as a dynamic concept. *Development and Psychopathology*, 24(2), 335-344.
- Rutter, M., & Quinton, D. (1984). Parental psychiatric disorder: Effects on children. *Psychological Medicine*, 14(4), 853-880.
- Rutter, M., Tizard, J., & Whitmore, K. (Eds.). (1970). *Education, health and behaviour: psychological and medical study of childhood development*. Longman Group Limited.
- Sameroff, A., Gutman, L. M., & Peck, S. C. (2003). *Adaptation among youth facing multiple risks: Prospective research findings*. In S. S. Luthar (Ed.), *Resilience and*

- vulnerability: Adaptation in the context of childhood adversities. (pp. 364- 391). New York: Cambridge University Press.
- Sapouna, M., & Wolke, D. (2013). Resilience to bullying victimization: The role of individual, family and peer characteristics. *Child Abuse & Neglect*, 37(11), 997-1006.
- Satir, V. (1991). *The Satir model: family therapy and beyond*. Palo Alto, CA. Science and Behavior Books, Inc.
- Schaap, C., Buunk, B., & Kerkstra, A. (1988). *Marital conflict resolution*. In P. Noller & M. A. Fitzpatrick (Eds.), *Perspectives on marital interaction* (pp. 203-244). Philadelphia, PA: Multilingual Matters.
- Scheeren, P., Vieira, R. V. D. A., Goulart, V. R., & Wagner, A. (2014). Marital quality and attachment: The mediator role of conflict resolution styles. *Paidéia* (Ribeirão Preto), 24(58), 177-186.
- Schooler, J. W., & Herman, D. J. (1992). *There is more to episodic memory than just episodes*. In M. A. Conway, D. C. Rubin, H. Spinnler & W. A. Wagenaar (Eds.), *Theoretical perspective on autobiographical memory* (pp. 241-262). Dordrecht, Netherlands: Kluwer Academic.
- Schudlich, T., Papp, L., & Cummings, M. (2012). Relations between spouses' depressive symptoms and marital conflict: A longitudinal investigation of the role of conflict resolution styles. *Journal of Family Psychology*, 25(4), 531-540.
- Schultz, D., Tharp-Taylor, S., Haviland, A., & Jaycox, L. (2009). The relationship between protective factors and outcomes for children investigated for maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 33(10), 684-698.
- Seligman, M. (2012). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and wellbeing*. New York, NY: Free Press.
- Seligman, M. E. (2002). Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. *Handbook of Positive Psychology*, 2, 3-12.
- Seligman, M. E. P. ve Csikszentmihalyi, M. (2000). Positivepsychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14.
- Shaw, D. S., Owens, E. B., Vondra, J. I., Keenan, K., & Winslow, E. B. (1996). Early risk factors and pathways in the development of early disruptive behavior problems. *Development and Psychopathology*, 8(04), 679-699.
- Shi, L. (1999). *Conflict resolution in romantic relationships: An examination of adult attachment and early attachment experience*. Doktora Tezi, Texas Tech University.
- Shi, L. (2003). The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *American Journal of Family Therapy*, 31(3), 143-157.
- Sierau, S., & Herzberg, P. Y. (2012). Conflict resolution as a dyadic mediator: Considering the partner perspective on conflict resolution. *European Journal of Personality*, 26(3), 221-232.
- Skodol, A. E., Bender, D. S., Pagano, M. E., Shea, M. T., Yen, S., Sanislow, C. A., ... & Gunderson, J. G. (2007). Positive childhood experiences: Resilience and recovery from personality disorder in early adulthood. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 68(7), 1102-1108.
- Skowron, E., Wester, S., & Azen, R. (2004). Differentiation of self mediates college stress and adjustment. *Journal of Counseling and Development*, 82(1), 69-78.
- Smokowski, P. R., Mann, E. A., Reynolds, A. J., & Fraser, M. W. (2004). Childhood risk and protective factors and late adolescent adjustment in inner city minority youth. *Children and Youth Services Review*, 26(1), 63-91.

- Southwick, S. M., and Charney, D. S. (2012). The science of resilience: implications for the prevention and treatment of depression. *Science* 338, 79–82.
- Sperry, D. M., & Widom, C. S. (2013). Child abuse and neglect, social support, and psychopathology in adulthood: A prospective investigation. *Child Abuse & Neglect*, 37(6), 415-425.
- Spinetta, J. J., & Rigler, D. (1972). The child-abusing parent: A psychological review. *Psychological Bulletin*, 77(4), 296.
- Stanley, S. M., Markman, H. J., & Whitton, S.W. (2002). Communication, conflict, and commitment: Insights on the foundations of relationship success from a national survey. (Electronic version). *Family Process*, 41(4), 659-675.
- Sternberg, R. J. (1988). *The Triangle of Love: Intimacy passion and commitment*. New York: Basic Books.
- Sternberg, R. J. (1997). Construct validation of a triangular love scale. *European Journal of Social Psychology*, 27, 313-335.
- Sternberg, R. J. (2006) *A duplex theory of love*. In R. J. Sternberg & K. Weis (Eds.), *The new psychology of love* (pp. 184-199). New Haven: Yale University Press.
- Stolarski, M., Postek, S., & Śmieja, M. (2011). Emotional intelligence and conflict resolution strategies in romantic heterosexual couples. *Studia Psychologiczne (Psychological Studies)*, 49(5), 65-76.
- Sullivan, H. S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. New York: Norton.
- Svrakic, D. M., Draganic, S., Hill, K., Bayon, C., Przybeck, T., & Cloninger, C. (2002). Temperament, character, and personality disorders: etiologic, diagnostic, treatment issues. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 106(3), 189-195.
- Tandler, N., Krüger, M., & Petersen, L. E. (2020). Better battles by a self-compassionate partner? The mediating role of personal conflict resolution styles in the association between self-compassion and satisfaction in romantic relationships. *Journal of Individual Differences*, 42 (2), 91-98.
- Tenenbaum, H. R., Porche, M. V., Snow, C. E., Tabors, P., & Ross, S. (2007). Maternal and child predictors of low-income children's educational attainment. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 28(3), 227-238.
- Ting-Toomey, S. (1986). *Conflict communication styles in black and white subjective cultures*. In Y. Y. Kim (Ed.), *Interethnic Communication: Current research* (pp. 75–88). Beverly Hills, CA:Sage.
- Tolpin, L. H., Cohen, L. H., Gunthert, K. C., & Farrehi, A. (2006). Unique effects of depressive symptoms and relationship satisfaction on exposure and reactivity to daily romantic relationship stress. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25(5), 565-583.
- Treadway, M., McCloskey, M., Goron, B., & Cohen, N. J. (1992). *Landmark life events and the organization of memory: Evidence from functional retrograde amnesia*. In 207 S.-A. Christianson (Ed.), *The handbook of emotion and memory: Research and theory* (pp. 389-410). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Tronick, E. D. (2006). *The inherent stress of normal daily life and social interaction leads to the development of coping and resilience, and variation in resilience in infants and young children: Comments on the papers of Suomi and Klebanov & Brooks-Gunn*. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1094(1), 83-104.

- Trust, (2013). Divorce rates in 2013: A look forward and a look back. Erişim tarihi (25.02.2021). Erişim adresi: <http://www.trustmattersmost.com/news/divorce-rates-in-2013-a-look-forward-and-a-look-back/>
- TÜİK, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2020 (25.02.2021). Erişim adresi <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2020-37211>
- TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2019 (21.10.2020). Erişim adresi <https://data.tuik.gov.tr/tr/display-bulletin/?bulletin=yasam-memnuniyeti-arastirmasi-2019-33729>
- Uchino, B. N., Cacioppo, J. T., & Kiecolt-Glaser, J. K. (1996). The relationship between social support and physiological processes: A review with emphasis on underlying mechanisms and implications for health. *Psychological Bulletin*, 119, 448-531.
- Ueno, K. (2005). The effects of friendship networks on adolescent depressive symptoms. *Social Science Research*, 34(3), 484-510.
- Van Doorn, M. D., Branje, S. J., & Meeus, W. H. (2007). Longitudinal transmission of conflict resolution styles from marital relationships to adolescent-parent relationships. *Journal of Family Psychology*, 21(3), 426-434.
- Waltz, M., Badura, B., Pfaff, H., & Schott, T. (1988). Marriage and the psychological consequences of a heart attack: A longitudinal study of adaptation to chronic illness after 3 years. *Social Science & Medicine*, 27(2), 149-158.
- Wedge, P., & Prosser, H. (1973). *Born to Fail?: The National Children's Bureau reports on striking differences in the lives of British*. National Children's Bureau, London: Arrow Books.
- Werner, E. E. (2000). Protective factors and individual resilience. *Handbook of Early Childhood Intervention*, 2, 115-132.
- Whisman, M. A., & Jacobson, N. S. (1990). Power, marital satisfaction, and response to marital therapy. *Journal of Family Psychology*, 4, 202-212.
- Williams, J. M. G. (2006). Capture and rumination, functional avoidance, and executive control (CaRFAX): Three processes that underlie overgeneral memory *Cognition and Emotion*, 20, 548-568.
- Williams, J. M. G., Barnhofer, T., Crane, C., Hermans, D., Raes, F., Watkins, E., et al. (2007). Autobiographical memory specificity and emotional disorder. *Psychological Bulletin*, 133, 122-148.
- Wohlwill, J. F. (1980). The confluence of environmental and developmental psychology: Signpost to an ecology of development?. *Human Development*, 23(5), 354-358.
- Yang, M., Ullrich, S., Roberts, A., & Coid, J. (2007). Childhood institutional care and personality disorder traits in adulthood: Findings from the British national surveys of psychiatric morbidity. *American Journal of Orthopsychiatry*, 77(1), 67-75.
- Young, J. C., & Widom, C. S. (2014). Long-term effects of child abuse and neglect on emotion processing in adulthood. *Child Abuse & Neglect*, 38(8), 1369-1381.
- Zanarini, M. C., & Frankenburg, F. R. (1994). Emotional hypochondriasis, hyperbole, and the borderline patient. *The Journal of Psychotherapy Practice and Research*, 3(1), 25.
- Zanarini, M. C., & Frankenburg, F. R. (1994). Emotional hypochondriasis, hyperbole, and the borderline patient. *The Journal of Psychotherapy Practice and Research*, 3(1), 25-36.

ÖZ GEÇMİŞ

Fotoğraf

Eyüp DEMİR Merzifon'da doğdu. Merzifon Anadolu Lisesi'ni bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden 2015 yılında mezun oldu. 2018 yılında OMÜ LEE Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans programına girdi. Mezuniyetinden bu yana Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen olarak görev yapan Eyüp DEMİR, iyi derecede İngilizce bilmektedir. Temel ilgi alanları; edebiyat, resim-ebri sanatı ve teknolojidir.

İletişim Bilgileri

E mail : eyupdemirr@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-6874-3482